

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

SOSYAL MEDYANIN EĞİTİM SÜRECİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Pepule BARAN

Diyarbakır 2014

Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

SOSYAL MEDYANIN EĞİTİM SÜRECİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Pepule BARAN

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Abdurrahim ÖZMEN

Diyarbakır 2014

TAAHHÜTNAME

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dicle Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “SOSYAL MEDYANIN EĞİTİM SÜRECİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığımı taahhüt eder, tezimin/projemin kağıt ve elektronik kopyalarının Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım. Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Dicle Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/projemin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../.....

Pepule BARAN

KABUL VE ONAY

Pepule Baran tarafından hazırlanan Sosyal Medyanın Eğitim Sürecine Etkisi adındaki çalışma, tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Sosyoloji Anabilim Dalı olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

[İ m z a]

[Prof.Dr. Rüstem ERKAN] (Başkan)

[İ m z a]

[Yrd. Doç. Dr. Abdurrahim ÖZMEN] (Danışman)

[İ m z a]

[Yrd. Doç. Dr. Halis ÖZER]

Enstitü Müdürü

....../....../2014

ÖNSÖZ

Gün geçtikçe yaygınlaşan sosyal medya, gençlerin vakitlerinin büyük bir kısmını ayırdığı bir alan haline dönüşmektedir. Elektronik tabletler ve cep telefonlarıyla yaşadığı ya da yaptığı her şeyin fotoğrafını videosunu çekerek veya her şeyi yazarak paylaşan ve kaç kişinin bunu beğeneceğini düşünen gençler, sosyal yaşamdan koparak sanal bir yaşama yönelmektedir.

Öğretmenlik görevimin lise öğrencileriyle iç içe olma, onları gözlemlene şansını tanınması ve sosyal medyanın lise öğrencileri üzerindeki etkisini fark etmem nedeniyle sosyal medyanın eğitim sürecine etkisini araştırmaya yöneldim.

Araştırmamı ilmek ilmek dokurken gerçekleştirdiğim görüşmeler esnasında bana samimiyetle içini dökerek yaşamlarından paylaştıklarıyla araştırmamı zenginleştiren öğrencilerime ve meslektaşlarıma, sosyoloji eğitimim sürecinde emeği geçen başta Sosyoloji Bölüm Başkanımız olan Prof. Dr. Rüstem ERKAN olmak üzere akademisyen hocalarıma ve araştırmama ışık tutarak yön veren Yrd. Doç. Dr. Abdurrahim Özmen'e teşekkür ederim.

Pepule BARAN

Diyarbakır 2014

ÖZET

Bu çalışmada, Diyarbakır ilindeki lise öğrencilerinin sosyal medya kullanımının eğitim sürecine yapmış olduğu etkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Lise öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıklarının öğrencileri ders çalışma, sosyalleşme, kültürel ve sportif aktivitelere yönelmeleri açısından etkilediği varsayımından yola çıkarak araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada sosyal medya ve eğitim konularına yer verilip, 420 kişiye uygulanan anket verileri ile 30 öğretmen ve 30 öğrenciyle gerçekleştirilen derinlemesine nitel görüşmeler sonucu elde edilen verilerin analizi yapılmıştır.

Yapmış olduğum derinlemesine nitel görüşmelerde öğrencilerin sosyal ağ sitelerine bağımlı hale gelmeleri; derslerine yeterli zaman ayırmamaları, derinlemesine araştırma yapmayarak internetten hazır bilgi almaları, fiziksel aktivitelere daha az zaman ayırmaları, siber şiddet ile bilgi kirliliğine maruz kalmaları ve ders esnasında gizlice sosyal ağ sitelerine girmeleri açısından olumsuz değerlendirilmiştir. Buna karşılık; sosyalleşme, grup kurma, bilgiye kolaylıkla ulaşma ve mesleki bilgilenme açısından olumlu olarak değerlendirilmiştir.

Diyarbakır kent merkezindeki 4 ilçeye bağlı 4 liseden 206 erkek, 204 kız öğrenciyle yapmış olduğum görüşmelerde öğrencilerin % 82.7' si sosyal medya araçlarından birini kullanmakta, % 66'sının sosyal paylaşım sitelerinde hesabı bulunmakta, % 64'ü sosyal medyayı derslerine yardımcı olması amacıyla kullanmakta, %73'ü ödevlerini sosyal medyadan araştırmakta, % 33'ü ders esnasında sınıf arkadaşlarıyla sosyal ağ siteleri üzerinden mesajlaşmakta, % 32.1'i sosyal ağlarda 5 saatten fazla zaman geçirmektedir. Öğrencilerin sosyal ağlarda geçirdiği süre arttıkça okul dışında ders çalışmaya, arkadaşlarına, kültürel etkinliklere, sportif faaliyetlere ayırdıkları süre azalmaktadır.

Anahtar Sözcükler : Sosyal Medya, Sosyal Ağ, Eğitim, İletişim

ABSTRACT

In this study, it is aimed to investigate the effects of social media usage in high school students on the education process in the province of Diyarbakir, Turkey. The study was conducted on the assumption that the social media usage habits of high school students effect students in terms of inclination towards studying, socialization, cultural and sporting activities. In the study, the social media and education issues were discussed, and the data of the survey applied to 420 people, and data obtained from the in-depth qualitative interviews performed with 30 teachers and 30 students were analyzed.

In the in-depth qualitative interviews performed with students and teachers, negative assessments were made on the students busy with the social networking sites without allocating the time necessary for their courses, their use of ready-made information from the Internet without doing an in-depth research, the lesser time allocated for the physical activities, use of social networking sites during the lessons secretly, and the exposure to cyber-violence and information pollution. On the other hand, it was assessed positively in terms of socialization, teaming, easy access to information and acquiring professional knowledge.

In the interviews performed with 206 male students and 204 female students in the 4 high-school in the 4 districts located in the Diyarbakir city center, it was found that 82.7% of the students uses one of the social media tools, 66% had an account in the social networking sites, 64% uses the social media as an aid to his/her classes, 73% performs homework research in the social media, 33% messages with classmates during the course through social networking sites, and 32.1% spends more than 5 hours on social networks. The time allocated to the studying outside of school, friends, cultural activities, sporting activities decreases as the time spent by students on social networks increases. ~~~~~

Keywords : Social Media, Social Network, Education, Communication

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	IV
TABLO LİSTESİ	VII
KISALTMALAR	X
GİRİŞ	1
A. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	2
1. ARAŞTIRMANIN KONUSU	2
2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	3
4. ARAŞTIRMANIN METODU	3
5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI	4
B. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	4
1. İLETİŞİM KAVRAMI VE KÖKENİ.....	4
2. İLETİŞİM TARİHİ	6
3. YENİ İLETİŞİM ORTAMLARI	9

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL MEDYA

1.1. SALT OKUNUR WEB ARAYÜZÜ VE SOSYAL WEB ARAYÜZÜ	11
1.2. SOSYAL MEDYA TANIMI.....	12
1.3. SOSYAL PAYLAŞIM AĞLARININ TARİHSEL GELİŞİMİ.....	16
1.4. SOSYAL AĞ	18
1.5. SOSYAL MEDYANIN OLASI ETKİLERİ.....	19
1.5.1. Kamusal Alanı Dönüştürme	19
1.5.2. Siyaset ve Liderlik.....	20
1.5.3. Hegemonik İlişkilerin Güçlenmesi.....	20
1.5.4. Cemaat İlişkilerinin Pekiştirilmesi	20
1.5.5. Aile Kurumunda Dönüşüm	21
1.5.6. Çalışma Yaşamında Dönüşüm	22
1.5.7. Zaman ve Uzam Yönetiminin Yeniden Tanımlanması	22
1.5.8. Ticari İlişkilerde ve Tüketim Eğilimlerinde Dönüşüm	22
1.5.9. Dil Aracılı Emperyalizm	23
1.5.10. Erişim Eşitsizliği	23
1.5.11. Bilgi Kirliliği	24
1.6. SOSYAL MEDYA VE EĞİTİM.....	25

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL MEDYANIN 21.YÜZYIL KURAMCILARI AÇISINDAN

YORUMLANMASI

2.1. MARSHALL MCLUHAN.....	29
----------------------------	----

2.2. NEIL POSTMAN	32
2.3. JEAN BAUDRILLARD	34
2.4. GEORGE GERBNER	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN UYGULANMASI VE BULGULAR

3.1. ÖĞRENCİLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIMI.....	78
3.1.1. Öğrencilerin Sosyal Medyada Derslerle İlgili Araştırma Yapması.....	78
3.1.2. Öğretmenlerle Sosyal Medyadan Görüşme Yapması	80
3.1.3. Ders Esnasında Sosyal Medya Kullanımı	81
3.1.4. Sosyal Medyada Fotoğrafların Yayınlanması	82
3.1.5. Sosyal Medyanın Öğrencilerin Yaşamında Yarattığı Olumsuz Etkiler ...	85
3.1.6. Sosyal Medyanın Öğrenciler Üzerinde Yaratmış Olduğu Fiziksel Ve Ruhsal Etkiler.....	86
3.2. ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIMINA DAİR GÖRÜŞLERİ.....	87
3.2.1. Sosyal Medyanın Eğitsel Süreçlere Olumlu Yöndeki Etkilerini Değerlendiren Öğretmenlerin Görüşleri	87
3.2.2. Sosyal Medyanın Eğitsel Süreçlere Olumsuz Yöndeki Etkilerini Değerlendiren Öğretmenlerin Görüşleri	89
SONUÇ	98
KAYNAKÇA	102
EKLER	106

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: Web 2.0 Algılamasında Öne Çıkanlar	12
Tablo 2: Geleneksel medya ile sosyal medyanın karşılaştırılması	15
Tablo 3: Cinsiyet	38
Tablo 4: Ailenizin Aylık Geliri	39
Tablo 5: Annenizin Eğitim Durumu	40
Tablo 6: Babanızın Eğitim Durumu	41
Tablo 7: Hangi Semtte İkamet Ediyorsunuz	42
Tablo 8: Yaşınız	42
Tablo 9: Sosyal medya araçlarını (Facebook, Twitter, Youtube, Wikipedia, Bloglar) kullanır mısınız?	43
Tablo 10: Derslerinize yardımcı olması amacıyla sosyal medyayı kullanır mısınız?	43
Tablo 11: Sosyal ağların derslerdeki başarınızı arttırdığını düşünüyor musunuz? ...	44
Tablo 12: Proje ve dönem ödevlerinizi sosyal medyadan araştırır mısınız?	44
Tablo 13: Herhangi bir sosyal paylaşım sitesinde hesabınız var mı?	45
Tablo 14: Sosyal paylaşım sitelerinde herhangi bir grubunuz var mı?	45
Tablo 15: Sosyal paylaşım sitelerinde sınıfınıza ait grubunuz var mı?	46
Tablo 16: Sosyal paylaşım sitelerinde dersle ilgili bilgileri paylaşıyor mısınız?	46

Tablo 17: Ders esnasında sınıf arkadaşlarınızla sosyal ağ siteleri üzerinden mesajlaşıyor musunuz?	47
Tablo 18: Sosyal paylaşım sitelerinde öğretmenlerle dersler hakkında bilgi alışverişinde bulunur musunuz?	47
Tablo 19: Sosyal ağlarda eğitsel konulardaki fotoğrafları ve videoları takip eder misiniz?	48
Tablo 20: Sosyal ağlarda eğitsel konulardaki fotoğrafları ve videoları paylaşırmısınız?	48
Tablo 21: Okul dışında günde ortalama ne kadar süre ders çalışırsınız?.....	49
Tablo 22: Okul dışında günde ortalama ne kadar süre arkadaşlarınızla zaman geçirirsiniz?	50
Tablo 23: Okul dışında günde ortalama ne kadar süre sportif faaliyetlerde bulunursunuz?	51
Tablo 24: Kültürel etkinliklere (tiyatro, sinema, sergi vb) haftada ne kadar süre ayırırsınız?	52
Tablo 25: İnternete nasıl bağlanırsınız?	53
Tablo 26: Sosyal ağlarda günde ortalama ne kadar süre geçirirsiniz?	54
Tablo 27: Sosyal Paylaşım Ağlarını En Fazla Hangi Amaçla Kullanırsınız?	55
Tablo 28: Sosyal Paylaşım Ağlarını Öğrenme Amaçlı Ne Sıklıkla Kullanırsınız? ..	56
Tablo 29: Ailenin Aylık Geliri İle Sosyal Medya Araçlarını Kullanım Durumu Arasındaki İlişki	57
Tablo 30: Ailenin Aylık Geliri İle Derslerine Yardımcı Olması Amacıyla Sosyal Medya Kullanım Durumu Arasındaki İlişki	58
Tablo 31: Ailenin Aylık Geliri İle Sosyal Ağların Derslerdeki Başarıyı Arttırma Durumu Arasındaki İlişki	59

Tablo 32: Ailenin Aylık Geliri İle Proje Ve Dönem Ödevlerini Sosyal Medyada Araştıranlar Arasındaki İlişki	60
Tablo 33: Ailenin Aylık Geliri İle Herhangi Bir Sosyal Paylaşım Sitesinde Hesabı Olanlar Arasındaki İlişki	61
Tablo 34: Ailenin Aylık Geliri İle Sosyal Paylaşım Sitesinde Herhangi Bir Grubu Olanlar Arasındaki İlişki	62
Tablo 35: Ailenin Aylık Geliri İle Sosyal Paylaşım Sitesinde Sınıflarına Ait Grubu Olanlar Arasındaki İlişki	63
Tablo 36: Sosyal Ağlarda Günde Ortalama Geçirilen Süre İle Okul Dışında Ortalama Ders Çalışma Süreleri Arasındaki İlişki	64
Tablo 37: Sosyal Ağlarda Günde Ortalama Geçirilen Süre İle Kültürel Etkinliklere Ayırılan Süre Arasındaki İlişki	66
Tablo 38: Sosyal Ağlarda Günde Ortalama Geçirilen Süre İle Okul Dışında Arkadaşlarla Geçirilen Süre Arasındaki İlişki	68
Tablo 39: Sosyal Ağlarda Günde Ortalama Geçirilen Süre İle Okul Dışında Sportif Faaliyetlerde Geçirilen Süre Arasındaki İlişki	70
Tablo 40: Sosyal Ağların Derslerdeki Başarıyı Arttırma Düşüncesi İle Derslere Yardımcı Olması Amacıyla Sosyal Medya Kullanımı Arasındaki İlişki	72
Tablo 41: Sosyal Medya Araçlarını Kullanma İle Okul Dışında Ders Çalışma Süreleri Arasındaki İlişki	73
Tablo 42: Sosyal paylaşım ağlarını kullanma amaçları ile okul dışında ders çalışma süreleri arasındaki ilişki	74
Tablo 43: Sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı kullanma sıklığı ile okul dışında günde ortalama ders çalışma süreleri arasındaki ilişki	76

KISALTMALAR

<i>ABD</i>	Amerika Birleşik Devletleri
<i>DPT</i>	Devlet Planlama Teşkilatı
<i>MÖ</i>	Milattan 20Önce
<i>MS</i>	Milattan Sonra
<i>ODTÜ</i>	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
<i>SPSS</i>	Statistical Package for the Social Sciences
<i>TDK</i>	Türk Dil Kurumu
<i>TÜBİTAK</i>	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
<i>UNESCO</i>	United Nations Educational
<i>vb</i>	Ve benzeri
<i>yy.</i>	Yüzyıl

GİRİŞ

Kil tablettten elektronik tablete, kamyş kalemlerden elektronik tablet kalemine, kara tahtadan akıllı tahtaya doğru evrilen insan yaşamının teknolojiyle kuşatılmış olduğunu, iletişim teknolojilerindeki yeniliklerle gelişen sosyal medyanın, hayatımızdaki birçok kavramı, alışkanlığı, davranış biçimini etkilemiş olduğunu ileri sürebiliriz.

Gençlerin yoğun ilgi duyduğu sosyal medya araçları gündelik yaşamımızdaki birçok söylemi ve etkinliği değiştirip dönüştürmektedir. Beğen, paylaş, takip et, takipçi sayısı, durum güncelleme, 140 karakter vb. yeni ifadeleri hayatımıza yerleştiren sosyal ağ siteleri insanları, gerçek dünyanın simüle edildiği sanal bir dünyaya bağımlı hale getirip, fiziksel ve ruhsal olarak etkileyebilmektedir.

Bu çalışmada yaygınlaşan sosyal medyanın lise öğrencilerinin eğitim sürecine yapmış olduğu etki tartişılmaktadır.

Çalışmanın giriş bölümünde sosyal medyanın eğitim sürecine etkileri konulu araştırmanın amacı, önemi, metodu hakkında bilgi verilerek, araştırmanın metodolojisi açıklanmaktadır. Kavramsal ve kuramsal çerçeveye yer verilerek; iletişim kavramı, iletişim tarihi ve yeni iletişim ortamları konularına yer verilmiştir.

Birinci bölümde sosyal medyanın tanımı, sosyal ağların tarihsel gelişimi, sosyal medyanın olası etkileri olan kamusal alanı dönüştürme, siyaset ve liderlik, hegemonik ilişkinin güçlendirilmesi, cemaat ilişkilerinin pekiştirilmesi, aile kurumunda dönüşüm, çalışma yaşamında dönüşüm, zaman ve uzam yönetiminin yeniden tanımlanması, erişim eşişsizliği, sosyal medya ve eğitim çerçevesinde açıklanmaktadır.

İkinci Bölümde sosyal medyanın 21. yy. kuramcıları olan Marshall Mc Luhan, Neil Postman, Baudrillard ve Gerbner açasından değerlendirilmesi yapılmaktadır.

Sosyal medyaya yönelen insanın içinde bulunduğu olumlu ve olumsuz yaşantılar irdelenmektedir.

Üçüncü bölümde sosyal medya kullanan öğrenci ve öğretmenlerle yapılmış olan görüşmelerle öğrencilerin ve öğretmenlerin sosyal medyaya ilişkin düşünceleri incelenerek, bunlar üzerine yapılan söylem analizine yer verilmektedir. Sosyal medyanın öğrencilerin ders çalışma sürelerini, kültürel aktivitelere ayırdıkları zamanı, sportif faaliyetlere ayırdıkları zamanı ne yönde etkilediği, derslerle ilgili konuları sosyal medyadan takip edip etmemeleri, öğretmenlerle sosyal medyadan ilişki kurup kurmadıkları ve sosyo-ekonomik düzeyleri anket sonuçlarına göre tablolar halinde açıklanmaktadır.

Sonuç bölümünde ise ‘Diyarbakır ilindeki lise öğrencilerinin sosyal medya kullanımının eğitim sürecine etkisi’ adlı çalışmada yapılan gözlem, derinlemesine nitel görüşme ve anket verileri bütünsel biçimde tartışılmaktadır.

A. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU

Bu araştırma sosyal medyanın eğitim sürecine etkisini konu edinmektedir. Sosyal medyanın lise öğrencilerinin eğitsel süreçlerine etkisi irdelenmiştir. Sosyal medyanın toplumun her alanında yarattığı etkinin eğitimle ilişkisi analiz edilmeye çalışılmıştır.

Sosyal medyayla birlikte ortaya çıkan, eğitime farklı boyutlar kazandıran Facebook, Twitter, Youtube, Wikipedia vb. sosyal ağ sitelerinin lise öğrencilerinin ders çalışma sürelerine, ödevlerini hazırlama şekillerine ve sosyal yaşamlarına yaptığı etki incelenmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın genel amacı sosyal medyanın, lise öğrencilerinin eğitsel süreçleri üzerinde etkisi olduğunu göstererek, bu etkiyi neden sonuç ilişkisi içerisinde açıklamaktır. Sosyal medyanın lise öğrencileri üzerindeki etkisinin artmasıyla

öğrencilerin okula ve derslere olan ilgisi, öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla kurdukları ilişkinin biçimi değişmektedir.

1997 yılında internet üzerinden eşzamanlı iletişim kurulmasından bugüne sosyal medya, yazılı bilgi, fotoğraf, video paylaşımını olanaklı kılmıştır. Bu olanakların eğitimin boyutunu da değiştirmesi dolayısıyla çalışmanın ulaşmak istediği veri, sosyal ağların öğrencilerin eğitsel süreçlerini hangi düzeyde ve nasıl etkilemiş olduğudur.

3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Son yıllarda hızla ilerleyen teknoloji, hızlı bir değişim sürecinde olan gençleri doğrudan etkilemektedir. Elektronik tabletlerin, akıllı cep telefonlarının ve akıllı tahtaların hızlı bir şekilde hayatımıza girmesiyle, öğrenciler ve öğretmenler bu sürece adapte olmaya çalışsa da adaptasyon süreçleri aynı hızda gerçekleşmemektedir. Bu teknolojik araçlara adaptasyon sürecinde, gelişen sosyal medyanın öğrenci ve öğretmenlerde yaratmış olduğu olumlu etkilerin yanında olumsuz etkiler de yer almaktadır. Bu araştırmada sosyal medyanın lise öğrencilerinin eğitsel süreçleri üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri irdelenmeye çalışılacaktır.

4. ARAŞTIRMANIN METODU

“Sosyal Medyanın Eğitime Etkisi” konulu çalışma, bir alan araştırması olarak tasarlanmıştır. Bu çerçevede literatür taraması yapılarak araştırma konusuyla ilgili bir takım veriler elde edilerek sınıflandırılmış ve analiz edilerek araştırmanın teorik kısmı oluşturulmuştur. Araştırmanın teorik kısmı oluşturulduktan sonra uygulama bölümüne geçilmiştir. Uygulama için öncelikle anket soruları hazırlanarak anket formları oluşturulmuştur. Daha sonra Diyarbakır kent merkezinde bulunan liselerden Ziya Gökalp Lisesi, Burhanettin Yıldız Endüstri Meslek Lisesi, Yenişehir Kız Teknik ve Meslek Lisesi, ve Kayapınar Lisesi olmak üzere dört lise seçilmiştir. Belirlenen liseler içerisinde tabakalı rastgele örnekleme yöntemi ile lise 9., 10., 11., 12. sınıflarda eğitim gören 420 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir.

Seçilen lise öğrencilerine 3 bölüm ve 26 sorudan oluşan anket soruları uygulanmıştır. Anket sorularının birinci bölümünde öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyini ölçen sorular yer almıştır. İkinci bölümde genel sosyal medya izleme ve sosyal

ağ kullanım alışkanlıklarına ilişkin sorular, üçüncü bölümde ise günlük yaşamlarına ilişkin faaliyetlerini ölçen sorular yöneltilerek öğrencilerin sosyal medya farkındalık düzeyleri ve kullanım alışkanlıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Uygulanan 420 anketten 9'u geçersiz sayılmıştır. 411 anketten araştırma için gerekli olan veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS istatistik programı ile anlamlılık ve one way annova testine göre analiz edilmiştir. Ayrıca 30 öğrenci ve 30 öğretmen ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler analiz edilerek, bunun neticesinde elde edilen bilgiler ve bulgular çerçevesinde, araştırmanın uygulanması ve bulgular bölümü oluşturulmuştur.

5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

- ✓ Öğrencilerin sosyal ağ sitelerinde fazla vakit geçirmesi, sportif faaliyetlere daha az vakit ayırmalarına sebep olmaktadır.
- ✓ Öğrencilerin sosyal ağ sitelerinde fazla vakit geçirmesi, kültürel faaliyetlere daha az zaman ayırmasına sebep olmaktadır.
- ✓ Sosyal medya, öğrencilerde bağımlılık yaratmaktadır.
- ✓ Sosyal medya, öğrencilerin ders çalışma sürelerine olumsuz etkide bulunmaktadır.
- ✓ Sosyal medya, öğrencilerin derinlemesine araştırma yapmasına engel olmaktadır.

B. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1. İLETİŞİM KAVRAMI VE KÖKENİ

Haberleşme sözcüğünden daha kapsamlı bir anlam içeren iletişim sözcüğünün özünde sosyal bir etkileşim, değiş tokuş ve paylaşım yer almaktadır. *İletişim kavramı hakkında yazılı kaynakların taranması yöntemiyle yapılan bir araştırmada sözcüğün 4560 kullanımı derlenmiş ve daha sonra 15 anlamı belirlenmiştir. (Zillioğlu,2010:23) Ancak tüm tanımlar içerisinde genel uzlaşa sağlanan şey iletişimin bir 'alışveriş süreci'*

olmasıdır. (Bulut, 2006: 3) *Farklı anlamlardaki kullanımına karşın “iletişim” deyince akla ilk gelen insanlar arası iletişim ve bu amaçla kullanılan araçlardır. Türk Dil Kurumu’nun (TDK) sözlüğünde de iletişim: “Duygu, düşünce ya da bilgilerin usa gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme(…)” ve “Telefon, telgraf, televizyon, radyo gibi aygıtlardan yararlanarak yürütülen bilgi alışverişi, haberleşme...” olarak tanımlanmaktadır. (Zıllıoğlu, 2010: 23) Türk Dil Kurumu’nun (TDK) sözlüğünde telefon, telgraf, televizyon, radyo vb. aygıtlardan söz edilmiş olsa da günümüzde hızla yaygınlaşan sosyal medya aracılığı ile gerçekleşen iletişimden söz edilmemiştir.*

Birbirlerine ortamlarındaki nesnelere, olaylar, olgularla ilgili değişimleri haber veren, bunlara ilişkin bilgilerini birbirine aktaran, aynı olgular nesnelere, sorunlar karşısında benzer yaşam deneyimlerinden kaynaklanan, benzer duygular taşıyıp bunları birbirine ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı içinde gerçekleştirilen tutum, yargı, düşünce, duygu bildirişimleri iletişim olarak tanımlanmaktadır. (Zıllıoğlu, 2010: 23) Zıllıoğlu, iletişimin tanımını yaparken, topluluk ya da toplum yaşamı içinde gerçekleştirilen tutum, yargı, düşünce, duygu bildirişimlerini iletişim olarak tanımlasa da sosyal ağ siteleri aracılığıyla sanal bir yaşam söz konusu olmaktadır.

Simge yaratma özelliğine sahip yegane canlı olan insan bu özelliği ile duygularını başkalarına belirtme dışında, düşünce ve bilgilerini biriktirip zaman ve mekan ötesine aktarma olanağına da sahiptir. (Zıllıoğlu, 2010: 24)

İnsanın varlık sürdürme biçiminin bir ürünü olan ve insanın varlık sürdürme biçimindeki gelişmelere göre değişimlere uğrayan iletişim, insana özgü bir olgudur. Doğa ile etkileşimde bulunarak varlığını sürdüren insan, diğer canlı türlerinden farklı olarak araya kültürünü koyar. Kültür, araç ve gereçlerden, bu araç ve gereçleri kutsayan değerlerden, bu araç ve gereçlerle iş yaparken başvurulan örgütlenme biçimlerinden, iş görme ve işin eşgüdümlemesine ilişkin yöntemlerden, iş bölümünün yarattığı insanlar arasındaki farklılaşmaları haklılaştırmayı amaçlayan açıklama ve inançlardan oluşmaktadır ve insanın doğa karşısındaki etkinliğini artırır. Doğal çevresi araç-gereçleri, üretim süreçlerindeki insan ve insan arasındaki ilişkiler, bu ilişkilerde farklılaşmaları tarafların gözünde haklılaştıran değerler sistemi, insanın toplumsal

hayat tarzını oluştururken, bunun mayası iletişimidir. (Oskay, 2011: 1) İnsanın kültürel değerleri benimsemesinde önemli derecede etkili olan iletişim araçları, dış dünyayı tanıyıp algılamamızda yönlendirici konumdadır.

Etkili iletişim, kaynağın aktardığı duygu ve düşüncelerin alıcı tarafından kaynağın amacına uygun biçimde davranışa dönüşmesi demektir. Etkili bir iletişimin kurulup sürdürülebilmesi için kaynakla alıcının, kişilik yapılarının ve çevre koşullarının birlikte değerlendirilmesi gerekir. (Köknel, aktaran Barkan ve Eroğlu, 2004: 115) Bu bağlamda sosyal medya araçları ile etkili iletişimin gerçekleşmesi yani alıcının, kaynağın amacına uygun şekilde davranması pek mümkün görünmemektedir. Çünkü sosyal medya hakikatin farklı gösterilmesine müsait bir alandır.

2. İLETİŞİM TARİHİ

İnsanın kendini tanımasıyla başladığı söylenebilen iletişim, insanın simge üretme ve kullanma yetisine dayanmaktadır. İnsan bu yetisi aracılığıyla birbiriyle bağlantılı nesnelere sınıflandırarak çevresini anlamlandırır. Hırıltılar ve vücut hareketleriyle başlayan iletişim, binlerce yıl sonra konuşmanın gücü ve sembolize etme yönüyle gelişmiştir. Bu da insanlığın biraraya gelmesine ve toplumların oluşmasına olanak tanımıştır. (Erdoğan, aktaran Yüksel, 2013: 8)

Yazının bulunmasından önce kullanılan simgeler toprakboyası kalıntılar çiçek veya boynuz benzeri cenaze eşyaları ve kemik parçalarıdır. Neolitik dönemde kil kütlelerinin ıslakken şekillendirilip güneşte kurutulması veya ateşte pişirilmesiyle hazırlanan hesap taşları, bilgi aktarmak, kayıt tutmak amacıyla yaratılan en eski işaretler sistemidir. (Crowley ve Heyer, 2011: 39). Uzun çalışma ve birikim sonucunda yazının bulunmasıyla eski işaret sistemleri yerini yazıya bırakmıştır.

İlk yazılı belgeler M.Ö. 4000 yıllarında yani 6000 yıl önce görülmüştür. Yazıyı M.Ö. 4000 yıllarında ilk bulanlar Sümerlerdir. (Baldını, 2000: 23) Çivi yazısı da denilen Sümer yazısı ekonomik işlemleri kayıt etmek için kullanılan, küçük kapalı kapsüller içinde saklanan kilden yapılmış sembollerden oluşmuştur. “Bullae” adı verilen bu kapsüllerin üstünde, içindeki bilgileri gösteren figürler mevcuttur. Çivi yazısı denilmesinin sebebi, kullanılan simgelerin piramide benzemesinden ileri gelmiştir.

(Baldini, 2000: 24) M.Ö. 3000'de Mısırlılar, M.Ö. 1500'de Çinliler M.S. 50'de Mayalar ve M.S. 1400 yıllarında Aztekler kendi yazı yöntemlerini bulmuşlardır. (Baldini, 2000: 23) M.Ö. 3000 yıllarında Mısırlıların kullandığı daha hızlı yazı yazılabilmesine olanak tanıyan papirüs, yazının gelişmesini sağlamıştır. (Crowley ve Heyer , 2011: 48)

Heredot'a göre kitap yazmakta kullanılan ilk hammadde olan ve hayvan derisinden elde edilen parşömen, kağıttan önce en kullanışlı olan malzeme olmuştur. Mısırlılar papirüs, Sümerler kil tabletler, Çinliler önce ipek daha sonra kağıt kullanmışlardır. Yazmak için çiviler, tahta değnekler, kaz tüyleri ve türlü renklerdeki mürekkebi dağıtabilecek farklı araçlar kullanmışlardır. (Crowley ve Heyer, 2011: 48-56)

Fonetik alfabenin bulunuşu ve geliştirilmesi bilgilerin biriktirilip saklanması açısından önemli bir adım olmuştur. Bilginin güç olarak görülmesine, yazı dilini kontrol altında tutanların bilgiye ve güce sahip olmasına yol açmıştır. (Baldini, 2000)

Yazının gelişmesi yazı kültürünün gelişmesine yol açmıştır. Yazı kültürü ile önceleri belleğe kaydedilen bilgilerin belgelere kaydedilmesi dolayısıyla, sözlü kültürde ön planda olan kulağın yerini yazılı kültürde göz almış, işitselliğin yerine görsellik ön plana çıkmaya başlamıştır. (Baldini, 2000) Günümüzde ise görsellik ve işitsellik sentezlenerek sosyal medyada ikisinin beraber kullanılması mümkün olmuştur.

Yazı ve alfabeden sonra iletişim teknolojisi açısından gerçekleşen en önemli yenilik 1400'lü yıllarda matbaanın bulunması olmuştur. Uzun süre Almanların tekelinde kalan basım işleri, sonraki yıllarda Avrupa ülkesine yayılmıştır. (Baldini, 2000: 62) Matbaanın yayılmasıyla beraber kitaplar daha fazla okuyucuya ulaşabilmiş ve toplumun değişip dönüşmesinde önemli yeri olan kitaplar amacına ulaşmaya başlamıştır.

1800'lerin ortalarına doğru Amerikalı Samuel Morse'un elektrikli telgrafi icadı, iletişim dünyasında büyük bir devrim yaratmış; tipografik kültürden, elektrik ve daha sonra elektronik medyaya geçilmiştir. O zamana kadar, ulakların, atların ya da ilk lokomotiflerin hızına veya nehirlerin akıntısına bağlı olarak ulaşan haberler, kolay bir şekilde iletmeye başlamıştır. (Baldini, 2000: 87-88)

1800'lerde basımda büyük teknolojik gelişmeler yaşanmıştır. İlk yenilik kâğıdın, el yapımından makine üretimine geçişi ile gerçekleşmiştir. İkinci büyük buluş, yeni basım harflerinin dökümü ve dizgisi olmuştur. 1900'lerde bu buluşlar teknolojik açıdan büyük evrim geçirmiş ve bunlara radyo, televizyon, fotokopi makinesi, bilgisayar gibi yenileri de eklenmiştir. (Baldini, 2000: 89)

1800 ve 1900'lerde bilim ve teknoloji alanlarında ortaya çıkan buluşlar olan telgraf (1832), telsiz (1895), telefon ve sinema (1895) çok hızlı değişmelere sahne olmuştur. 1902'de Melies'in ünlü "Aya Yolculuk" filmi yapılmıştır. 1906-1907 yılları arasında çizgi filmler başlamıştır. İlk radyo yayını, 1920 yılında ABD'de ve Hollanda'da yapılmıştır. (Baldini, 2000: 90-91) 2 Kasım 1936'da Londra'da ilk televizyon yayını yapılmıştır. Bu değişmeler iletişim dünyasını ve dolayısı ile kültürün kendisini değiştirmiştir. (Baldini, 2000: 89)

Otuz'lu yıllarda sesi tele ya da banda almak için çalışmalar başlamış. 1946'da ilk ENIAC hesap makinesi yapılmıştır. 1947'de devrim yaratan bir buluş olan transistör ortaya çıkmıştır. 1948'de P.C. Goldmark tarafından ilk 33 devirli plaklar ve 50'li yıllarda da stereofonik plaklar yapılmıştır. Aynı dönemde E.H. Land Polaroid fotoğraf sistemini geliştirmiştir. 1960'da ise laser ışınları bulunarak ve 1960'dan sonra da telekomünikasyonda uydu kullanılmaya başlanmıştır. 60'lı yıllarda piyasaya ilk fotokopi makineleri ve 70'li yıllarda ilk video kasetleri çıkmıştır. (Baldini, 2000: 91) İletişim dünyasının geçmişinde, yazının bulunması, el yazısı devrimi, 15. yüzyılda matbaanın bulunmasıyla gerçekleşen Gutenberg devrimi ile telgraf, radyo, televizyonun bulunmasıyla gerçekleşen elektrik -elektronik devrimi bilgilerin giderek daha hızlı ve ucuz bir şekilde dağıtılmasını sağlamış ve devrimler arasında geçen zaman kısalmıştır. Yazının bulunmasından matbaanın icadına kadar 5000 yıl geçmiş olsa da, matbaanın icadından, elektrik ve elektronik medyanın kullanılmaya başlaması arasında 400 yıl bile geçmemiştir. (Baldini, 2000: 5)

Son 6000 yıl içinde iletişim alanında gerçekleşen gelişmelerin toplum üzerindeki etkisi sonucu farklı kültürel süreçler oluşmuştur. Bu kültürel süreçler konuşma yoluyla bilginin aktarıldığı sözlü kültür, yazı yoluyla bilginin aktarıldığı yazılı kültür, bilginin basılı kitap yoluyla aktarıldığı tipografi kültürü, bilginin TV ve radyo gibi elektronik cihazlarla aktarıldığı elektrik ve elektronik medya kültürüdür. (Baldini, 2000: 6)

Günümüzde yaygınlaşan sosyal medya, e-posta, e-kitap, e-okul, e-devlet ile e-kültür oluşmuştur.

3. YENİ İLETİŞİM ORTAMLARI

Yeni medya kavramı 1970'lerde, araştırmacılar tarafından ortaya atılmış bir kavram olsa da 90'larda müthiş bir ivme kazanan bilgisayar ve internet teknolojisi ile birlikte farklı boyutlara ulaşmıştır. Başka bir tanıma göre yeni medya, metin, durağan görüntü, hareketli görüntü, ses gibi ortamların bir arada olması dolayısıyla "multi-medya" ya da çoklu ortam olarak adlandırılmaktadır. (Dilmen, aktaran Vural, 2010: 3350).

Dünyayı çevreleyen yeni ve yapay bir iletişim ortamı oluşturan bilgisayar ve telekomünikasyon ağları, bir yerden başka bir yere sürekli sesli, görüntülü ve yazılı bilgi iletebilmektedir. Bu büyük bilgi akışına rağmen, uzmanlar, daha kolay kullanılabilen aygıtlar geliştirmek için çalışmalarını sürdürmektedir. (Baştan aktaran Vural, 2010: 350).

Yeni iletişim teknolojileri hızlı bir şekilde gelişmekte ve gelişmeye devam etmektedir. Bunlara faks, cep telefonu, e-posta örnek olarak verilebilir.

1970'li yılların başında internet teknolojisiyle tanışan Amerika Birleşik Devletleri, ülke topraklarına karşı bir nükleer saldırıyı önlemek amacıyla 1970 yılında ARPA NET isimli bir proje başlatmıştır. Bu proje üniversiteler ve bazı devlet kuruluşları tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Avrupa'ya geçerek İnternet adı ile yaygınlaşmıştır. 1980'lerde web teknolojisine dönüşen İnternet'in Türkiye'ye girişi, 1991 yılında, TÜBİTAK-ODTÜ ortaklığıyla hazırlanan TÜBİTAK-DPT projesinin kabulüyle gerçekleşmiştir. (Erkul, R. Erdem, 2009: 1)

Türkiye'nin ilk internet bağlantısı, TÜBİTAK-ODTÜ'nün ortak çalışmaları ile 23 Ekim 1992'de Hollanda'nın NIKHEF Araştırma Merkezi ile ODTÜ arasında X.25 kullanılarak yapılmıştır. 5 Nisan 1993 tarihinde ODTÜ-NSF hattının hazır olmasının hemen ardından İnternet, 21 Nisan 1993'te Türkiye'nin genel kullanımına sunulmuştur (Erkul, R. Erdem, 2009: 1). Türkiye'nin genel kullanımına sunulduktan sonra gittikçe yaygınlaşmakta olan internet gündelik yaşamımızın önemli bir parçası haline gelmiştir.

Yaşamımızda önemli bir yer edinen internet, birçok kavramın yeniden şekillenmesinde bir araç haline gelmekte ve insanlar; e-devlet şifreleriyle devlet işlerini, internet bankacılığı aracılığıyla banka işlemlerini ya da günlük alışverişlerini evlerinden, iş yerlerinden veya internet bağlantısı bulunan cep telefonu aracılığıyla istedikleri mekandan gerçekleştirebilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL MEDYA

1.1. SALT OKUNUR WEB ARAYÜZÜ VE SOSYAL WEB ARAYÜZÜ

Elektronik ticaret ya da elektronik iş olarak adlandırılan ve “salt okunur” web arayüzü ile bilgiyi aramaya ve onu okumaya olanak tanıyan Web 1.0’ in web siteleri basitçe iletişim kurmak için ya da işletmelere bilgi sağlamak için kurulmaktaydı. Televizyon gibi, web de çok sayıda kullanıcıya bilginin iletilmesini mümkün kılmaktaydı. (Stephens aktaran Adıgüzel, 2012: 3)

Oku-yaz web arayüzüne odaklanan Web 2.0; her katılımcının içerik yaratabildiği, her tür metin, ses video içeriğini karşılıklı değiş tokuş edebildiği ve hem iç hem dış grup sayfalarına bağlantı yapabildiği, bilgisayar kullanımı olarak açıklanabilir. Yani web 1.0, ilgili bilgiye bağlantılar içeren elektronik bilgi webini, Web 2.0 ise sosyal webi ifade etmektedir. (Kreitzberg aktaran Adıgüzel, 2012: 3)

Web 2.0 teknolojilerinde birçok uygulama bulunmaktadır. En fazla kullanılan uygulamalardan bazıları Facebook, Youtube, Myspace, LinkedIn, Twitter, Google uygulamaları, Wikipedia, Blog sayfalarıdır. (Erkul, R. Erdem, 2009: 3). Web 2.0 teknolojilerinin uygulamalarından olan Facebook, Twitter ve Google gençler tarafından en çok tercih edilen uygulamalardır.

Sosyal medya uygulamaları zaman ve mekan sınırlaması olmadan paylaşımın, etkileşimin ve tartışmanın esas olduğu bir iletişim şeklidir. Bir uygulamanın ya da web sitesinin bu tanıma uygun olabilmesi için; yayıncıdan bağımsız kullanıcılarının olması, kullanıcı kaynaklı içerik olması, kullanıcılar arasında etkileşim olması, zaman ve mekan sınırlaması olmaması gerekir. (Erkul, R. Erdem, 2009: 3)

Web 2.0 kavramı, O’Reilly ve MediaLive International arasında yapılan beyin fırtınası oturumundaki bir konferansla doğmuştur. İlk beyin fırtınasında formüle edilen Web 2.0 algılamasında öne çıkanlar Tablo 2.1’de gösterilmiştir

Tablo 1: Web 2.0 Algılamasında Öne Çıkanlar

	Web 1.0	Web 2.0
Platform	Netspace, Explorer	Google hizmetleri, AJAX
Web sayfaları	Kişisel Web siteleri	Bloglar
Kelime İşlemci	Microsoft Word	Google Docs (Writely)
Portallar	İçerik Yönetim Sistemleri	Wikiler
Ansiklopedi	Britannica Online	Wikipedia
Bilgi	Taksonomi	Folksonomi
Kaynaklar	URL'ler	Sindikasyon, RSS
Arama	Alan adı spekülasyonu	Arama motoru optimizasyonu
Rol	Yayımlama	Katılım, işbirliği
Medya sağlama	Netmeeting	Skype
İçerik	Akamai(içerik dağıtma)	BitTorrent (P2P)
Metrikler	Sayfa görme	Tıklama başına maliyet

Kaynak: (Regueras vd. Akt, Adıgüzel, 2012 :4)

1.2. SOSYAL MEDYA TANIMI

Sosyal medyayı; Web 2.0 teknolojileri üzerine kurulan, sosyal etkileşime, topluluk oluşumuna ve işbirliği projelerini tamamlamaya yardımcı olan web siteleri olarak tanımlayabiliriz. (Bruns ve Bahnish, aktaran Adıgüzel, 2012: 7) Sosyal medya; katılımcılara ortak ilgileri üzerine samimi konuşma ortamı sağlayarak, katılımcıların ortak bir noktada bütünleşmelerine, bilgi edinmelerine ve tercih yapabilmelerine olanak tanımaktadır. (Evans, aktaran Adıgüzel, 2012: 7)

Zaman ve mekan sınırlaması olmadan paylaşımın, tartışmanın gerçekleştirildiği sosyal medya; teknolojiyi, kelimeler, resimler, videolar ve ses dosyaları ile birleştirmektedir.(Hatipoğlu, aktaran Adıgüzel, 2012: 8) Sosyal medyanın tanımı ve kapsamı göreceli olsa da bilgisayar ya da mobil telefon gibi araçların desteklediği ana unsurları bloglar, mikrobloglar, online chat, rss beslemeleri, sosyal ağlar, sosyal imleme siteleri, forumlar, podcastler, video paylaşım siteleri, sanal dünyalar gibi çeşitli formlarda karşımıza çıkmaktadır. (Adıgüzel, 2012: 8) 1970'lerde başlayıp 1990'larda hızla devam eden internet kullanımı, 2000'li yıllarda sosyal medyanın etkin hale gelmesiyle beraber yeni iletişim sisteminin en büyük aracı olmaktadır.

Sosyalleşme kavramını değiştiren sosyal medya kullanımı, sanal paylaşımına açık olması, sürekli güncellenebilmesi, çoklu kullanıma açık olması açısından mekansal uzamı ortadan kaldırmaktadır. Fotoğraf, video paylaşımı, iş ve eş bulma, başkalarının deneyim ve tecrübelerinden yararlanabilme gibi olanakları sayesinde gerçek dünyayı sanal ortamda yaşayabilme gerçekleşmiştir.

Mangould ve Faulds'un günümüzün sosyal medya örneklerine ilişkin sınıflandırması gösterilmiştir. (Mangould ve Faulds, aktaran Adıgüzel, 2012: 9)

Sosyal Medya Örnekleri

- ✓ Sosyal ağ siteleri (MySpace, Facebook, Faceparty)
- ✓ Yaratıcı şeyler paylaşma siteleri
- ✓ Video paylaşım siteleri (Youtube)
- ✓ Resim paylaşım siteleri (Flickr)
- ✓ Müzik paylaşım siteleri (Jamendo.com)
- ✓ Destekle birleştirilmiş içerik paylaşımı (Piczo.com)
- ✓ Genel entellektüel sermaye paylaşım siteleri (Creative Commons)
- ✓ Kullanıcı sponsorlu bloglar (Resmi Apple Blogu, Cnet.com)

- ✓ Şirket sponsorlu web siteleri/bloglar (Apple.com, P&G'nin Vocalpoint'i)
- ✓ Şirket sponsorlu haklı neden/yardım siteleri (Dove'un Gerçek Güzellik (Real Beauty) kampanyası, click2quit.com)
- ✓ Davet çağrılı sosyal ağlar (AsmallWorld.net)
- ✓ İş ağ siteleri (LinkedIn)
- ✓ İşbirliği web siteleri (Wikipedia)
- ✓ Sanal dünyalar (Second Life)
- ✓ Ticari topluluklar (eBay, Amazon.com, Craig's List, iStockphoto)
- ✓ Podcastlar ("For Ommediate Release : The Hobson and Holtz Report)
- ✓ Eğitim materyallerini paylaşma (Mozilla'nın spreadfirefox.com, Linux.org)
- ✓ Kullanıcıların online haber, hikaye, müzik, video vb. gibi öneriler yapmasını imkanı kılan sosyal işaretleme siteleri (Digg, del.icio.us, Newsvine)

Öte yandan sosyal medya için dünya çapında rakamsal bir değerlendirme yapıldığında şöyle bir tabloyla karşılaşılmaktadır (Kahraman, aktaran Vural, 2010: 3353):

1. İnternette sosyal medya pornoyu geride bırakmıştır.
2. Twitter'ın geçtiğimiz yıl için büyüme oranı %1.500' dür.
3. Dünya üzerinde her üç kişiden ikisi sosyal ağları ziyaret etmektedir.
4. Her gün Youtube'ta 100 milyon video izlenmekte ve her dakika 20 saatlik video yüklenmektedir.
5. Her gün Facebook üzerinde 8 milyar dakika geçirilmekte ve 285 milyon adet içerik paylaşılmaktadır.

6. 350 milyon aktif kullanıcısı ile Facebook bir ülke olsaydı Çin ve Hindistan'dan sonra dünyanın en kalabalık 3. ülkesi olurdu.

7. 307 milyon üyesi ile YouTube ise Çin ve Hindistan'ın ardından 3. en kalabalık ülke olurdu.

8. Twitter'a açıldığı günden bu yana 6.7 milyar tweet gönderildi.

9. İnternet kullanıcılarının sadece % 65.1'i e-posta kullanmakta, sosyal ağları kullananların oranı ise %68'dir.

10. 14 milyondan fazla kullanıcıyla Türkiye Facebook'ta en aktif 3. ülke konumundadır.

11. Friendfeed'in Dünya'da en popüler olduğu ülke Türkiye'dir.

12. Türkiye, Avrupa'nın internette en çok zaman geçiren ülkesi durumundadır.

Tablo 2: Geleneksel medya ile sosyal medyanın karşılaştırılması

Geleneksel Medya	Sosyal Medya
Sabit, değiştirilemez.	Anlık güncellenebilir.
Sınırlı ve gerçek zamanlı olmayan yorum	Sınırsız gerçek zamanlı yorum
Sınırlı, gecikmeli ölçüm	Anlık popülerlik ölçümü
Arşive zayıf erişim	Arşive erişilebilir.
Sınırlı medya karmaşı	Tüm medya karma hale getirilebilir.
Bir kurulca yayımlanır.	Bireysel yayımcılar vardır.
Paylaşım desteklenmez.	Paylaşım ve katılım desteklenir.
Denetim	Özgürlük

Kaynak : (Stokes Akt, Adıgüzel, 2012)

Bloglar, teknik bilgiye ihtiyaç duymadan yazılan, günlüğe benzeyen web siteleridir. Video destekli olan bloglara İngilizce'deki "web" ve "log" kelimelerinin birleşmesinden oluşan weblog'un kısaltılmış hali olan vlog adı verilmektedir (İnan, aktaran Karlı, 2010: 3)

Web sitelerine göre daha kolay hazırlanabilen bloglar, haber duyuruları, yorum yazıları, site tanıtları, toplulukların fikirlerini paylaştıkları bir ortamdır. Tercih edilen herhangi bir konuda internet ortamına dökülen duyuru ve yorum yazıları olarak da tanımlanabilir. (Dilmen, aktaran Karlı, 2010: 3) Guardian ve Independent gazeteleri tarafından başlatılan blog yazarlığı, Türkiye'de Milliyet, Radikal ve Habertürk gazeteleri tarafından internet sayfalarında okunma oranını arttırmak amacıyla yazılan yorum yazılarıdır. Bloglar yemek, futbol, çocuk bakımı vb. konularda olabilmektedir.

1.3. SOSYAL PAYLAŞIM AĞLARININ TARİHSEL GELİŞİMİ

İlk sosyal paylaşım ağları 1990'lı yılların sonlarına doğru oluşturulmaya başlanmıştır. 1997 yılında kurulan ve bilinen ilk sosyal paylaşım ağı olan SixDegrees, milyonlarca kullanıcıya ulaşmakta başarılı olmuş ancak aynı başarıyı sürdüremeyerek, 2000 yılında verdiği hizmeti sona erdirmiştir. SixDegrees'in ardından Ryze.com 2001 yılında iş dünyasındaki profesyonellerin özellikle de yeni girişimcilerin iletişim kurmasını sağlamak üzere tasarlanmış ücretsiz bir sosyal paylaşım ağı olarak kurulmuştur. 200 ülkede 500.000'den fazla üyesi olduğu düşünülen ve 2001 yılında San Francisco'da Adrian Scott tarafından kurulan site, yeni tip sosyal paylaşım ağı hizmetlerinden ilkidir ve 2002 yılında kurulan Friendster üzerinde oldukça büyük bir etkisi olmuştur. 2002 yılında kurulan Friendster, daha geniş sosyal kesime hitap edecek şekilde tasarlanmıştır. Friendster, insanların yeni arkadaşlarla tanışmalarına, eski arkadaşlarla iletişimlerini sürdürmelerine ve çevrimiçi içerik paylaşımında bulunmalarına yardımcı olmayı esas almıştır. (Toprak ve diğ., aktaran Karlı, 2010: 4)

Sosyal paylaşım ağlarından MySpace, genç kullanıcıların takip etmeyi tercih ettiği özellikle favori müzik gruplarıyla iletişime geçmek isteyenlerin adresi olmuştur. İlk zamanlarda pek yaygınlaşamayan MySpace, 2005 yılında News Corporation'un siteyi devralmasıyla birlikte yaygınlaşmaya başlamıştır. (Toprak ve diğ., aktaran Karlı, 2010: 4)

2004 yılında ise Facebook yaygınlaşmaya başlamıştır. Marc Zuckerberg, Andrew McCollum ve Eduardo Saver'in da yardımıyla 4 Şubat 2004'te "The Facebook'u kurmuştur. Geçmişte Harvard Üniversitesinde eğitim görmesi nedeniyle Harvard öğrencilerinin yarısından fazlasının üye olduğu Facebook, zaman içinde yaygınlaşınca, diğer üniversitelerden de üye kabul etmeye başlamıştır. Siteye dahil olan okulların sayısının zaman içinde artmasıyla birlikte 2004 Aralık ayında sitenin kullanıcı sayısı 1 milyona ulaşmıştır. Başlangıçta adı "The Facebook" olan site, 2005 yılında satılarak, Facebook.com olarak değiştirilmiştir. 2005'in sonlarına doğru, 25.000'in üzerinde üniversite sisteme katılmıştır. Facebook, artan değeriyle birlikte 11 Eylül 2006'dan itibaren 13 yaş üzeri ve e-posta adresi olan tüm İnternet kullanıcılarını üyeliğe kabul etmeye başlamıştır. Günümüzde, dünyanın en yaygın sosyal paylaşım ağı haline gelen ve kullanımı tüm dünyada hızla yaygınlaşan Facebook, Google'dan sonra en değerli firmalardan biri haline gelmiştir. (Toprak ve diğ., aktaran Karlı, 2010: 4).

Mesaj paylaşımı ile ortaya çıkan Twitter; anlık, kısa sohbet yapma olanağı tanımaktadır. Bu site, anlık mesajlaşma, sosyal ağ ve kablosuz iletişimin bir arada kullanıldığı ve 140 karakterden oluşan bir mesajla kişinin o anda ne yaptığını ya da ne düşündüğünü tüm dünyayla paylaştığı ücretsiz bir servis sunmaktadır. Bu bağlamda Twitter'ı, insanın gerçek hayatta içinde bulunduğu anda yapıp düşündüklerini, onu izleyenlere kısa mesajlarla özetlediği, durumunu paylaştığı bir ortam olarak tanımlayabiliriz. (Sayımer, aktaran Karlı, 2010: 4) Twitter ile kişi, takip ettiği kişinin ya da kurumun düşünce duyuru vb. içerikli mesajlarına ulaşabilmektedir. Ancak mesajın 140 karakterle sınırlı olması, düşünceleri sınırlamaya yönelik olması nedeniyle olumsuz bir niteliğe sahiptir.

Sosyal paylaşım ağları arkadaş bulma ya da mevcut arkadaşlıkları sürdürmenin ötesinde gündelik yaşamın rutini içerisinde bir alışkanlık haline almıştır. Sosyal paylaşım ağlarında oluşturulan profiller, paylaşılan videolar, yapılan yorumlar, sanal uzamın yaşamımızı tümüyle etkisi altına alacağı endişesini doğurmaktadır. (Toprak ve diğ., aktaran Karlı, 2010: 4) Özellikle Facebook ve Twitter gibi uygulamalarda beğen, takip et, takipçi sayısı, grup kur, paylaş gibi yeni bir jargon oluşmaktadır. Sosyal paylaşım ağları farklı amaçlar için kullanılmakta ve bu paylaşım ağları içerisinde birçok site bulunmaktadır. Sosyal paylaşım ağları online etkileşim ve iletişimin temel

amaçlarını paylaşırken aynı zamanda hedef ve kullanımı açısından farklılık gösterebilmektedir. Sosyal paylaşım ağları, artık kişilerin birbirleri ile bağlantı kurmasında en çok tercih edilen iletişim biçimi olarak yaygınlaşmaktadır. Gençler arasında yaygınlaşmakta olan Facebook; kullanıcılar açısından arkadaş sayısını, paylaşılan içeriğin beğeni sayısını ve paylaşılan içerikleri takip edebilmek amacıyla sürekli ziyaret edilmektedir. Böylece de sosyal medya kullanımı bir bağımlılığa dönüşmektedir.

1.4. SOSYAL AĞ

Sözlük tanımıyla sosyal ağ, *“bir ya da birden fazla toplumsal ilişkiyle birbirine bağlanmış, dolayısıyla toplumsal bir bağ oluşturan kişiler (daha ender durumlarda ortaklıklar ve roller)”* anlamına gelmektedir. (Marshall, 1999: 4)

Bilişim teknolojisindeki gelişmeler; çalışma ortamlarımızı, iletişim araçlarımızı ve hatta günlük hayatımızı değiştirmektedir.

Sosyal ağlar aracılığıyla gerçekleşen iletişim biçiminin hem işleyiş hem de işlevleri açısından var olan kitle iletişim araçlarından (gazete, televizyon, radyo, sinema vb.) farklı özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Bu özellikleri şöyle sıralayabiliriz (Güngör, 2011: 312- 315)

Ticari kazanç güdülmeyen bu nedenle ekonomik olan sosyal medya; eş zamanlı ve grup düzeyinde iletişime olanak tanınması, her kesimden insanların biraraya gelmesine olanak tanıyarak kozmopolit bir yapılanma oluşturması ve ses, görüntü, hareketli görüntü öğelerinin aynı anda kullanılması ile multimedya özelliğine sahip olmaktadır. Sosyal medyada uzamın öneminin olmaması, herkesin istediği yerden, başka bir yerdekiyle iletişim kurabilmesini sağlamaktadır. Televizyon, radyo, gazete gibi kitle iletişim araçlarından gönderilen bir ileti geri alınıp düzeltilemezken, sosyal medya ortamlarında gönderilen bir iletinin geri alınması ve düzeltilmesi mümkün olmaktadır. (Güngör, 2011: 312- 315)

İnternet ve sosyal medya ortamlarında kullanıcılara neredeyse sınırsız sunulan bilgi akışı içinde, her tür bilginin bir tık ötemizde olduğunu ve istediğimiz bilgiye her an ulaşabileceğimizi biliriz. Ancak herkesin düşüncesini dilediği gibi yazabilmesi ve

niyetinin ne olduğunun bilinmemesi, bilgi kirliliğine sebep olmakta ve doğru bilgiye ulaşmamızda sıkıntı oluşturmaktadır.

1.5. SOSYAL MEDYANIN OLASI ETKİLERİ

Sosyal medyanın önemli gördüğümüz bazı olası etkilerini veya sonuçlarını aşağıdaki başlıklar altında sınıflandırabiliriz (Güngör, 2011: 315- 324)

1.5.1. Kamusal Alanı Dönüştürme

Modernleşme süreciyle beraber, insanların özel alanları ile kamusal alanları arasındaki sınır belirginleşmiştir. İnsanların aile ve ev ortamları özel alanları, evdışı ortamlar ise kamusal alan olarak tanımlanmıştır. Kitle iletişim araçları da bu ayrımı pekiştirmiştir. (Güngör, 2011: 315- 324)

Sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla birlikte bazı insanlar bürolarını eve taşımış ve modern öncesi dönemlerdekine benzer şekilde evin, yani özel alanın yeniden işlik olarak kullanılması söz konusu olmaya başlamıştır. Diğer taraftan da iş yerinde olan bir kişi veya ders esnasında olan bir öğrenci elindeki 3G telefon ile arkadaşıyla iletişim kurabilmektedir. Ya da iş konularına ilişkin iletişim kurarken aynı anda özel arkadaşları veya dostlarıyla iletişim kurabilmektedir. (Güngör, 2011: 315-324) 3G’li cep telefonları, kişinin her an yanında olması nedeniyle iletilerin hızlıca ulaşabilmesine daha fazla olanak tanımaktadır.

Kişinin özel alanlarını, özel olması gereken ilişkilerini, nerede ne yaptığını durum güncellemesi yaparak insanlarla paylaşması, özel alanı kamusal alana dönüştürmüştür. Bu da kamusal alan ve özel alan çizgisinin belirsizleşmeye başladığını göstermektedir.

Kamusal alana ait olan okullarda gerçekleşen öğretim süreci eğitsel videoların yaygınlaşmasıyla birlikte, öğrencilerin uygun oldukları zaman aralığında derslerini takip edebilmesine olanak tanımıştır. Uzaktan eğitimin yaygınlaşmasıyla birlikte, öğrenciler istedikleri mekanda sosyal medya aracılığıyla derslerini takip edebilmekte ve öğrencilerin yaygın eğitim olanaklarından faydalanmaları mümkün olabilmektedir

1.5.2. Siyaset ve Liderlik

Sosyal medya ortamının yansımalarından biri de yöneten ve yönetilen arasındaki ilişkide meydana gelen değişimdir.

Sosyal medya ortamlarının yaygınlaşmasından önce yönetenler ve yönetilenler arasındaki ilişki tek yönlüydü. Ancak birtakım toplantılarda halkın onunla karşılması mümkün olabiliyordu. Bu durum lider konumundaki siyasiye tapınılmasını güçlendirici bir etmen olarak ulaşılmazlığını artırıyordu. Oysa sosyal medya ortamlarının yaygınlaştığı günümüzde insanlar siyasilerin büyük çoğunluğuyla iletişim kurabilmekte, görüş ve isteklerini dile getirebilmektedir. Böylece çok fazla yakınlaşma olmamakla birlikte, vatandaşın kendisini ifade edebilmesi mümkün olmuştur. Facebook sayfasında liderini gören bir kişi önemsendiğini düşünüp mutlu olabilmektedir. (Güngör, 2011: 315-324)

Sosyal medyanın yaygınlaşması ile birlikte öğrenciler sosyal ağ siteleri aracılığı ile lider konumundaki siyasileri takip edebilmekte ve toplumsal olaylara dair bilgi sahibi olabilmekte ve fikirlerini paylaşabilmektedirler. Bu durumun da eğitimin işlevlerinden olan demokrasi bilincinin yerleşmesine olanak tanıdığını ileri sürebiliriz.

1.5.3. Hegemonik İlişkilerin Güçlenmesi

Sosyal medya aracılığı ile egemenler ve bağımlılar arasındaki iletişimsel ilişkinin kolaylaşması sonucu yönetilenin farkında olmadan egemen olanın güç alanına kendi rızasıyla girme sonucunu getirebilir. Siyasilerin hayran sitelerine girmek, beğenilerini bildirmek, bağlılıklarını iletmek Gramsci'nin rıza kavramını akla getirmektedir. Böylece sosyal medya hegemonik ilişki alanı olarak işlev görebilir. (Güngör, 2011: 315-324) Özellikle Twitter'da gençlerin dilediği lideri, grubu, partiyi ya da parti mensubunu takip edebilmesi; o kişi ya da kurumun mesajlarının etkisi altına girmesine ve bağlanmasına sebep olmaktadır.

1.5.4. Cemaat İlişkilerinin Pekiştirilmesi

Modernleşme sürecinde insanlar etnik, yerel ve cemaat ilişkilerinden çıkarılarak ulusalcılık ölçütüyle, bir araya getirilerek modern toplumlar oluşturulmuştur. Sosyal

medya gibi iletişim biçimleri ise toplumsal bütünlükle paradoksal bir ilişki içermektedir. Günümüzde insanlar sosyal medya ortamlarını etnik, yerel ve cemaat düzeyinde işlerlik gösteren lobcilik ortamları olarak kullanmaktadırlar. Yaşamın akışında bir araya gelmeleri mümkün olmayan insanlar sosyal medya ortamlarında buluşup, grup oluşturmaktadırlar. Böylece modern dünyanın ötelediği etnik, dini, ideolojik düzeydeki ittifaklar da sosyal medya ortamlarında yeniden oluşmaktadır. Bu tür paylaşımlarla sosyal medya ortamlarında karşılaşan kişilerin zincir ağlarla birbirine bağlanarak farklı direnç ağları oluşturmaları mümkün görünmektedir. Sosyal medyanın sunduğu olanaklarla akraba, aşiret, etnik, dini, cemaat çevreleriyle birtakım paylaşım ve etkileşim alanları yaratılmaktadır. (Güngör, 2011: 315-324) Özellikle Twitter ve Facebook'ta mensup olunan grubun veya partinin simgelerini, fotoğraflarını, düşüncelerini yayımlayarak ya da herhangi bir toplantı hakkında haber iletilmesini sağlamak amacıyla kullanılması zincir ağlarla direnç oluşturmaktadır.

Ayrıca gençlerin sosyal medyada başka bir şehirdeki ya da ülkedeki arkadaşları ve akrabalarıyla görüşebilmesi; farklı yaşam biçimleriyle karşılaşp paylaşımında bulunmasına ve etnik, dini ya da ideolojik olarak ittifaklar kurmasına sebep olmaktadır.

1.5.5. Aile Kurumunda Dönüşüm

İstisnalar dışında insanlar belli toplumsal ortamlarda, belli koşullar altında bir araya gelerek evlilik yaparlar, aile kurarlar. Burada da çoğu zaman toplumsal statüler, mesleki durumlar, ekonomik koşullar, aile çevresi vb. ölçütlere dikkat edilir. Sosyal medya ortamında ise dünyanın farklı yerlerinden gelen insanlar karşılaşp bir araya gelerek aile oluşturabilmektedirler. (Güngör, 2011: 315-324)

Sosyal ağ sitelerinin yaygınlaşmasıyla bazı siteler, eğitimin gizli işlevlerinden olan eş bulma işlevinin gerçekleşmesine imkan tanımaktadır.

Artık gençler en güzel fotoğraflarını yayımlayarak kendilerini beğendirmeye ya da başkalarını sosyal ağ sitelerinde takip ederek kendisine uygun bir eş veya sevgili bulmaya çalışmaktadırlar. Sosyal medyanın gelişiminden önce varolan 'kendini beğendirme' deyimini sosyal ağ sitelerinde 'beğen' butonuyla somut hale gelirken,

eskiden çeşme başına su çekmeye giderken, yoldan geçerken gerçekleşen takip olayı artık ‘takip et’ butonuyla sanal boyutta gerçekleşmektedir.

1.5.6. Çalışma Yaşamında Dönüşüm

Modernleşme süreciyle işin evden çıkması ve işyerlerine taşınması bir iş yaşamı anlayışı yaratmış, kendine özgü kurallar ve üretim ilişkileri ağı geliştirmişti. İnternet ve sosyal medyanın iş yaşamında kullanılmasıyla da işin eve taşınması ve home office çalışma biçimi ortaya çıktı. İnsanlar kafede, lokantada, otelde, tatilde vs. taşınabilir bilgisayar ya da bilgisayar donanımlı cep telefonlarıyla bir büro ortamında yapmakta oldukları tüm işi yapabilmekteler. Uluslararası bir holdingin genel müdürü işletmenin tüm işini kolayca yürütebilmektedir (Güngör, 2011: 315-324).

Öğrencilerin okulda öğrenmesi gereken bilgileri, evde sınıf ortamına benzetilmiş videolardan öğrenebilmesiyle birlikte okul eve ya da farklı bir ortama taşınabilmektedir.

1.5.7. Zaman ve Uzam Yönetiminin Yeniden Tanımlanması

Modern toplum yaşamı içerisinde zamansal ve mekansal anlamda planlamalar yaparız. Ne zaman, nerede, ne yapacağımızı bu planlar dahilinde gerçekleştiririz. Oysa internet ve sosyal medya olanakları, zamansal ve uzamsal planlamalarda değişiklik yaratmaya başlamıştır. Evden çıkıp uzaklara gitmeye, bir mekanda buluşmaya gerek kalmadan, evimizde televizyon izlerken aynı zamanda e mail yazıp, bankadan para transferi yapıp, birden fazla kişiyle sohbet edebiliriz. (Güngör, 2011: 315-324)

Öğrenciler arkadaşlarıyla olan ilişkilerini sosyal ağ siteleri üzerinden sürdürebilmekte ve derslerle ilgili not, soru, duyuru gibi pek çok şeyi paylaşabilmektedir.

1.5.8. Ticari İlişkilerde ve Tüketim Eğilimlerinde Dönüşüm

İnternet ortamı ve sosyal medya ticari ilişkiler ve tüketim eğilimlerinde de dönüşüm yaratmaktadır. Ticaretle uğraşanlar hangi ürünün, nerede, kimin tarafından, hangi kalitede üretilip hangi fiyata satıldığını takip edebilmekte ve birkaç tuş dokunuşuyla tüm alım satım işlerini yapıp, para transferi gerçekleştirebilmektedir.

Tüketiciler internet ortamında mağaza mağaza dolaşp satıcılarla muhatap olmak yerine; hangi ürünü, nereden, hangi fiyatlarla alabilecekleri hakkında bilgi sahibi olabilmektedirler. Ancak bununla beraber kolayca satın alabilme rahatlığının büyüüne kapılarak ihtiyaç duymadıkları birçok ürünü satın alarak tüketim tuzağına düşebilmektedirler. (Güngör,2011: 315-324)

Sosyal medya kullanıcıları, hangi ürünün daha kullanışlı ve ihtiyaçlarına uygun olduğunu, ne giymeleri, nasıl bakım yapmaları, hangi ürünü nereden almaları gerektiğini sosyal ağ siteleri üzerinden öğrenebilmektedirler. Ayrıca sosyal medyada yer alan oyunlar, kullanıcılarda tüket ama bitmesin algısı da yaratmakta ve tüketimi cazip hale getirmektedir.

1.5.9. Dil Aracılı Emperyalizm

İnternetin kullanıma girmesi, sosyal medya ortamlarının gelişmesiyle birlikte İngilizcenin egemenliği erişimi zorlaştırırken, diğer yandan da İngilizce sözcüklerin ulusal ve yerel dilerin içerisine sızmasına yol açmaktadır. Son yıllarda UNESCO tarafından gerçekleştirilen çeşitli konferanslarda ‘sanal uzaya evrensel erişimin ve çok dilliliğin geliştirilmesi ve sanal uzayın kullanımına ilişkin tavsiye kararı’ başlığıyla 15 Ekim 2003 tarihinde kapsamlı bir rapor hazırlanmıştır. Çok dillilik konusu, UNESCO gündeminde halen yer almaktadır. (Güngör, 2011: 315-324)

Sosyal ağ sitelerinin gelişmesiyle artık kelimelerin ünlü harfleri çıkarılmakta ya da sadece baş harfleri kullanılmaktadır. (Merhaba sözcüğü yerine mrb, kendine iyi bak yerine k.i.b, ne haber yerine nbr vb.) Kimi zamanda yüz ifadelerini gösterebilmek amacıyla çeşitli simgeler kullanılmaktadır. (☺, ☹ vb.) Sosyal medyanın hayatımızda yer almasıyla beraber öğretmenler de artık öğrencilerin karnelerine düşüncelerini yazmak yerine gülen yüz çizmeyi tercih etmektedirler. Öğrencilerin de yazılı sınavlarda imla kurallarına uymadıkları gözlemlenmiştir.

1.5.10. Erişim Eşitsizliği

İnternetin ve onunla gelişen sanal iletişim ortamlarının yaygınlaşmasıyla, insanlar gerek duydukları bilgiyi alabilmenin rahatlığını yaşamaktadırlar. Ancak diğer taraftan dünya nüfusunun önemli bir kesiminin bilgisayar donanımına sahip olmadığı,

bilgiye erişebilirlik olanaklarından yoksun olduğu düşünülürse durumun umut verici olmadığı anlaşılır. Türkiye’de de bilgisayar ve internetten habersiz insanların sayısının az olmadığı bilinmektedir. (Güngör, 2011: 315-324)

Bu bağlamda internete erişebilen, bilgi toplumunu tüm olanaklarından yararlanabilen insanlarla bu olanaklardan yararlanamayan insanlar arasındaki mesafe artmakta, uçurumlar büyümektedir. Eşit olanaklara sahip olmayan toplum kesimlerinin giderek birbirlerinden uzaklaşmaları, toplumda yeni bir çözülmenin somut göstergesi olarak kabul edilmesi gerekir. Bu tür çözülme, ayrışma ve kopmalar toplumdaki hiyerarşik yapıyı güçlendirerek demokrasilerin, özgürlüklerin önüne set çekmektedir. (Güngör, 2011: 315-324)

Sosyal medyaya erişebilen öğrencilerin, bilgiye erişimi kolay bir biçimde gerçekleşmekte ancak ulaşamayan öğrenciler ise çoğu kez bu durumdan utanarak bahsetmekte ya da sessiz kalmayı tercih etmektedirler.

1.5.11. Bilgi Kirliliği

İnternet ve sosyal medyada çoğu zaman kim tarafından hangi amaçla verildiği belli olmayan bilgi kırıntılarıyla karşı karşıya kalmaktayız. Dünyadaki çok çeşitli güç odakları, lobiler, çıkar grupları, marjinaler, alternatifler vs. her kesimden insanlara bilgi akışı yapılmaktadır. Dolayısıyla yeni iletişim teknolojilerinin kuşatması altına girmiş bulunuyor. Bu durumu Frankfurt okulunun kültür endüstrisi kavramının ardından, bilgi endüstrisi kavramıyla tanımlayabiliriz. Bilişim teknolojilerinin, bilginin üretimi ve dağıtımı için sundukları olanaklarla devasa bir endüstri doğmaktadır. Yani belli güç ilişkileri tarafından yönetilen ve yönlendirilen bilgi endüstrisi ortamında üretilerek kitlelere sunulan ürünün etkisi insanların bilinçlerini belli amaçlar doğrultusunda biçimlendirmektedirler. Yani bilgi dağıtım ağları aracılığıyla insanların kullanımına sunulan bilginin temel amacı insan beyninin de amaçlar doğrultusunda programlanmasını sağlamaktır. Bunca bilgi karmaşası ve çok yönlü bilgiyle kuşatılmışlığın kafa karışıklığına, sıgık yönünde bir programlamaya yol açtığını düşünebiliriz. (Güngör, 2011: 315-324) Sosyal ağ sitelerinde gereksiz ya da doğru olmayan bilgilerin bulunması, öğrencilerin yanlış bilgilendirilmesine sebep olmaktadır.

1.6. SOSYAL MEDYA VE EĞİTİM

Toplumsal kurumlardan biri olan eğitim Fichter' e göre '*gayri resmi olarak evde ve genel kültür olarak çevrede, resmi olarak da toplumun karmaşık eğitimsel düzenlemelerinde gerçekleştirilen sistemli bir sosyalizasyon süreci*'(Fichter, 1990: 115) olarak tanımlanmaktadır. (Aydın, 2000: 183)

Eğitim kavramı tarih boyunca her fikir akımı tarafından farklı olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle kapsamı oldukça geniştir. Eğitim bazen tanrıya ulaşma etkinlikleri bazen de toplumun değerlerine sahip insanlar yetiştirme olmuştur. Eğitim daha geniş tanımıyla kişiliğin gelişmesine yardım eden, yetişkin yaşamına hazırlayan, gerekli bilgi, beceri ve davranışları edinmesini sağlayan bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Eğitim kişinin topluma kazandırılması süreci olduğu için yaşam boyu devam eden ve her toplumda var olan bir olgudur. (Erkan, 2010: 230-231)

Eğitimin kendine özgü ilk ve genel işlevi, başlangıçta tekil olan insanı 'sosyal kişi' haline getirmek yani sosyalizasyon sürecini düzenlemektir. (Baltacıoğlu, aktaran Aydın: 2000: 191) Bu anlamda kültür nakli de eğitimin önemli işlevlerinden birisidir.

Sosyal antropologlara göre kültürlenme; kişinin toplumun istek ve beklentilerin uyum sağlayabileceği biçimde, planlı-plansız, bilinçli- bilinçsiz biçimde kendi kültüründen etkilenmesi durumudur. (Güvenç aktaran Aydın, 2000: 185) Ancak kültürlenme, bilinçsiz ve plansız şekilde gerçekleştiğinden eğitimden ayrılmaktadır. (Aydın, 2000: 185) Sosyal medyanın insanları sosyalleştirme süreci düşünüldüğünde eğitimin bu işlevini etkilediğini düşünebiliriz.

Weber' e göre insanlık tarihi boyunca eğitimin hedefleri kişiye insanüstü nitelikler kazandırmak uzmanlık eğitimi vermektir ve ikisi de toplumsal ihtiyaçları karşılamaktadır. Eski çağlarda savaşçılık, büyücülük, vb. yetenekler ön plana çıkarılmak istenirken modern dönemlerde belli bir alanda mesleki uzmanlık kazandırma amaçlanmaktadır. (Aydın: 2000, 191)

Eğitimin diğer toplumsal kurumlarla da ilişkisi söz konusudur. Eğitim ailesel işleviyle aile rollerinin öğrenilmesini sağlarken, ekonomik işleviyle meslek kazandırma ve uzmanlık bilgilerini artırma amacı gütmektedir. Dini işleviyle dini rollerin ve

eylemlerin öğretilerek tutum ve davranışa dönüşmesini sağlarken, siyasal işleviyle yöneticilik bilgisine sahip ve siyasal niteliği olan vatandaş üretmektir. Eğitim, boş zamanlarını değerlendirme işleviyle de boş zamanlarını değerlendirebileceği nitelikler kazandırmaktadır. Eğitimin (yani okulun) ‘açık’ denilebilecek işlevlerinin yanında gizli işlevleri bulunmaktadır. Bunlar; dost edinmek, evlenecek bazı adayların tanışmasını sağlamak, statü kazandırmak, gençler için geçici bir istihdam görevi yerine getirip işsizliği önlemek, tutum ve davranış değişikliği kazandırmaktır. (Aydın: 2000, 193) Sosyal medya günümüzde bu tür işlevler amacıyla da kullanılmaktadır.

Ivan Illich’e göre bugün modern eğitimin gizli işlevleri bulunmaktadır ve bu işlevlerin en önemli yönü insanları tüketim sürecine uyarlamaktır. Bu nedenle eğitimin kendisinin bir tüketim biçimi olduğunu söyleyebiliriz. (Illich, aktaran Aydın: 2000, 193) Sosyal medyada, eğitsel videoların çevresindeki reklamlar tüketime yönlendirmektedir.

Sosyal ağ servisleri; arkadaşlık, akrabalık, ilgiler ve etkinlikler üzerine kurulu olsa da bilgi paylaşımı ve işbirliğine de olanak sağladığından, eğitsel amaçlı da kullanılabilir.

Eğitimde değişime neden olan sosyal ağlar, öğrencileri yüz yüze ya da elektronik olarak birbirine bağlayarak esnek iletişimi sağlamaktadır. (Hargreaves, aktaran Özmen 2011: 42)

Yaygınlaşan sosyal ağ kullanımı gençler tarafından araştırma ya da bilgi edinme amacı yerine özel yaşamlarını paylaşma ve tanımadığı kişilere kendini tanıtmak amacıyla kullanılmaktadır. (Grant, Özmen 2011: 42)

Okullarda sosyal ağ sitelerini etkin biçimde kullanabilmek için öğrenci-öğretmen-yönetici etkileşimini sağlayabilmek amacıyla, fikir ve önerilerin paylaşılacağı bir platform oluşturularak, okulda meydana gelen olaylardan okul idaresi ve öğretmenlerin daha hızlı bir şekilde haberdar olmaları ve oluşabilecek olumsuz durumların engellenmesi sağlanmalıdır. (Özmen: 2011, 42)

Capogna (2010), internet kullanımının katılımcıların aktif ve sorumluluk sahibi olmasına bağlı olarak; mesleki bilgi edinmek, bireysel üretkenlik, sosyalleşme, bilgi edinimi ve dil öğrenmeyi geliştirmek amaçlı kullanıldığını, mesleki gelişimin aracı olan

sosyal ağ siteleri yoluyla kazanılan deneyimin mesleki bağlamda uygulanacak becerilere dönüşmesinin ancak kişisel gelişim projesi ile mümkün olabileceğini düşünmektedir. (Capogna, aktaran Özmen: 2011, 44)

McLoughlin ve Lee (2007), sosyal ağların, eğitsel bağlamda sağlayabileceği olası yararlarını; sosyal destek ve bağlanabilirlik, iş birlikli bilgi keşfi ve paylaşımı, içerik oluşturma, bilgi ve enformasyon kümelemesi ile içerik modifikasyonu olarak sıralamaktadırlar. (McLoughlin, aktaran Özmen: 2011, 46)

Muijs, vd. (2010) ise, eğitsel bağlamda düşünüldüğünde sosyal ağların; okul geliştirme, fırsatları artırma ve kaynak paylaşımı gibi yararlarının olduğunu ifade etmektedirler. (Muijs, aktaran Özmen: 2011, 47)

Öğrenme ve öğretimle ilişkili sosyal ağların eğitsel ortamlardaki işlevselliği ile ilgili araştırma ve çalışmaların sayısı oldukça azdır. (Ajan , aktaran Özmen:2011,45) Yapılan araştırmaların genellikle sosyal ağların yapısı, gizlilik ve kimlik yönetimi gibi konulara yoğunlaştığı görülmektedir. (Boyd, aktaran Özmen: 2011, 45) Aşağıda, bu alanda yapılmış olan çalışmaların eğitsel bağlamdaki sonuçlarına ilişkin özet bilgilere yer verilmiştir. (Özmen: 2011, 45)

Ajjan ve Harsthone (2008), sosyal ağlar gibi araçların öğrenci öğrenmelerini arttırdığını, okul-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasında etkileşim sağladığını, öğrencilerin derslere ilişkin memnuniyetlerini arttırdığı, öğrencilerin yazma becerilerini geliştirdiğini ve derslere entegrasyonun kolay araçlar olduğunu ortaya koymuşlardır. (Özmen: 2011, 45)

Selwyn (2007b), sosyal ağların öğrencilerin akademik çalışmalarında, öğretici personele ve akademik sohbetlerdeki ilişkilerde içine düştükleri rol karmaşasının üstesinden gelmelerine yardımcı olduğunu ileri sürmüştür. (Mazman aktaran: Özmen, 2011: 45)

Yuen ve Yuen (2008), sosyal ağların, öğrencilerin dijital medya paylaşımı, ortak görüş ve fikir çerçevesinde soru sorma, derse ilişkin kaynak paylaşma, çalışma grupları oluşturma ve sınıf arkadaşları ile iletişim kurma amaçlı kullanımlarının olduğunu ortaya çıkarmıştır. (Mazman, aktaran Özmen, 2011: 45)

Saunders (2008), Sosyal ağların, öğretmen adaylarının kişisel kimlikleri ve mesleki kimliklerini ilişkilendirdikleri bir ortam olduğunu, ayrıca öğretmen adaylarının Facebook gruplarını kullanarak bir öğretmen ağı oluşturma ve işbirliği yapma yoluna gittiklerini de ortaya koymuştur. (Mazman, aktaran Özmen, 2011: 45)

Bu çalışmaların, sosyal ağların öğrenci motivasyonu ve etkililiği ile öğrencilerin iletişim kurma becerileri üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Ayrıca verilen bütün araştırma sonuçlarının sosyal ağların eğitim ortamlarında öğrenci açısından motivasyon, etkinlik ve iletişim bakımından olumlu sonuçlar doğurduğu da görülmektedir. (Özmen, 2011: 45)

Albion (2008), gün geçtikçe sosyal ağ araçlarının eğitim bağlamında kullanımının önemli olduğunu eğitimcilerin de bu gelişim sürecinin dışında kalamayacağını ve özellikle öğretmen eğitiminde ve öğretmen adaylarını sınıflarında bu uygulamaları etkili kullanma fırsatlarını sağlamanın önem taşıdığını belirtmiştir. (Albion, aktaran Özmen, 2011: 45)

Sosyal ağlar özellikle yeni yetişen gençleri çok cezp ettiğinden, bu ağlar aracılığıyla gençler yeni sosyal çevre, yeni öğrenme ve paylaşma ortamları elde ederken, istenmeyen bazı sakıncalı durumlarla da yüz yüze kalabilmektedirler. Bunlar arasında, bilgisayara aşırı düşkünlük, zararlı yayınların paylaşımı, sanal taciz, vb. durumlar sayılabilir. Bu durumların üstesinden gelebilmek için, okul yönetiminin uyanık olması, öğrencilerle daha yakından ilgilenmesi, aileleri ve öğrencileri sakıncalı durumlar hakkında bilgilendirmesi ve öğrencileri eğitmesi gereklidir. Bunun yanı sıra, yönetici, öğretmen ve okulun diğer personelinin sosyal paylaşım sitelerinin etkili kullanımı hakkında bilgi sahibi olması ve bu yönde öğrenci ve ailelere rehberlik yapması, istenmeyen durumların önlenmesi ve eğitimde etkililiğin sağlanması açısından göz ardı edilemeyecek bir durumdur. (Willard, aktaran Özmen, 2011: 45)

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL MEDYANIN 21.YÜZYIL KURAMCILARI AÇISINDAN YORUMLANMASI

2.1. MARSHALL MCLUHAN

Marshall McLuhan, medyanın kişisel, politik, ekonomik, estetik, psikolojik, ahlaki ve sosyal sonuçlarıyla dokunmadığı, etkilemediği ve değiştirmedığı tek bir parçamızın kalmadığını ileri sürmüştür. Sosyal değişimleri anlamak için medyanın dış etken olarak nasıl işlediğini bilmek gerektiğini ileri sürer. (McLuhan, 2012: 26) Bu bağlamda iletişim teknolojisinin ürünü olan sosyal medyanın eğitimi etkilemiş olması da mümkündür.

McLuhan, elektronik çağda veriye ulaşmanın kolay olduğunu, az da olsa uzmanlığı olan herkesin enformasyona ulaşabileceğini ileri sürmüştür. (McLuhan, aktaran Rigel, 2003: 42) '*Veri bu duruma geldiğinde korunması zımnen olanaksızdır. Azıcık bir uzmanlığı olan herkes, enformasyona ulaşabilir.*' (McLuhan, 2001: 186) ifadesine göre sosyal medyanın gelişmesiyle birlikte, insanların istedikleri bilgilere kolayca ulaşabilmeleri mümkün olmaktadır. Ancak sosyal medyada var olan bilgilerin doğruluğunu kontrol etmemizin mümkün olmaması dolayısıyla ulaştığımız bilginin güvenilir olduğunu iddia etmemiz mümkün olmamaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin de sosyal medyada var olan bilgi kirliliği içinden güvenilir bilgiye ulaşmasının pek mümkün olduğunu söyleyemeyiz.

McLuhan'a göre, matbaadan önce özellikle insanlar arasında güzel konuşmaya ve hitabet sanatına önem verilmiştir. McLuhan o dönemde bilginin ancak iyi konuşma sayesinde insanların zihnine yerleştirebildiğini ileri sürmektedir. Belleğin, matbaanın icadıyla zarara uğradığını iddia eder. Bilgisayarın da ikinci yazılı kültürü temsil ettiğini iddia etmiştir. (Rigel, 2003: 51) Sosyal medyanın gelişmesiyle belleğe olan ihtiyaç azalmaktadır. Matbaanın icadıyla rafa uzanıp kitaptan elde edebileceğimiz bilgiler, internetin ve sosyal medyanın gelişmesiyle bir tık uzağımızda bulunmaktadır. Ayrıca günümüzde Twitter ile düşüncelerin 140 karaktere sığdırılma zorunluluğu, insanların kendilerini daha kısa cümlelerle ifade etmesine neden olmaktadır. Bu nedenle

günümüzde ifadeler kısa ve öz olmalı ve insanların çok zamanını almamalıdır. Günümüz insanının bir olayı uzun uzadıya dinlemeye ayıracak vakti yoktur. Her şey özet halinde ve çarpıcı görüntülerle sunulmalıdır. Ders esnasında da öğretmenin öğrencinin dikkatini çekebilecek, kısa ifadeler kullanması öğrencilerin daha hızlı kavramasını sağlayacaktır.

‘Uydu, kullanıcıyı bedensiz enformasyona döndürür. Bilgisayar-vericiyle ilişkiye geçeceği yere oturdu mu, kullanıcı artık her yerededir. Siz her yerdeyseniz, sistemi kullanan herkes de öyledir. Uydu hakkında gerçekten yeni olan, bir anda her yerde olma sürecini yoğunlaştırmasıdır. Uydu çevresinin doğası, merkezinin ve sınırının olmamasıdır. ‘Merkezler’ her yerededirler. Ulusal sınırlar yoktur, yalnızca düşünce ve etki merkezleri, varoluşan düşünce ve etki merkezleri, varoluşan düşüncelerin sık sık ziyaret ettiği kentler vardır.’ (McLuhan, 2001: 169) Bu anlamda fiziksel yakınlık yerini elektronik yakınlığa bırakmıştır. Günümüz koşullarında öğrencilerin cep telefonu ya da bilgisayarları aracılığıyla sosyal ağ siteleri üzerinden istediği yere ulaşabilmesi, yaşadıklarını, hissettiklerini paylaşabilmesi, öğretmenleriyle ya da sınıf arkadaşlarıyla iletişim kurabilmesi ve başka insanlar hakkında bilgi sahibi olabilmesi mümkün olmaktadır.

İnternetin eğitimde kullanılmasıyla birlikte, sanal kütüphaneler, sanal üniversiteler ve sanal kurslar, geleneksel eğitime bağlı olarak ortaya çıkan mekan ve zaman kavramlarını ortadan kaldırarak öğrenmeyi zamana ve mekana bağlı olmaktan çıkarmıştır. (Tarcan, 2005: 96) Sosyal ağlarla öğrenciler istedikleri zaman, istedikleri yerden eğitim görebilmektedir.

‘Bizimki, yepyeni bir ‘aynı andalık’ dünyası. Zaman’ durdu, ‘mekan’ yok oldu. Artık hepimiz global bir köyde yaşıyoruz... Herşey eşzamanlı oluyor. Akustik döneme geri döndük. Okuryazarlığın ardından bağlarımızı kopardığımız ilkel algıları ve kabile duygularını tekrar yapılandırmaya başladık. Artık, dikkatimizi aksiyondan reaksiyona çevirmememiz gerekiyor. Sonuçlar hiç vakit kaybetmeden gerçekleştiği için, her hareketimizin sonuçlarını baştan düşünmek zorundayız. Elektriğin süratine öyle alıştık ki artık bekleyip göreceğ sabrımız kalmadı.’ (McLuhan, 2012: 63) ifadeleriyle günümüzde zaman ve mekanın yok olduğunu ve her şeyin anında olması gerektiğini beklediğimizi ifade etmiştir. Alain Finkielkraut televizyonun gelişmesiyle kumanda ile

zap yaparken sınırsız ve keyfi gücünün tutsağı olan ‘Hemen Şimdi’ tutsağı ile internette ne yaptığını, ne aradığını bilmeden o siteyi bu siteyi mouse ile tıklayan insanları birbirine benzetir. (Tarcan, 2005: 6) Bu bağlamda televizyonla ve internetle yetişen yeni nesil gençlerin ders ortamında öğretmenini sabırla dinlemesi mümkün olamamaktadır. Her şeyin hemen sonuçlanmasını bekleyen bir nesil var karşımızda. Öğrencilere göre öğretmen dersi hızlı işlemeli, sınav soruları test şeklinde bilgisayar çıktısı ile öğrencilerin karşısında hazır olmalı, cevap hemen bulunmalı ve sınav sonuçları hemen okunmalıdır. Bu bağlamda sosyal medyadan farklı iletişim araçlarıyla yetişen öğretmenlerin, internet ve sosyal medyayla büyüyen öğrencilere ders verirken öğrencilerin beklentisini karşılaması açısından ortaya çıkan tablo bir çatışmadan ibarettir.

McLuhan, bilgisayarın kişiye daha çok boş vakit sağladığını vurgulamaktadır. İnsanların da boş vakitlerini bir hobiyle, bir sporla, gizli bir amatör uğraşyla doldurabileceğini ileri sürmektedir. (Rigel, 2003: 46) Ancak sosyal medyanın gelişmesiyle insanların sosyal ağ sitelerine bağımlı hale gelerek, boş vakitlerini sosyal ağ sitelerinde oyunlar oynayarak geçirebileceklerini hatta hobilerini sosyal ağ siteleri aracılığıyla geliştirebileceklerini tahmin edememiştir. Günümüzde gençlerin boş zamanlarını sosyal medya aracılığıyla tarla sürüp ürün toplama, sebze, meyve, hayvan yetiştirme, okey, poker, futbol oynama, şehir planlama, orman yönetme, icatçıları ya da mafya savaşılarını yönetme gibi oyunlarla değerlendirmesi mümkün olmaktadır.

Mc Luhan’a göre yeni buluşlar, insanın organlarının ve düşüncelerinin bir uzantısıdır. Yeni teknolojilerin insan organlarının eksikliklerini telafi edebilmek amacıyla olduğunu iddia eder. Kitap insan gözünün, giysi derinin uzantısı, tekerlek insan ayağının, telefon insan sesinin uzantısı, elektrik devresi merkezi sinir sisteminin uzantısı olarak nitelendirmiştir. Medyanın tamamının insanların fiziksel ve ruhsal yetilerinin uzantısı olduğunu, medyanın çevreyi değiştirerek, üzerimizde eşsiz bir algı kapasitesi gücü bıraktığını ileri sürer. Herhangi bir duyunun uzantısı düşünce ve davranış şeklimizi, yani dünyayı algılama şeklimizi değiştirdiğini, bu algı kapasitesi değiştiğinde de insanların da değişeceğini belirtir. (McLuhan, 2012: 26- 41) Gelişen sosyal medya ağı ile bilgisayarın da insan organlarının uzantısı olduğunu düşünebiliriz. Gelişen sosyal medya ağı ile gözün, kulağın, elin ve beyinde ortaya çıkan düşünce

dünyasının iletilebilmesi mümkün olabilmektedir. Bu bağlamda sosyal medya aracılığıyla iletişim kurarken bilgisayar ekranı ve kameranın gözün göremediklerine, hoparlörün kulağın işitemediklerine, mouse ve klavyenin elin uzanamadığına, mikrofonun sesin uzanamadığına ulaşmada aracı olarak geliştirildiğini öne sürebiliriz. Hatta, kokunun bile bilgisayar aracılığıyla iletilebilmesi mümkün olabilecektir.

McLuhan, elektronik çağın, gizliliği ortadan kaldırdığını belirtmiştir. Televizyonun dışarıyı içeriye, içeriği dışarıya taşıdığını belirtmektedir. (Rigel, 2003: 21) Günümüzde sosyal medya aracılığıyla öğrencilerin fotoğraflarını, videolarını, özel anlarını, nerede ne yaptıklarını, düşüncelerini paylaşmaları özel hayatlarında gizlin kalmadığının bir göstergesi haline gelmektedir.

Mc Luhan ve Powers tüm insanların eski özel kimliklerini kaybedeceklerini, uzmanlaşmanın ortadan kalkacağını, var olan tüm bilgilerin herkesin kullanımına açık olacağını, herkesin hiç kimse olacağını, enformasyon alışverişinin oranı arttıkça ve kişinin enformasyon değerlendirme potansiyeli arttıkça daha az bilir hale geleceğimizi ifade etmiştir. (Rigel, 2003: 45) Sosyal medya aracılığı ile kullanıcılar özel yaşamlarıyla ilgili tüm ayrıntıları insanların kullanımına sunabilmektedir. Sosyal medyada gençlerin özel fotoğraflarını, videolarını ya da nerede ne yaptığını belirten ifadelerini sosyal ağ sitelerinde paylaşması, gençlerin özel yaşamıyla ilgili her şeyi kamusal alana sunmaktadır.

2.2. NEIL POSTMAN

İletişim teknolojilerinin insan yaşamına olumsuz etkisi olduğunu savunan düşünürlerin öncülerinden olan ve uzun yıllar ilkokullarda İngilizce öğretmenliği yapan Postman, 'Çocukluğun Yok Oluşu' adlı kitabıyla iletişim teknolojilerinin gelişmesinin insanları çocuk, genç, yetişkin olarak sınıflandırmak yerine herkes, için ortak olan bir yaşam biçiminin toplumlara egemen olacağını düşünmektedir. Böyle bir standartlaşmanın getireceği sorunların üstesinden ancak, gelişmesi engellenemeyen teknolojiyi akıllı kullanmakla mümkün olabileceğini savunmaktadır. Neil Postman, teknolojinin gelişmesinin çeşitli toplumsal sorunlara sebep olduğunu belirtirken, bu sorunların ancak eğitim yoluyla giderilebileceğini bunun sorumluluğunun da okullara ve öğretmenlere ait olduğunu belirtmektedir. Eğitimin temel işlevlerini, eleştirel ve

bilimsel düşünmeyi geliştirmek ve tarih bilincini kazandırmak olarak gören Postman'a göre teknolojik gelişmelerin olumsuz etkilerinden nasıl korunabileceğinin okullarda öğretilmesi gerektiğini öne sürer. (Rigel, 2003: 264) Postman'a göre okullarda günümüzde olduğu gibi bilgisayar öğretmek yerine, bilgisayarların toplumsal gerçekliğe yapmış oldukları olumsuz etkilerden nasıl korunabileceği öğretilmesi gerektiğini savunur. Sosyal medyanın öğrenciler üzerinde yaratmış olduğu olumsuz etkileri önlemek amacıyla öğretmenlerin öğrencileri bilinçli bir şekilde yönlendirmesi olumlu bir etki yaratabilecektir.

Herkese aynı anda enformasyon ileten televizyonun, çocuklarla yetişkinlere aynı enformasyonu iletmesi nedeniyle çocuklarla yetişkinler arasındaki ayrımı ortadan kaldırdığını ileri sürer. Postman'a göre çocukluk yıllarının göz ardı edilmesi, yetişkinler dünyasına hazırlıksız giren çocukların büyük sorunlar yaşamasına ve büyük sosyal sorunlara neden olmuştur. Postman'a göre bu durumun engellenmesi televizyon ile kaybolan anlama ve öğrenme yeteneğinin yeniden keşfedilmesine bağlıdır. Postman'a göre eğitimci ve ebeveynlerin en önemli görevi, gençlere, yeni iletişim ortamlarında oluşan enformasyon bombardımanına karşı seçim yapabilmesini ve olumsuz etkilerinden nasıl korunması gerektiğini öğretmektir. Televizyonun görselliğine karşı etkin, katılımcı, sorgulayıcı bir eğitim anlayışının geliştirilmesi gerektiği üzerinde durur. Kitle iletişiminin yaratmış olduğu eğlence kültürünün eğitimi de etkilediği bilinmelidir. (Rigel, 2003: 274) Medya okur-yazarlığı dersiyle bu konuda ilerleme kaydedilmiş olsa da, sosyal medya hakkında herhangi bir çalışma söz konusu değildir. Çocuklar ya da gençler yaşlarına uygun olmayan sitelere girip bu sitelerden olumsuz etkilenerek, olumsuz davranışlar sergileyebilmektedirler.

Postman, iletişim, toplum ve kültür kavramlarının birbirinden ayrılamayacağını, her iletişim biçiminin kendine özgü kültürel ve toplumsal yapıları oluşturduğunu öne sürmektedir. Her teknolojik gelişmenin yaratmış olduğu bir yaşam biçimi olduğunu düşünmektedir. Postman'a göre kültür her kitle iletişim aracılığıyla yeniden yaratılarak, her şeyin unutulduğu bir dünyada özel alan, akıl, din, sanat, aile, tarih, gerçeklik, gibi kavramlar için yeni tanımlamalar yapılmaktadır. Maddi yaşamı merkeze alan teknoloji, manevi dünyayı göz ardı ederek, insanların deneyimlerini hatırlama yeteneğini ve gelecek planlarını anlamsızlaştırarak yaşam dünyasını yoksullaştırmakta ve geleneksel

inanç ve alışkanlıklardan oluşan yaşam biçiminden hızla uzaklaştırarak yeni bir toplumsal düzen oluşturmaktadır. (Rigel, 2003: 268) Sosyal medyanın gelişmesiyle insanlar gerçek dünyadan uzaklaşarak, sanal bir dünyanın içine girip, sanal zevkler edinebilmekte ve algılama yeteneklerini kaybedebilmektedirler.

Medya çağı'nın bir gösteri çağı olduğunu, hakikatin imaja yenik düştüğünü, herşeyin eğlenceli biçimde sunularak içeriksizleştirildiğini, müthiş bir enformasyon bombardımanının insanları parçalara ayırarak tepkisizleştirdiğini, hafızanın kaybolduğu, algılama ve muhakeme yeteneğinin azaldığı bir dönem olduğunu ifade etmiştir. İnsanlık tarihinin asıl sorunsalı, geçmişte olduğu gibi daha fazla enformasyon sahibi olmak değil, yoğunlaşan anlamsız enformasyonlardan korunabilmenin yolunu bulmaktır. (Rigel, 2003: 244)

'Televizyon Öldüren Eğlence' kitabında televizyon kültürüyle yoğrulan insanların hem dinleyerek hem de görerek anlamaları için açık dile ihtiyaç duyduklarını ifade eder. (Postman, 2012: 59) Televizyon kültürüyle yetişen öğrencilerin sosyal medya ile olan etkileşimleri artmış olması nedeniyle öğrencilerin dersi daha iyi anlayabilmeleri için öğretmenlerin dersi görsel ve işitsel olarak anlatabilmeleri gerekmektedir. Pedagojik olarak da önerilen, öğrenme faaliyetlerinde duyu organlarının olabildiğince etkin kullanılmasıdır.

2.3. JEAN BAUDRILLARD

Baudrillard, gizlemeyi, sahip olunan şeye sahip değilmiş gibi yapmak; simüle etmeyi ise sahip olunmayan şeye sahipmiş gibi yapmak olarak açıklar. Simülasyon ya da hipergerçek ise bir köken ya da bir gerçeklikten yoksun gerçeğin modeller aracılığıyla türetilmesidir. (Baudrillard, 2011: 16)

Baudrillard'a göre etrafımız simülasyon sürecinin bir parçası hayali içeriklerle, düş türünden bir iletişim biçimi ve haber ağıyla sarılmıştır ve sürekli yenilenerek inandırıcılığı artmaktadır. (Baudrillard, 2011: 16) Sosyal medyada da kişinin günlük yaşantısının bir parçası olan her tür aktivitenin benzetimi yapılmıştır. Araba yarışları, tenis, bowling, okey, satranç, tavla gibi oyunlar, sohbetler, kitap okuma, masal ve radyo dinleme, televizyon izleme vb. birçok aktivite gerçekleştirilmektedir. Sosyal

medyada yer alan eğitsel videolar, sınıfta öğrenilmesi gereken derslerin sınıf ortamı yaratılarak, sosyal medyadan yayınlanmasıdır. Bu da bir anlamda sınıf ortamı varmış gibi davranarak simülasyon yaratmaktır.

Son zamanlarda özellikle tablet bilgisayar ya da akıllı cep telefonları günlük hayatın bir parçası haline gelmektedir. Artık insanlar herhangi bir yerde boş zamanında cep telefonunu açıp onu kullanarak kendini tamamen sosyal hayattan uzaklaştırmaktadır. Cep telefonu, tablet gibi araçlar insanların yalnızlığını paylaşan ve özgüven sağlayan sanal bir dünya yaratmaktadır.

Sosyal medyayla birlikte insanların sosyalleşme ihtiyacı da sosyal ortamın simülasyonu ile iletişim araçları ile gerçekleşmektedir.

2.4. GEORGE GERBNER

Kitle iletişim araçlarından televizyonun şiddet gösterisinin toplumda yaratmış olduğu etki üzerinde durmuştur. Gerbner'e göre şiddet içeren programlar toplum üzerinde korkuya sebep olmakta ve dolaylı olarak da insanların üzerinde pasifleştirici etki yaratmaktadır. Gerbner'a göre üç saat televizyon karşısında oturan bir kişi, daha az televizyon seyreden komşusuna göre daha fazla şiddet altında yaşamakta ve böylece daha fazla şiddet eylemi gösterebilmektedir. Ona göre televizyonun en kötü korkularımızı harekete geçirip paranoyaklaştırıcı etkisi bulunmaktadır. Araştırmalara göre, kişi ne kadar televizyon izlerse, dışarı çıkma ve geceleri korkma davranışı artmaktadır. Uygarlığın altın mührü olan, yabancılara karşı hoşgörü kaybolmaktadır. (Gerbner, 2014)

Televizyonun, kabilelere özgü bir ritüelle takip edildiğini ve kendine özgü bir kültür yarattığını, ırk ve etnik algısını etkilediğini, yaşlıların çekilmez olduklarını yansıttıklarını, şiddeti göstererek dünyayı olduğundan farklı tanıttığını ifade etmiştir. Ayrıca televizyonun en kötü korkularımızı harekete geçirip paranoyaklaştırıcı bir etki oluşturarak, acımasız dünya sendromu yarattığını ileri sürmüştür. Bu sendromla birlikte kişi; şiddet eylemlerinin sonuçlarının anlamını kaybederek, karşı koymamaya, protesto davranışlarını göstermemeye başlamıştır. Televizyonda gösterilen şiddet içerikli görüntülerle; kişiye evde güvenli olduğuna, dışarıda ise şiddet, korku ve tehlikenin var

olduğuna dair bir algı yaratmıştır. Yaratılan bu algı ile kişi eve kapatılarak daha çok televizyon seyrederek sosyal yaşamdan ve dış dünyadan koparılması gerçekleşmiştir. (Batuş, 2011: 51) Kişinin televizyonun yaratmış güvensizlik ve korku ile eve kapatılış sürecinde yeni medya olarak da adlandırılan sosyal medya aracılığıyla sosyalleştiğinde dış dünyadan zarar görmeyeceği algısı oluşturularak, sosyal ağlarda sosyalleşme yönelimi arttırılmıştır. Böylece yıllardır televizyonun kişi üzerinde yarattığı korku kültürü, sosyal medyanın kullanımının artmasına temel oluşturmuştur.

Gerbner, Kültürel evre Hareketini kurarak holdingler tarafından yönlendirilen televizyonun kültürü standartlaştırmasına engel olmaya çalışmıştır. Kültürel evre Hareketiyle ğretmenler, ebevyenler ve öğrencileri bir araya getirerek medya okur yazarlığı ve medya bilincinin gelişmesini sağlayacak bir toplumsal bilinç oluşturmak istemiştir. Ayrıca okullarda gereksinim duyulan medya analizinde görev alabilecek öğretmenleri eğitebilecek bir örgütlenme oluşturmaktadır. (Batuş, 2011: 69-72) Sosyal medyanın doğru kullanılması için de ebevyenlerin ve öğretmenlerin, çocukları ve gençleri yönlendirmesi gerekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN UYGULANMASI VE BULGULAR

Bu bölümde sosyal medyanın eğitim sürecine etkisi üzerine yapılan araştırmadan elde edilen verilere yer verilmiştir.

Sosyal medyanın eğitim sürecine etkisini araştırmayı amaç edinen bu çalışma, teorik çalışmanın yanı sıra alan araştırmasıyla da desteklenmiştir. Lise öğrencilerinin sosyal medyaya olan ilgisinin eğitim sürecini hangi düzeyde etkilediğini incelemek için seçilen örneklem grubuna 26 sorudan oluşan anket soruları uygulanmıştır. 411 lise öğrencisine uygulanan anketlerden elde edilen veriler SPSS programıyla analiz edilmiş ve analiz sonucunda tablolar oluşturulmuş ve tablolardaki bulgular araştırma çerçevesinde yorumlanmıştır. Anket sorularının birinci bölümünde öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyini ölçen sorular yer almıştır. İkinci bölümde genel sosyal medya izleme ve sosyal ağ kullanım alışkanlıklarına ilişkin sorular, üçüncü bölümde ise günlük yaşamlarına ilişkin faaliyetlerini ölçen sorular yöneltilerek öğrencilerin sosyal medya farkındalık düzeyleri ve kullanım alışkanlıkları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bulguların yorumlanmasında tablodaki bilgilerin yanısıra gözlem ve görüşmelerden elde edilen bulgulardan da yararlanılmıştır.

Araştırma bulguları örneklem grubunun genel özellikleri olan yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu, ikamet edilen ilçe, sosyal ağlarda geçirilen süre, kültürel ve sportif faaliyetlere ayrılan süre, arkadaşlarla geçirilen süre, ders çalışma süreleri, proje ve dönem ödevlerini araştırma yöntemleri dışında sosyal ağlara olan ilgilerinin belirlendiği, sosyal ağlarda hesap ve grup sahibi olup olmama, sosyal ağlara bağlanma amaçları, internete bağlanma aracı vb. sorular yöneltilmiştir.

Uygulanan 420 anketten 9'u geçersiz sayılmıştır. 411 anketten araştırma için gerekli olan veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS istatistik programı ile anlamlılık ve one way annova testine göre analiz edilmiştir. Ayrıca 30 öğrenci ve 30 öğretmenle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler analiz edilerek, bunun neticesinde

elde edilen bilgiler ve bulgular çerçevesinde, araştırmanın uygulanması ve bulgular bölümü oluşturulmuştur.

411 lise öğrencisine uygulanan anketlerden elde edilen veriler tablolar halinde açıklanmıştır.

Sosyo-ekonomik özellikler:

Tablo 3: Cinsiyet

	Frekans	%	Kümülatif %
Erkek	206	50,1	50,1
Kadın	204	49,6	99,8
Boş	1	0,2	100,0
TOPLAM	411	100	

Araştırmaya katılanların %50,1'i erkek ve %49,6'sı da kadındır.

Tablo 4: Ailenizin Aylık Geliri

	Frekans	%	Kümülatif %
0-500TL	71	17,3	17,3
501-1000TL	151	36,7	54,0
1001-2000TL	105	25,5	79,6
2001-3000TL	33	8,0	87,6
DİĞER	23	5,6	93,2
BOŞ	28	6,8	100,0
TOPLAM	411	100	

Yukarıdaki tabloda öğrencilerin ailelerinin aylık gelirlerini göstermektedir. %17,3'ünün geliri 0-500TL , %36,7'sinin 501-1000TL, %25,5'inin 1001-2000TL, %8'inin 2001-3000TL arasında geliri vardır.

Tablo 5: Annenizin Eğitim Durumu

	Frekans	%	Kümülatif %
Okur-Yazar Değil	129	31,4	31,4
Okur-Yazar	46	11,2	42,6
İlkokul Mezunu	113	27,5	70,1
Ortaokul Mezunu	40	9,7	79,8
Lise Mezunu	49	11,9	91,7
Yüksek Okul Mezunu	27	6,6	98,3
Boş	7	1,7	100,0
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına baktığımızda; %31,4'ünün okur-yazar olmadığı, %11,2'sinin okur-yazar, %27,5'inin ilkokul mezunu, %9,7'sinin ortaokul mezunu, %11,9'unun lise mezunu ve %6,6'sının ise yüksek okul mezunu olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 6: Babanızın Eğitim Durumu

	Frekans	%	Kümülatif %
Okur-Yazar Değil	23	5,6	5,6
Okur-Yazar	45	10,9	16,5
İlkokul Mezunu	117	28,5	45,0
Ortaokul Mezunu	80	19,5	64,5
Lise Mezunu	85	20,7	85,2
Yüksek Okul Mezunu	56	13,6	98,8
Boş	5	1,2	100,0
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına baktığımızda; %5,6'sının okur-yazar olmadığı, %10,9'unun okur-yazar, %28,5'inin ilkokul mezunu, %19,5'inin ortaokul mezunu, %20,7'sinin lise mezunu, %13,6'sının yüksek okul mezunu olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 7: Hangi Semtte İkamet Ediyorsunuz

	Frekans	%	Kümülatif %
Bağlar	80	19,5	19,5
Kayapınar	114	27,7	47,2
Sur	121	29,4	76,6
Yenişehir	96	23,4	100,0
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin oturdukları semtlere baktığımızda; %19,5'i Bağlar, %27,7'si Kayapınar, %29,4'ü Sur ve %23,4'ü de Yenişehir semtinde oturdukları gözlemlenmiştir.

Tablo 8: Yaşınız

	Frekans	%	Kümülatif %
15 Yaşında	106	25,8	25,8
16 Yaşında	97	23,6	49,4
17 Yaşında	108	26,3	75,7
18 Yaşında	90	21,9	97,6
Diğer	7	1,7	99,3
Boş	3	0,7	100,0
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin yaşlarına baktığımızda %25.8'i 15 yaşında, %23.6' sını 16 yaşında, %26,3'ü 17 yaşında, % 21.9'u 18 yaşında olduğu gözlemlenmiştir.

Sosyal medya araçlarını kullanma

Tablo 9: Sosyal medya araçlarını (Facebook, Twitter, Youtube, Wikipedia, Bloglar) kullanır mısınız?

	Frekans	%	Kümülatif %
EVET	340	82,7	82,7
HAYIR	69	16,8	99,5
BOŞ	2	0,5	100
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin %83'ü sosyal medya araçlarını kullanmakta, %17'si ise kullanmamaktadır.

Tablo 10: Derslerinize yardımcı olması amacıyla sosyal medyayı kullanır mısınız?

	Frekans	%	Kümülatif %
EVET	261	63,5	63,5
HAYIR	148	36,0	99,5
BOŞ	2	0,5	100
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin %64'ü derslerine yardımcı olması amacıyla sosyal medyayı kullanmakta, %36'sı ise kullanmamaktadır.

Tablo 11: Sosyal ağların derslerdeki başarınızı arttırdığını düşünüyor musunuz?

	Frekans	%	Kümülatif %
EVET	181	44,0	44,0
HAYIR	227	55,2	99,3
BOŞ	3	0,7	100
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin %44'ü sosyal ağların derslerdeki başarıyı arttırdığını düşünmekte, %55'i ise arttırmadığını düşünmektedir.

Tablo 12: Proje ve dönem ödevlerinizi sosyal medyadan araştırır mısınız?

	Frekans	%	Kümülatif %
EVET	298	72,5	72,5
HAYIR	111	27,0	99,5
BOŞ	2	0,5	100
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin %73'ü proje ve dönem ödevlerini sosyal medyadan araştırmakta, %27'si ise sosyal medyadan araştırmamaktadır.

Tablo 13: Herhangi bir sosyal paylaşım sitesinde hesabınız var mı?

	Frekans	%	Kümülatif %
EVET	273	66,4	66,4
HAYIR	135	32,8	99,3
BOŞ	3	0,7	100
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin %66'sı herhangi bir sosyal paylaşım sitesinde hesabı bulunmakta, %33'ünün ise bulunmamaktadır.

Tablo 14: Sosyal paylaşım sitelerinde herhangi bir grubunuz var mı?

	Frekans	%	Kümülatif %
EVET	134	32,6	32,6
HAYIR	275	66,9	99,5
BOŞ	2	0,5	100
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin %33'ünde sosyal paylaşım sitelerinde grubu bulunmakta, %67'sinin ise bulunmamaktadır.

Tablo 15: Sosyal paylaşım sitelerinde sınıfınıza ait grubunuz var mı?

	Frekans	%	Kümülatif %
EVET	98	23,8	23,8
HAYIR	311	75,7	99,5
BOŞ	2	0,5	100
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin %24'ünün sosyal paylaşım sitelerinde sınıfına ait grubu bulunmakta, %76'sının ise bulunmamaktadır.

Tablo 16: Sosyal paylaşım sitelerinde dersle ilgili bilgileri paylaşıyor musunuz?

	Frekans	%	Kümülatif %
EVET	142	34,5	34,5
HAYIR	265	64,5	99,0
BOŞ	4	1,0	100
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin %35'i sosyal paylaşım sitelerinde dersle ilgili bilgileri paylaşmakta, %64'ü ise paylaşmamaktadır.

Tablo 17: Ders esnasında sınıf arkadaşlarınızla sosyal ağ siteleri üzerinden mesajlaşır mısınız?

	Frekans	%	Kümülatif %
EVET	134	32,6	32,6
HAYIR	275	66,9	99,5
BOŞ	2	0,5	100
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin %33'ü ders esnasında sınıf arkadaşlarıyla sosyal ağ siteleri üzerinden mesajlaşmakta, %67'si ise mesajlaşmamaktadır.

Tablo 18: Sosyal paylaşım sitelerinde öğretmenlerle dersler hakkında bilgi alışverişinde bulunur musunuz?

	Frekans	%	Kümülatif %
EVET	127	30,9	30,9
HAYIR	281	68,4	99,3
BOŞ	3	0,7	100
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin %31'i sosyal paylaşım sitelerinde öğretmenlerle dersler hakkında bilgi alışverişinde bulunmakta, %68'i ise bulunmamaktadır.

Tablo 19: Sosyal ağlarda eğitsel konulardaki fotoğraf ve videoları takip edermisiniz?

	Frekans	%	Kümülatif %
EVET	215	52,3	52,3
HAYIR	189	46,0	98,3
BOŞ	7	1,7	100
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin %52'si sosyal ağlarda eğitsel konulardaki fotoğraf ve videoları takip etmekte, %46'sı ise takip etmemektedir.

Tablo 20: Sosyal ağlarda eğitsel konulardaki fotoğraf ve videoları paylaşırmısınız?

	Frekans	%	Kümülatif %
EVET	149	36,3	36,3
HAYIR	259	63,0	99,3
BOŞ	3	0,7	100
TOPLAM	411	100	

Öğrencilerin %36'sı sosyal ağlarda eğitsel konulardaki fotoğraf ve videoları paylaşmakta, %63'ü ise paylaşmamaktadır.

Tablo 21: Okul dışında günde ortalama ne kadar süre ders çalışırsınız?

	Frekans	%	Kümülatif %
Hiç zaman ayırmıyorum	39	9,5	9,5
1 saatten az	111	27,0	36,5
1-3 saat	108	26,3	62,8
3-5 saat	80	19,5	82,2
5 saat ve üzeri	65	15,8	98,1
Boş	8	1,9	100
Toplam	411	100	

Öğrencilerin %9,5'i okul dışında derslerine hiç zaman ayırmamakta, %27'si okul dışında günde ortalama 1 saatten az çalışmakta, %26,3'ü 1-3 saat çalışmakta, %19,5'i 3-5 saat çalışmakta, %15,8'si ise 5 saat ve üzerinde ders çalışmaktadır.

Okul dışı faaliyetlere ayrılan zaman

Tablo 22: Okul dışında günde ortalama ne kadar süre arkadaşlarınızla zaman geçirirsiniz?

	Frekans	%	Kümülatif %
Hiç zaman ayırmıyorum	41	10,0	10,0
1 saatten az	149	36,3	46,2
1-3 saat	117	28,5	74,7
3-5 saat	62	15,1	89,8
5 saat ve üzeri	36	8,8	98,5
Boş	6	1,5	100,0
Toplam	411	100	

Öğrencilerin %10'u okul dışında arkadaşlarıyla hiç zaman geçirmemekte, %36,3'ü 1 saatten az zaman geçirmekte, %28,5'i 1-3 saat, %15,1'i 3-5 saat %8,8'i ise 5 saat ve üzeri arkadaşlarıyla zaman geçirmektedir.

Tablo 23: Okul dışında günde ortalama ne kadar süre sportif faaliyetlerde bulunursunuz?

	Frekans	%	Kümülatif %
Hiç zaman ayırmıyorum	109	26,5	26,5
1 saatten az	132	32,1	58,6
1-3 saat	86	20,9	79,6
3-5 saat	46	11,2	90,8
5 saat ve üzeri	33	8,0	98,8
Boş	5	1,2	100,0
Toplam	411	100	

Öğrencilerin %26,5'i okul dışında sportif faaliyetlere hiç zaman ayırmamakta, %32,1'i 1 saatten az, %20,9'u 1-3 saat, %11,2'si 3-5 saat, %8'i ise 5 saat ve üzerinde sportif faaliyetlerde bulunmaktadır.

Tablo 24: Kültürel etkinliklere (tiyatro, sinema, sergi vb) haftada ne kadar süre ayırırsınız?

	Frekans	%	Kümülatif %
Hiç zaman ayırmıyorum	128	31,1	31,1
1 saatten az	113	27,5	58,6
1-3 saat	104	25,3	83,9
3-5 saat	51	12,4	96,4
5 saat ve üzeri	11	2,7	99,0
Boş	4	1,0	100,0
Toplam	411	100	

Öğrencilerin %31,1'i kültürel etkinliklere hiç zaman ayırmamakta, %27,5'i 1 saatten az, %25,3'ü 1-3 saat, %12,4'ü 3-5 saat, %2,7'si ise 5 saat ve üzeri vakit ayırmaktadır.

Tablo 25: İnternete nasıl bağlanırsınız?

	Frekans	%	Kümülatif %
Kişisel bilgisayardan	132	32,1	32,1
İşyeri(Kurumsal) bilgisayardan	10	2,4	34,5
Cep telefonundan	150	36,5	71,0
Tablet(El bilgisayarı)	25	6,1	77,1
İnternet kafe aracılığıyla	73	17,8	94,9
Boş	21	5,1	100,0
Toplam	411	100	

Öğrencilerin %32,1'i kişisel bilgisayarından, %2,4'ü kurumsal bilgisayardan, %36,5'i cep telefonundan, %6,1'i tableten, %17,8'i ise internet kafe aracılığı ile internete bağlanmaktadır.

Tablo 26: Sosyal ağlarda günde ortalama ne kadar süre geçirirsiniz?

	Frekans	%	Kümülatif %
Hiç zaman ayırmıyorum	36	8,8	8,8
1 saatten az	75	18,2	27,0
1-3 saat	57	13,9	40,9
3-5 saat	100	24,3	65,2
5 saat ve üzeri	132	32,1	97,3
Boş	11	2,7	100,0
Toplam	411	100	

Öğrencilerin %8,8'i sosyal ağlarda hiç vakit geçirmemekte, %18,2'si 1 saatten az, %13,9'u 1-3 saat, %24,3'ü 3-5 saat, %32,1'i ise 5 saat ve üzeri sosyal ağlarda vakit geçirmektedir.

Tablo 27: Sosyal Paylaşım Ağlarını En Fazla Hangi Amaçla Kullanırsınız?

	Frekans	%	Kümülatif %
Oyunlar oynamak	106	25,8	25,8
Yeni arkadaşlar bulmak	60	14,6	40,4
Online Sohbet etmek	88	21,4	61,8
Derslerle ilgili araştırma yapmak	63	15,3	77,1
Diğer	72	17,5	94,6
Boş	22	5,4	100,0
Toplam	411	100	

Öğrencilerin %25,8'i sosyal paylaşım ağlarını en fazla oyun oynamak için kullanmakta, %14,6'sı yeni arkadaşlar bulmak için, %21,4'ü online sohbet etmek için, %15,3'ü derslerle ilgili araştırma yapmak için kullanmaktadır.

Tablo 28: Sosyal Paylaşım Ağlarını Öğrenme Amaçlı Ne Sıklıkla Kullanırsınız?

	Frekans	%	Kümülatif %
Her gün	50	12,2	12,2
Haftada birkaç kez	88	21,4	33,6
Ayda birkaç kez	79	19,2	52,8
Nadiren	116	28,2	81,0
Hiç	66	16,1	97,1
Boş	12	2,9	100,0
Toplam	411	100	

Öğrencilerin %12,2'si sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı her gün kullanmakta, %21,4'ü haftada birkaç kez, %19,2'si ayda birkaç kez, %28,2'si nadiren kullanmakta, %16,1'si ise hiç kullanmamaktadır.

Tablo 29: Ailenin Aylık Geliri İle Sosyal Medya Araçlarını Kullanım Durumu Arasındaki İlişki

		Sosyal medya araçlarını (Facebook, Twitter, Youtube, Wikipedia, Bloglar) kullanır mısınız?									
		Evet		Hayır		Boş		Toplam		F	Sig.
		N	%	N	%	N	%	N	%		
Ailenizin aylık geliri	0-500 TL	52	15	19	28	0	0	71	17	3,25	0,01
	501-1000 TL	130	38	20	29	1	50	151	37		
	1001-2000 TL	90	26	15	22	0	0	105	26		
	2001-3000 TL	31	9	2	3	0	0	33	8		
	Diğer	16	5	7	10	0	0	23	6		
	Boş	21	6	6	9	1	50	28	7		
	Toplam	340	83	69	17	2	0	411	100		

Öğrencilerin %83'ü sosyal medya araçlarını kullandıkları gözlenmiştir. Kullananların %38'inin ailesinin geliri 501-1000 TL, %26'sının geliri 1001-2000 TL, %15'inin geliri 0-500 TL, %9'unun geliri 2001-3000 TL olarak gözlenmiştir.

One way anova yöntemini kullanarak öğrencilerin ailelerinin aylık geliri ile sosyal medya araçlarını kullanıp kullanmadığı arasındaki ilişkiyi analiz ettiğimizde, p değeri 0,01'dir ve $p < 0,05$ olduğu için ailelerin aylık geliri ile sosyal medya araçlarını kullanma arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılır. Dolayısıyla ailelerin gelir durumları öğrencilerin sosyal medya kullanıp kullanmamalarına etken olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 30: Ailenin Aylık Geliri İle Derslerine Yardımcı Olması Amacıyla Sosyal Medya Kullanım Durumu Arasındaki İlişki

		Derslerinize yardımcı olması amacıyla sosyal medyayı kullanır mısınız?									
		Evet		Hayır		Boş		Toplam		F	Sig.
		N	%	N	%	N	%	N	%		
Ailenizin aylık geliri	0-500 TL	42	16	28	19	1	50	71	17	0,64	0,63
	501-1000 TL	95	36	56	38	0	0	151	37		
	1001-2000 TL	66	25	39	26	0	0	105	26		
	2001-3000 TL	25	10	8	5	0	0	33	8		
	Diğer	15	6	8	5	0	0	23	6		
	Boş	18	7	9	6	1	50	28	7		
	Toplam	261	64	148	36	2	0	411	100		

Öğrencilerin %64'ü derslerine yardımcı olması amacıyla sosyal medyayı kullandığı gözlenmiştir. Kullananların %36'sının ailesinin geliri 501-1000 TL, %25'inin geliri 1001-2000 TL, %16'sının geliri 0-500 TL, %10'unun geliri 2001-3000 TL olarak gözlenmiştir.

One way anova yöntemini kullanarak öğrencilerin ailelerinin aylık geliri ile derslerde yardımcı olması amacıyla sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkiyi analiz ettiğimizde $p=0,63$ olarak bulunmuştur ve $p>0,05$ olduğu için ailelerin geliri ile derslerde yardımcı olması amacıyla sosyal medya kullanımı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılır.

Tablo 31: Ailenin Aylık Geliri İle Sosyal Ağların Derslerdeki Başarıyı Arttırma Durumu Arasındaki İlişki

		Sosyal ağların derslerdeki başarılarınızı arttırdığını düşünüyor musunuz?									
		Evet		Hayır		Boş		Toplam		F	Sig.
		N	%	N	%	N	%	N	%		
Ailenizin aylık geliri	0-500 TL	32	18	38	17	1	33	71	17	0,42	0,8
	501-1000 TL	70	39	80	35	1	33	151	37		
	1001-2000 TL	49	27	56	25	0	0	105	26		
	2001-3000 TL	13	7	20	9	0	0	33	8		
	Diğer	8	4	15	7	0	0	23	6		
	Boş	9	5	18	8	1	33	28	7		
	Toplam	181	44	227	55	3	1	411	100		

Öğrencilerin %44'ü sosyal ağların derslerdeki başarıyı arttırdığı düşüncesinde, %55'i ise arttırmadığı düşüncesindedir. Arttırdığını düşünenlerin %39'unun ailesinin geliri 501-1000 TL, %27'sinin geliri 1001-2000 TL, %18'inin geliri 0-500 TL, %7'sinin geliri 2001-3000 TL olarak gözlenmiştir.

One way anova yöntemini kullanarak öğrencilerin ailelerinin aylık geliri ile sosyal ağların derslerdeki başarıyı arttırma arasındaki ilişkiyi analiz ettiğimizde $p=0,8$ olarak bulunmuştur ve $p>0,05$ olduğu için ailelerin geliri ile sosyal ağların derslerdeki başarıyı arttırma düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılır.

Tablo 32: Ailenin Aylık Geliri İle Proje Ve Dönem Ödevlerini Sosyal Medyada Araştıranlar Arasındaki İlişki

		Proje ve dönem ödevlerinizi sosyal medyadan araştırır mısınız?									
		Evet		Hayır		Boş		Toplam		F	Sig.
		N	%	N	%	N	%	N	%		
Ailenizin aylık geliri	0-500 TL	50	17	21	19	0	0	71	17	3,04	0,02
	501-1000 TL	106	36	44	40	1	50	151	37		
	1001-2000 TL	76	26	29	26	0	0	105	26		
	2001-3000 TL	32	11	1	1	0	0	33	8		
	Diğer	14	5	9	8	0	0	23	6		
	Boş	20	7	7	6	1	50	28	7		
	Toplam	298	73	111	27	2	0	411	100		

Öğrencilerin %73'ü proje ve dönem ödevlerinin sosyal medyada araştırıyor, %27'si ise sosyal medyada araştırmamaktadır. Araştıranların %36'sının ailesinin geliri 501-1000 TL, %26'sının geliri 1001-2000 TL, %7'sinin geliri 0-500 TL, %11'inin geliri 2001-3000 TL olarak gözlenmiştir.

One way anova yöntemini kullanarak öğrencilerin ailelerinin aylık geliri ile proje ve dönem ödevlerini sosyal medyada araştırıp araştırmama arasındaki ilişkiyi analiz ettiğimizde $p=0,101$ olarak bulunmuştur ve $p>0,05$ olduğu için ailelerin geliri ile proje ve dönem ödevlerini sosyal medyada araştırıp araştırmama arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılır.

Tablo 33: Ailenin Aylık Geliri İle Herhangi Bir Sosyal Paylaşım Sitesinde Hesabı Olanlar Arasındaki İlişki

		Herhangi bir sosyal paylaşım sitesinde hesabınız var mı?									
		Evet		Hayır		Boş		Toplam		F	Sig.
		N	%	N	%	N	%	N	%		
Ailenizin aylık geliri	0-500 TL	37	14	34	25	0	0	71	17	3,41	0,01
	501-1000 TL	99	36	50	37	2	67	151	37		
	1001-2000 TL	80	29	25	19	0	0	105	26		
	2001-3000 TL	26	10	7	5	0	0	33	8		
	Diğer	16	6	7	5	0	0	23	6		
	Boş	15	5	12	9	1	33	28	7		
	Toplam	273	66	135	33	3	1	411	100		

Öğrencilerin %66'sının herhangi bir sosyal paylaşım sitesinde hesabı bulunmaktadır. Hesabı olanların %36'sının ailesinin geliri 501-1000 TL, %29'unun geliri 1001-2000 TL, %14'ünün geliri 0-500 TL, %10'unun geliri 2001-3000 TL olarak gözlenmiştir.

One way anova yöntemini kullanarak öğrencilerin ailelerinin aylık geliri ile herhangi bir sosyal paylaşım sitesinde hesabı olanlar arasındaki ilişkiyi analiz ettiğimizde $p=0,01$ olarak bulunmuştur ve $p<0,05$ olduğu için ailelerin geliri ile herhangi bir sosyal paylaşım sitesinde hesabı olanlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılır.

Tablo 34: Ailenin Aylık Geliri İle Sosyal Paylaşım Sitesinde Herhangi Bir Grubu Olanlar Arasındaki İlişki

		Sosyal paylaşım sitelerinde herhangi bir grubunuz var mı?									
		Evet		Hayır		Boş		Toplam		F	Sig.
		N	%	N	%	N	%	N	%		
Ailenizin aylık geliri	0-500 TL	10	7	61	22	0	0	71	17	4,01	0,003
	501-1000 TL	57	43	93	34	1	50	151	37		
	1001-2000 TL	40	30	65	24	0	0	105	26		
	2001-3000 TL	10	7	23	8	0	0	33	8		
	Diğer	10	7	13	5	0	0	23	6		
	Boş	7	5	20	7	1	50	28	7		
	Toplam	134	33	275	67	2	0	411	100		

Öğrencilerin %33'ünün sosyal paylaşım sitelerinde herhangi bir grubu bulunmakta, %67'sinin ise grubu bulunmamaktadır. Grubu olanların %43'ünün ailesinin geliri 501-1000 TL, %30'unun geliri 1001-2000 TL, %7'sinin geliri 0-500 TL, %7'sinin geliri 2001-3000 TL olarak gözlenmiştir.

One way anova yöntemini kullanarak öğrencilerin ailelerinin aylık geliri ile sosyal paylaşım sitesinde herhangi bir grubu olanlar arasındaki ilişkiyi analiz ettiğimizde $p=0,003$ olarak bulunmuştur ve $p<0,05$ olduğu için ailelerin geliri ile sosyal paylaşım sitesinde herhangi bir grubu olanlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılır.

Tablo 35: Ailenin Aylık Geliri İle Sosyal Paylaşım Sitesinde Sınıflarına Ait Grubu Olanlar Arasındaki İlişki

		Sosyal paylaşım sitelerinde sınıfınıza ait grubunuz var mı?									
		Evet		Hayır		Boş		Toplam		F	Sig.
		N	%	N	%	N	%	N	%		
Ailenizin aylık geliri	0-500 TL	6	6	65	21	0	0	71	17	5,27	0
	501-1000 TL	50	51	100	32	1	50	151	37		
	1001-2000 TL	25	26	80	26	0	0	105	26		
	2001-3000 TL	5	5	28	9	0	0	33	8		
	Diğer	9	9	14	5	0	0	23	6		
	Boş	3	3	24	8	1	50	28	7		
	Toplam	98	24	311	76	2	0	411	100		

Öğrencilerin %24'ünün sosyal paylaşım sitelerinde sınıfına ait grubu bulunmakta, %76'sının ise grubu bulunmamaktadır. Grubu olanların %51'inin ailesinin geliri 501-1000 TL, %26'sının geliri 1001-2000 TL, %6'sının geliri 0-500 TL, %5'inin geliri 2001-3000 TL olarak gözlenmiştir.

One way anova yöntemini kullanarak öğrencilerin ailelerinin aylık geliri ile sosyal paylaşım sitelerinde sınıfına ait grubu olanlar arasındaki ilişkiyi analiz ettiğimizde $p=0$ olarak bulunmuştur ve $p<0,05$ olduğu için ailelerin geliri ile sosyal paylaşım sitesinde sınıfına ait grubu olanlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılır.

Tablo 36: Sosyal Ağlarda Günde Ortalama Geçirilen Süre İle Okul Dışında Ortalama Ders Çalışma Süreleri Arasındaki İlişki

		Okul dışında günde ortalama ne kadar süre ders çalışırsınız?																
		Hiç zaman ayırmıyorum		1 saatten az		1-3 saat		3-5 saat		5 saat ve üzeri		Boş		Toplam		Ortalama	F	Sig.
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
Sosyal ağlarda günde ortalama ne kadar süre geçirirsiniz?	Hiç zaman ayırmıyorum	3	8	3	8	9	25	14	39	7	19	0	0	36	9	4	6,98	0
	1 saatten az	5	7	7	9	20	27	21	28	21	28	1	1	75	18	4		
	1-3 saat	5	9	8	14	21	37	13	23	9	16	1	2	57	14	3		
	3-5 saat	11	11	24	24	20	20	18	18	24	24	3	3	100	24	3		
	5 saat ve üzeri	14	11	69	52	35	27	10	8	4	3	0	0	132	32	2		
	Boş	1	9	0	0	3	27	4	36	0	0	3	27	11	3	-		
	Toplam	39	9	111	27	108	26	80	19	65	16	8	2	411	100	3		

Yukarıdaki tabloda sosyal ağlarda geçirilen süre ile okul dışında günde ortalama ders çalışma süreleri yer almaktadır.

Sosyal ağlarda;

- ✓ Hiç zaman geçirmeyenlerin; %8'i derslerine hiç zaman ayırmıyor, %8'i 1 saatten az, %25'i 1-3 saat, %39'u 3-5 saat, %19'u 5 saatten fazla ders çalışmaktadır.
- ✓ 1 saatten az vakit geçirenlerin; %7'si derslerine hiç zaman ayırmıyor, %9'u 1 saatten az, %27'si 1-3 saat, %28'i 3-5 saat, %28'i 5 saatten fazla ders çalışmaktadır.
- ✓ 1-3 saat vakit geçirenlerin; %9'u derslerine hiç zaman ayırmıyor, %14'ü 1 saatten az, %37'si 1-3 saat, %23'ü 3-5 saat, %16'sı 5 saatten fazla ders çalışmaktadır.

- ✓ 3-5 saat vakit geçirenlerin; %11'i derslerine hiç zaman ayırmıyor, %24'ü 1 saatten az, %20'si 1-3 saat, %18'i 3-5 saat, %24'ü 5 saatten fazla ders çalışmaktadır.
- ✓ 5 saatten fazla vakit geçirenlerin; %11'i derslerine hiç zaman ayırmıyor, %52'si 1 saatten az, %27'si 1-3 saat, %8'i 3-5 saat, %3'ü 5 saatten fazla ders çalışmaktadır.

Okul dışında ders çalışma sürelerinin ortalama değerlerine baktığımızda, sosyal ağlarda;

- ✓ Hiç zaman geçirmiyorsa ortalama 3-5 saat ders çalışmaktadır.
- ✓ 1 saatten az zaman geçiriyorsa ortalama 3-5 saat ders çalışmaktadır.
- ✓ 1-3 saat zaman geçiriyorsa ortalama 1-3 saat ders çalışmaktadır.
- ✓ 3-5 saat vakit geçiriyorsa 1-3 saat ders çalışmaktadır.
- ✓ 5 saat ve üzerinde vakit geçiriyorsa 1 saatten az ders çalışmaktadır.

Dolayısıyla sosyal ağlarda geçirilen süreler arttıkça ders çalışma sürelerinin azaldığı gözlenmektedir. Sosyal ağlarda geçirilen süre ile ders çalışma süreleri arasında farkın anlamlılığına baktığımızda $p=0$ olarak bulunmuştur ve $p<0,05$ olduğu için sosyal ağlarda geçirilen süre ile ders çalışma süreleri arasındaki fark anlamlıdır.

Tablo 37: Sosyal Ağlarda Günde Ortalama Geçirilen Süre İle Kültürel Etkinliklere Ayırılan Süre Arasındaki İlişki

		Kültürel etkinliklere (tiyatro, sinema, sergi vb) haftada ne kadar süre ayırırsınız?																
		Hiç zaman ayırmıyorum		1 saatten az		1-3 saat		3-5 saat		5 saat ve üzeri		Boş		Toplam		Orta-lama	F	Sig.
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
Sosyal ağlarda günde ortalama ne kadar süre geçirirsiniz?	Hiç zaman ayırmıyorum	3	8	20	56	10	28	3	8	0	0	0	0	36	9	2	40	0
	1 saatten az	6	8	5	7	36	48	21	28	7	9	0	0	75	18	3		
	1-3 saat	6	11	31	54	12	21	8	14	0	0	0	0	57	14	2		
	3-5 saat	29	29	25	25	26	26	17	17	3	3	0	0	100	24	2		
	5 saat ve üzeri	81	61	29	22	20	15	1	1	0	0	1	1	132	32	2		
	Boş	3	27	3	27	0	0	1	9	1	9	3	27	11	3	-		
	Toplam	128	31	113	27	104	25	51	12	11	3	4	1	411	100	2		

Yukarıdaki tabloda sosyal ağlarda geçirilen süre ile kültürel etkinliklere ayrılan süreler yer almaktadır.

Sosyal ağlarda;

- ✓ Hiç zaman geçirmeyenlerin; %8'i kültürel etkinliklere hiç zaman ayırmıyor, %56'sı 1 saatten az, %28'i 1-3 saat, %8'i 3-5 saat, %0'ı 5 saatten fazla kültürel etkinliklere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 1 saatten az vakit geçirenlerin; %8'i kültürel etkinliklere hiç zaman ayırmıyor, %7'si 1 saatten az, %48'i 1-3 saat, %28'i 3-5 saat, %9'u 5 saatten fazla kültürel etkinliklere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 1-3 saat vakit geçirenlerin; %11'i kültürel etkinliklere hiç zaman ayırmıyor, %54'ü 1 saatten az, %21'i 1-3 saat, %14'ü 3-5 saat, %0'ı 5 saatten fazla kültürel etkinliklere zaman ayırmaktadır.

- ✓ 3-5 saat vakit geçirenlerin; %29'u kültürel etkinliklere hiç zaman ayırmıyor, %25'i 1 saatten az, %26'sı 1-3 saat, %17'i 3-5 saat, %3'ü 5 saatten fazla kültürel etkinliklere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 5 saatten fazla vakit geçirenlerin; %61'i kültürel etkinliklere hiç zaman ayırmıyor, %22'si 1 saatten az, %15'i 1-3 saat, %1'i 3-5 saat, %0'ı 5 saatten fazla kültürel etkinliklere zaman ayırmaktadır.

Okul dışında kültürel etkinliklere ayrılan sürelerin ortalama değerlerine baktığımızda, sosyal ağlarda;

- ✓ Hiç zaman geçirmiyorsa ortalama 1 saatten az kültürel etkinliklere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 1 saatten az zaman geçiriyorsa ortalama 1-3 saat kültürel etkinliklere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 1-3 saat zaman geçiriyorsa ortalama 1saatten az kültürel etkinliklere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 3-5 saat vakit geçiriyorsa 1 saatten az kültürel etkinliklere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 5 saat ve üzerinde vakit geçiriyorsa 1 saatten az kültürel etkinliklere zaman ayırmaktadır.

Dolayısıyla sosyal ağlarda geçirilen süreler arttıkça kültürel etkinliklere ayrılan sürelerin azaldığı gözlenmektedir. Sosyal ağlarda geçirilen süre ile kültürel etkinliklere ayrılan süreler arasında farkın anlamlılığına baktığımızda $p=0$ olarak bulunmuştur ve $p<0,05$ olduğu için sosyal ağlarda geçirilen süre ile kültürel etkinliklere ayrılan süreler arasındaki fark anlamlıdır.

Tablo 38: Sosyal Ağlarda Günde Ortalama Geçirilen Süre İle Okul Dışında Arkadaşlarla Geçirilen Süre Arasındaki İlişki

		Okul dışında günde ortalama ne kadar süre arkadaşlarınızla zaman geçirirsiniz?																	
		Hiç zaman ayırmıyorum		1 saatten az		1-3 saat		3-5 saat		5 saat ve üzeri		Boş		Toplam		Ortalama	F	Sig.	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Sosyal ağlarda günde ortalama ne kadar süre geçirirsiniz?	Hiç zaman ayırmıyorum	8	22	5	14	2	6	10	28	11	31	0	0	36	9	3	9,73	0	
	1 saatten az	9	12	24	32	34	45	6	8	1	1	1	1	75	18	3			
	1-3 saat	2	4	13	23	17	30	20	35	5	9	0	0	57	14	3			
	3-5 saat	10	10	20	20	41	41	20	20	8	8	1	1	100	24	3			
	5 saat ve üzeri	9	7	83	63	22	17	6	5	11	8	1	1	132	32	2			
	Boş	3	27	4	36	1	9	0	0	0	0	3	27	11	3	-			
	Toplam	41	10	149	36	117	28	62	15	36	9	6	1	411	100	3			

Yukarıdaki tabloda sosyal ağlarda geçirilen süre ile okul dışında günde ortalama arkadaşlarla geçirilen süreler yer almaktadır.

Sosyal ağlarda;

- ✓ Hiç zaman geçirmeyenlerin; %22'si arkadaşlarına hiç zaman ayırmıyor, %14'ü 1 saatten az, %6'sı 1-3 saat, %28'i 3-5 saat, %31'i 5 saatten fazla arkadaşlarıyla vakit geçirmektedir.
- ✓ 1 saatten az vakit geçirenlerin; %12'si arkadaşlarına hiç zaman ayırmıyor, %32'si 1 saatten az, %45'i 1-3 saat, %8'i 3-5 saat, %1'i 5 saatten fazla arkadaşlarıyla vakit geçirmektedir.
- ✓ 1-3 saat vakit geçirenlerin; %4'ü arkadaşlarına hiç zaman ayırmıyor, %23'ü 1 saatten az, %30'u 1-3 saat, %35'i 3-5 saat, %9'u 5 saatten fazla arkadaşlarıyla vakit geçirmektedir.

- ✓ 3-5 saat vakit geçirenlerin; %10'u arkadaşlarına hiç zaman ayırmıyor, %20'si 1 saatten az, %41'i 1-3 saat, %20'si 3-5 saat, %8'i 5 saatten fazla arkadaşlarıyla vakit geçirmektedir.
- ✓ 5 saatten fazla vakit geçirenlerin; %7'si arkadaşlarına hiç zaman ayırmıyor, %63'ü 1 saatten az, %17'si 1-3 saat, %5'i 3-5 saat, %8'i 5 saatten fazla arkadaşlarıyla vakit geçirmektedir.

Okul dışında arkadaşlarla vakit geçirme sürelerinin ortalama değerlerine baktığımızda, sosyal ağlarda;

- ✓ Hiç zaman geçirmiyorsa ortalama 1-3 saat arkadaşlarıyla vakit geçirmektedir.
- ✓ 1 saatten az zaman geçiriyorsa ortalama 1-3 saat arkadaşlarıyla vakit geçirmektedir.
- ✓ 1-3 saat zaman geçiriyorsa ortalama 1-3 saat arkadaşlarıyla vakit geçirmektedir.
- ✓ 3-5 saat vakit geçiriyorsa 1-3 saat arkadaşlarıyla vakit geçirmektedir.
- ✓ 5 saat ve üzerinde vakit geçiriyorsa 1 saatten az arkadaşlarıyla vakit geçirmektedir.

Dolayısıyla sosyal ağlarda geçirilen süreler arttıkça arkadaşlarla geçirilen sürelerinin azaldığı gözlenmektedir. Sosyal ağlarda geçirilen süre ile arkadaşlarına ayrılan süreler arasında farkın anlamlılığına baktığımızda $p=0$ olarak bulunmuştur ve $p<0,05$ olduğu için sosyal ağlarda geçirilen süre ile arkadaşlarına ayrılan süreler arasındaki fark anlamlıdır.

Tablo 39: Sosyal Ağlarda Günde Ortalama Geçirilen Süre İle Okul Dışında Sportif Faaliyetlerde Geçirilen Süre Arasındaki İlişki

		Okul dışında günde ortalama ne kadar süre sportif faaliyetlerde bulunursunuz?																
		Hiç zaman ayırmıyorum		1 saatten az		1-3 saat		3-5 saat		5 saat ve üzeri		Boş		Toplam		Ortalama	F	Sig.
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
Sosyal ağlarda günde ortalama ne kadar süre geçirirsiniz?	Hiç zaman ayırmıyorum	10	28	15	42	11	31	0	0	0	0	0	0	36	9	2	23,5	0
	1 saatten az	6	8	8	11	24	32	19	25	18	24	0	0	75	18	3		
	1-3 saat	13	23	23	40	13	23	5	9	3	5	0	0	57	14	2		
	3-5 saat	20	20	36	36	24	24	16	16	3	3	1	1	100	24	2		
	5 saat ve üzeri	25	19	50	38	30	23	9	7	16	12	2	2	132	32	2		
	Boş	3	27	5	45	0	0	0	0	0	0	3	27	11	3	-		
	Toplam	77	19	137	33	102	25	49	12	40	10	6	1	411	100	2		

Yukarıdaki tabloda sosyal ağlarda geçirilen süre ile okul dışında günde ortalama sportif faaliyetlere ayrılan süreler yer almaktadır.

Sosyal ağlarda;

- ✓ Hiç zaman geçirmeyenlerin; %28'i sportif faaliyetlere hiç zaman ayırmıyor, %42'si 1 saatten az, %31'i 1-3 saat, %0'ı 3-5 saat, %0'ı 5 saatten fazla sportif faaliyetlere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 1 saatten az vakit geçirenlerin; %8'i sportif faaliyetlere hiç zaman ayırmıyor, %11'i 1 saatten az, %32'si 1-3 saat, %25'i 3-5 saat, %24'ü 5 saatten fazla sportif faaliyetlere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 1-3 saat vakit geçirenlerin; %23'ü sportif faaliyetlere hiç zaman ayırmıyor, %40'ı 1 saatten az, %23'ü 1-3 saat, %9'u 3-5 saat, %5'i 5 saatten fazla sportif faaliyetlere zaman ayırmaktadır.

- ✓ 3-5 saat vakit geçirenlerin; %20'si sportif faaliyetlere hiç zaman ayırmıyor, %36'sı 1 saatten az, %24'ü 1-3 saat, %16'sı 3-5 saat, %3'ü 5 saatten fazla sportif faaliyetlere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 5 saatten fazla vakit geçirenlerin; %19'u sportif faaliyetlere hiç zaman ayırmıyor, %38'i 1 saatten az, %23'ü 1-3 saat, %7'si 3-5 saat, %12'si 5 saatten fazla sportif faaliyetlere zaman ayırmaktadır.

Okul dışında sportif faaliyetlere ayrılan sürelerin ortalama değerlerine baktığımızda, sosyal ağlarda;

- ✓ Hiç zaman geçirmiyorsa ortalama 1 saatten az sportif faaliyetlere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 1 saatten az zaman geçiriyorsa ortalama 1-3 saat sportif faaliyetlere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 1-3 saat zaman geçiriyorsa ortalama 1 saatten az sportif faaliyetlere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 3-5 saat vakit geçiriyorsa 1 saatten az sportif faaliyetlere zaman ayırmaktadır.
- ✓ 5 saat ve üzerinde vakit geçiriyorsa 1 saatten az sportif faaliyetlere zaman ayırmaktadır.

Dolayısıyla sosyal ağlarda geçirilen süreler arttıkça sportif faaliyetlere ayrılan sürelerin azaldığı gözlenmektedir. Sosyal ağlarda geçirilen süre ile sportif faaliyetlere ayrılan süreler arasında farkın anlamlılığına baktığımızda $p=0$ olarak bulunmuştur ve $p<0,05$ olduğu için sosyal ağlarda geçirilen süre ile sportif faaliyetlere ayrılan süreler arasındaki fark anlamlıdır.

Tablo 40: Sosyal Ağların Derslerdeki Başarıyı Arttırma Düşüncesi İle Derslere Yardımcı Olması Amacıyla Sosyal Medya Kullanımı Arasındaki İlişki

		Derslerinize yardımcı olması amacıyla sosyal medyayı kullanır mısınız?									
		Evet		Hayır		Boş		Toplam		F	Sig.
		N	%	N	%	N	%	N	%		
Sosyal ağların derslerdeki başarılarınızı arttırdığını düşünüyor musunuz?	Evet	158	61	23	16	0	0	181	44	157,23	0
	Hayır	102	39	125	84	0	0	227	55		
	Boş	1	0	0	0	2	100	3	1		
	Toplam	261	64	148	36	2	0	411	100		

Öğrencilerin %64'ü derslerine yardımcı olması amacıyla sosyal medyayı kullanıyor, %36'sı kullanmamaktadır.

Derslerine yardımcı olması amacıyla sosyal medyayı kullananlara baktığımızda; %61'i sosyal ağların derslerdeki başarıyı arttırdığı düşüncesinde, %39'u da arttırmadığı düşüncesindedir.

One way anova yöntemini kullanarak öğrencilerin derslerine yardımcı olması amacıyla sosyal medyayı kullanma ile sosyal ağların derslerdeki başarıyı arttırma düşüncesi arasındaki ilişkiyi analiz ettiğimizde $p=0$ olarak bulunmuştur ve $p<0,05$ olduğu için anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılır.

Tablo 41: Sosyal Medya Araçlarını Kullanma İle Okul Dışında Ders Çalışma Süreleri Arasındaki İlişki

		Sosyal medya araçlarını (Facebook, Twitter, Youtube, Wikipedia, Bloglar) kullanır mısınız?											
		Evet		Hayır		Boş		Toplam		Orta lama	F	Sig.	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N			
Okul dışında günde ortalama ne kadar süre ders çalışırsınız?	Hiç zaman ayırma yorum	34	87	4	10	1	3	39	9	1,1	3,98	0	
	1 saatten az	99	89	12	11	0	0	111	27	1,1			
	1-3 saat	93	86	14	13	1	1	108	26	1,1			
	3-5 saat	56	70	24	30	0	0	80	19	1,3			
	5 saat ve üzeri	52	80	13	20	0	0	65	16	1,2			
	Boş	6	75	2	25	0	0	8	2	-			
	Toplam	340	83	69	17	2	0	411	100	1,2			

Öğrencilerin %9'u okul dışında hiç ders çalışmıyor, %27'si 1 saatten az, %26'sı 1-3 saat, %19'u 3-5 saat, %16'sı 5 saat ve üzeri ders çalışmaktadır.

Okul dışında hiç ders çalışmayanların %87'si sosyal medya araçlarını kullanmakta, %10'u ise sosyal medya araçlarını kullanmamaktadır.

Okul dışında 5 saat ve üzerinde ders çalışanlara baktığımızda; %80'i sosyal medya araçlarını kullanmakta, %20'si ise sosyal medya araçlarını kullanmamaktadır.

One way anova yöntemini kullanarak öğrencilerin okul dışında ortalama çalıştıkları süre ile sosyal medya araçlarını kullanma arasındaki ilişkiyi analiz ettiğimizde $p=0$ olarak bulunmuştur ve $p<0,05$ olduğu için okul dışında ortalama çalıştıkları süre ile sosyal medya araçlarını kullanma arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılır.

Tablo 42: Sosyal paylaşım ağlarını kullanma amaçları ile okul dışında ders çalışma süreleri arasındaki ilişki

		Sosyal paylaşım ağları en fazla hangi amaçla kullanırsınız?																Orta- lama	F	Sig.
		Oyunlar oynamak		Yeni arkadaşlar bulmak		Online Sohbet etmek		Dersler- le ilgili araş- tırma yapmak		Diğer		Boş		Toplam						
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%					
Okul dışında günde ortalama ne kadar süre ders çalışırsınız?	Hiç zaman ayırımı- yorum	24	62	7	18	5	13	1	3	1	3	1	3	39	9	2	24	0		
	1 saat- ten az	17	15	12	11	44	40	20	18	16	14	2	2	111	27	3				
	1-3 saat	27	25	29	27	19	18	15	14	12	11	6	6	108	26	3				
	3-5 saat	30	38	10	13	11	14	18	23	5	6	6	8	80	19	2				
	5 saat ve üzeri	8	12	2	3	8	12	6	9	37	57	4	6	65	16	4				
	Boş	0	0	0	0	1	13	3	38	1	13	3	38	8	2	-				
	Toplam	106	26	60	15	88	21	63	15	72	18	22	5	411	100	3				

Yukarıdaki tabloda sosyal paylaşım ağlarını kullanma amaçları ile okul dışında ders çalışma süreleri yer almaktadır.

Okul dışında günde ortalama ders çalışma süreleri için;

- ✓ Hiç ders çalışmayanların; %62'si oyun oynamak için, %18'i yeni arkadaş bulmak için, %13'ü online sohbet etmek için, %3'ü dersler ile ilgili araştırma yapmak için, %3'ü diğer amaçlar için sosyal paylaşım ağlarını kullanmaktadır.
- ✓ 1 saatten az der çalışanların; %15'i oyun oynamak için, %11'i yeni arkadaş bulmak için, %40'ı online sohbet etmek için, %18'i dersler ile ilgili araştırma yapmak için, %14'ü diğer amaçlar için sosyal paylaşım ağlarını kullanmaktadır.
- ✓ 1-3 saat ders çalışanların; %25'i oyun oynamak için, %27'si yeni arkadaş bulmak için, %18'i online sohbet etmek için, %14'ü dersler ile ilgili araştırma yapmak için, %11'i diğer amaçlar için sosyal paylaşım ağlarını kullanmaktadır.

- ✓ 3-5 saat ders çalışanların; %38'i oyun oynamak için, %13'i yeni arkadaş bulmak için, %14'ü online sohbet etmek için, %23'ü dersler ile ilgili araştırma yapmak için, %6'sı diğer amaçlar için sosyal paylaşım ağlarını kullanmaktadır.
- ✓ 5 saatten fazla ders çalışanların; %12'si oyun oynamak için, %3'ü yeni arkadaş bulmak için, %12'si online sohbet etmek için, %9'u dersler ile ilgili araştırma yapmak için, %57'si diğer amaçlar için sosyal paylaşım ağlarını kullanmaktadır.

Sosyal paylaşım ağlarını kullanım amaçlarının ortalama değerlerine baktığımızda, okul dışında ders çalışma süreleri;

- ✓ Hiç ders çalışmayanlar sosyal paylaşım ağlarını ortalama yeni arkadaşlar bulma amaçlı kullanmaktadır.
- ✓ 1 saatten az ders çalışanların sosyal paylaşım ağlarını ortalama online sohbet etme amaçlı kullanmaktadır.
- ✓ 1-3 saat ders çalışanların sosyal paylaşım ağlarını ortalama online sohbet etme amaçlı kullanmaktadır.
- ✓ 3-5 saat ders çalışanların sosyal paylaşım ağlarını ortalama yeni arkadaşlar bulma amaçlı kullanmaktadır.
- ✓ 5 saatten fazla ders çalışanların sosyal paylaşım ağlarını ortalama dersler ile ilgili araştırma yapma amaçlı kullanmaktadır.

Dolayısıyla 5 saatten az ders çalışanlar hariç diğerleri genellikle oyunlar oynamak ve yeni arkadaşlar bulma amaçlı sosyal paylaşım ağlarını kullanmaktadırlar. Sosyal paylaşım ağlarını kullanma amaçları ile ders çalışma süreleri arasında farkın anlamlılığına baktığımızda $p=0$ olarak bulunmuştur ve $p<0,05$ olduğu için sosyal paylaşım ağlarını kullanma amaçları ile ders çalışma süreleri arasındaki fark anlamlıdır.

Tablo 43: Sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı kullanma sıklığı ile okul dışında günde ortalama ders çalışma süreleri arasındaki ilişki

		Sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı ne sıklıkla kullanırsınız?																	
		Her gün		Haftada birkaç kez		Ayda birkaç kez		Nadiren		Hiç		Boş		Toplam		Ortalama	F	Sig.	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Okul dışında günde ortalama ne kadar süre ders çalışırsınız?	Hiç zaman ayırmıyorum	3	8	0	0	0	0	21	54	14	36	1	3	39	9	4	15,7	0	
	1 saatten az	12	11	13	12	16	14	40	36	30	27	0	0	111	27	4			
	1-3 saat	12	11	21	19	51	47	14	13	7	6	3	3	108	26	3			
	3-5 saat	5	6	30	38	8	10	22	28	11	14	4	5	80	19	3			
	5 saat ve üzeri	17	26	21	32	4	6	18	28	4	6	1	2	65	16	3			
	Boş	1	13	3	38	0	0	1	13	0	0	3	38	8	2	-			
	Toplam	50	12	88	21	79	19	116	28	66	16	12	3	411	100	3			

Yukarıdaki tabloda sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı kullanım sıklıkları ile okul dışında ders çalışma süreleri yer almaktadır.

Okul dışında günde ortalama ders çalışma süreleri için;

- ✓ Hiç ders çalışmayanların; %8'i her gün, %0'ı haftada birkaç kez, %0'ı ayda birkaç kez, %54'ü nadiren kullanmakta, %36'sı sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı hiç kullanmamaktadır.
- ✓ 1 saatten az der çalışanların; %11'i her gün, %12'si haftada birkaç kez, %14'ü ayda birkaç kez, %36'sı nadiren kullanmakta, %27'si sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı hiç kullanmamaktadır.
- ✓ 1-3 saat ders çalışanların; %11'i her gün, %19'u haftada birkaç kez, %47'si ayda birkaç kez, %13'ü nadiren kullanmakta, %6'sı sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı hiç kullanmamaktadır.

- ✓ 3-5 saat ders çalışanların; %6'sı her gün, %38'i haftada birkaç kez, %10'u ayda birkaç kez, %28'i nadiren kullanmakta, %14'ü sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı hiç kullanmamaktadır.
- ✓ 5 saatten fazla ders çalışanların; %26'sı her gün, %32'si haftada birkaç kez, %6'sı ayda birkaç kez, %28'i nadiren kullanmakta, %6'sı sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı hiç kullanmamaktadır.

Sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı kullanım sıklıklarının ortalama değerlerine baktığımızda, okul dışında ders çalışma süreleri;

- ✓ Hiç ders çalışmayanlar sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı nadiren kullanmaktadır.
- ✓ 1 saatten az ders çalışanların sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı nadiren kullanmaktadır.
- ✓ 1-3 saat ders çalışanların sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı ayda bir kaç kez kullanmaktadır.
- ✓ 3-5 saat ders çalışanların sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı ayda bir kaç kez kullanmaktadır.
- ✓ 5 saatten fazla ders çalışanların sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı ayda bir kaç kez kullanmaktadır.

Dolayısıyla ders çalışma süreleri arttıkça sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı kullanım sıklığı da artmaktadır. Sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı kullanma sıklığı ile ders çalışma süreleri arasında farkın anlamlılığına baktığımızda $p=0$ olarak bulunmuştur ve $p<0,05$ olduğu için sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaçlı kullanma sıklığı ile ders çalışma süreleri arasındaki fark anlamlıdır.

3.1. ÖĞRENCİLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIMI

Öğretmen ve öğrencilerle sosyal medya üzerine yapmış olduğum görüşmeler, incelediğim Facebook sayfaları, ders esnasında yapmış olduğum gözlemler sonucu elde ettiğim veriler; öğrencilerin sosyal medyada derslerle ilgili araştırma yapması, öğretmenlerle sosyal medyadan görüşme yapması, ders esnasında sosyal medya kullanımı, sosyal medyada özel fotoğrafların yayınlanması, sosyal medyanın öğrencilerin yaşamında yarattığı olumsuz etkiler ile sosyal medyanın öğrenciler üzerinde yaratmış olduğu fiziksel ve ruhsal etki başlıkları çerçevesinde açıklanmıştır.

3.1.1. Öğrencilerin Sosyal Medyada Derslerle İlgili Araştırma

Yapması

Öğrencilerle yapılan görüşmelerde öğrencilere yöneltilen ‘Sosyal medyada derslerle ilgili araştırma yapıyor musunuz?’ sorusunu bir öğrenci ‘*derslerle ilgili ve çevremdeki bilmediğim ve ilgimi çeken sorunlarla ilgili araştırma yapıyorum ancak kendimi çok kaptırarak sosyal çevreme daha az vakit ayırmam nedeniyle arkadaşlık bağlarım azalıyor.*’ şeklinde yanıtlamıştır. Başka bir öğrenci de ‘*derslerle ilgili konuları inceliyorum ancak daha sonra yeni bir sayfa açıp Facebook’a takılıyorum. 5 dakika derslerle ilgili konulara zaman ayırırken çok daha fazla zamanımı Face’de kullanıyorum.*’ diye açıklamıştır.

Yenişehir Kız Meslek Lisesi’ndeki gıda bölümünden bir öğrenci ‘*Yapıyorum. Ödev sitelerine giriyorum. Ödevlerimi yapıyorum. Alanım gıda olduğu için yemek tarifleri ve pasta tarifleri alıyorum. Pastayla ilgili değişik tatlar varsa bakıyorum ve yemek programları izliyorum. Hatta aynısını yapıyorum. Değişik şekildeki tatlılar yapıyorum. Yetenek sınavımız yapılacak. Şimdiden araştırma yapıyoruz. Hiç tadılmamış güzel yemekler araştırıyorum ama aklım sürekli Pet Rescue’da. Face’ten hayvan besliyorum. Bu yüzden sürekli Face’e giriyorum ve tam odaklanamıyorum.*’ ifadesiyle sosyal medyada yer alan oyunlara bağımlılığı nedeniyle derslerine adapte olamadığını açıklamıştır.

Çocuk gelişimi bölümünün son sınıf öğrencisi ‘*Yapıyorum. Sınav konularını, staj’da hazırladığımız bireyselleştirilmiş öğretim programını, öğretmenlerle birebir*

yaptığımız etkinlikleri yazıyoruz. Öğrencilerimin hastalık, engel düzeylerine göre ne yapmam gerektiğini öğreniyorum. Değişik bilgiler edinmeyi, beğenmeyi seviyorum. Fakat YGS sınavına hazırlanamıyorum. Ablam da geçen sene internet başında çok takıldığından üniversiteyi kazanamadı.’ şeklindeki açıklamasıyla stajıyla ilgili konularda sosyal medyaya vakit ayırdığını ancak üniversite sınavına hazırlanamadığını ifade etmiştir.

Bir başka öğrenci *‘Evet, çok farklı şeyler. İlginç şeyler araştırıyorum. Bilim insanlarının sayfalarına bakıyoruz. Farklı şeyler araştırmaya çalışıyorum. Dünya gerçekleri ile ilgili ansiklopedik bilgileri araştırıyorum. Stajdayken çocuklarla ilgili yaptığım deneyleri, etkinlikleri, YGS-LYS sayfalarını paylaşıyorum. Ama oturup bir roman okuyamıyorum aklım hep Face’te kalıyor. Acaba paylaştıklarımı beğendiler mi diye sürekli açıp bakıyorum.’* ifadesiyle ansiklopediyi açık bakmak ya da kütüphaneye gitmek yerine sürekli internetten araştırma yaptığını açıklamıştır. Ancak sosyal medyada yer alan bilgi kirliliğine maruz kalmakta ve arama motorundan elde ettiği hazır bilgiye alışmaktadır.

Bir diğer çocuk gelişimi öğrencisi *‘Evet yapıyorum. Kendi dalım olan çocuk gelişiminde fotoğraflardan örnek buluyoruz. Hocaların verdiği ödevler için araştırma yapıyorum. Videolar izliyorum. Mesela yüz boyama videosunu izleyip anasınıfında çocuklara uyguluyorum. Edebiyat hocası ödev verdiğiinde bakıyorum. Gece geç saatlere kadar internet başındayım. Uyumak istemiyorum. Geç yattığımdan sabah kalkamıyorum. Sabah okula hep geç kalıyorum.’* sözleriyle sosyal medyada gördüğünün aynısını yaparak yaratıcılığını kullanmamakta, sosyal medyadaki hazır bilgiyi kullanmaktadır. Ayrıca sürekli internet başında olması insan vücudunun temel ihtiyaçlarından olan uyku ihtiyacını ertelemesine bu nedenle de okula geç kalmasına ve derslerde de uykusunun gelmesi dolayısıyla da derslerine adapte olamamasına sebep olmaktadır.

Öğrenciler; derslerle ilgili araştırma yapmak için bilgisayarın üzerine oturduklarını ancak farklı sitelere girip amaçlarından uzaklaştıklarını, ders dışı konularda fazla zaman harcadıklarını bu nedenle de özellikle sınav zamanlarında bilgisayardan uzak durmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

McLuhan'a göre eğitim kurumlarımız basılı medya dışındaki kitle iletişim araçlarına karşı bir iç savaşın içinde olduğumuzu yeni fark etmeye başladı. Can alıcı bir mücadelenin içinde olan sınıf, yeni bilgi medyası tarafından yaratılan ve fazlasıyla ikna edici 'dış' dünyaya rağmen varlığını sürdürmeye çalışmaktadır. Ona göre eğitim kopya kalıplar çıkarmak ve komutlar dayamak yerine yönünü keşfe, araştırmaya, buluşlara ve farklı türlerin dillerinin tanınmasına çevirmesi gerekir. (McLuhan, 2012: 100)

McLuhan'ın güncel hırsızlık olarak nitelendirdiği kopyalama yöntemi ile kitaptan istenilen bölümlerin seçilip bölüm bölüm kopyalanması öğrencilerin her türlü bilgiyi sosyal medyadan almasına ve herhangi yeni bir şey ortaya çıkarmayıp var olanı tüketmeye yönelmesine sebep olmuştur. (McLuhan, 2012: 123) Öğrencilerin sosyal medyada derslerle ilgili araştırma yapması; öğrencilerin hazır bilgiye konmasına, ansiklopedileri açıp bakmamasına, kütüphaneye gitmemelerine, kes-yapıştır tekniğine yönelmeleri açısından olumsuz bir etkiye sahiptir. Öğrencilerin yaratıcı, araştırmacı yönleri yok olmuş ve sistem kendini tekrar eden bir sarmala dönüşmüştür

Ayrıca sosyal medyada yer alan reklamlar belli bir konuya olan adaptasyonu engellemektedir. Derslerle ilgili bir video seyrederken, ekranın yan, üst veya alt tarafında yer alan videolar ya da reklamlar öğrencinin adaptasyonunu bozmaktadır.

3.1.2. Öğretmenlerle Sosyal Medyadan Görüşme Yapması

Öğretmenlerle sosyal medyadan görüşüyor musunuz? sorusuna öğrenciler öğretmenlerin onların Facebook'ta görüşme taleplerini çok fazla kabul etmediklerini kabul edenlerle de derslerle ilgili konularda konuşmadıklarını ifade etmiştir.

Öğretmenlerle sosyal medyadan görüşüyor musunuz sorusuna bir öğrenci özel fotoğraf, videolarının olması ve Facebook'taki paylaşımlarının öğretmenlerinin dünya görüşlerine ters düşebileceği ve kendisine karşı önyargılı tavır geliştirebileceği düşüncesiyle Facebook sayfasına öğretmenleri eklemediğini belirtmiştir.

Başka bir öğrenci ise öğretmenlerin genelde Facebook'taki görüşme taleplerini kabul etmediklerini, kabul eden öğretmenlerin de ders dışı ancak özel olmayan konularda konuştuğunu ifade etmiştir.

Bir öğrenci ise öğretmenlerle sosyal medyadan görüştiklerini sınav kağıtlarına itiraz ettiklerini ve sözlü notu istediklerini belirtmişlerdir. Bir öğrenci *'Ben yazılı sınavımın sonucuna itiraz ettim hoca da bana yazılı kağıdımın fotoğrafını Facebook'tan gönderdi.'* şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Gıda bölümünden bir öğrenci *'Evet, görüşüyoruz. Derslerle ve özel hayatımızla ilgili konularda hocalarımız yardımcı oluyorlar. Örneğin stajda yaptığımız faaliyetlerin fotoğrafını çekiyoruz hocalarımız da beğeniyorlar.'* şeklinde ifade etmiştir.

Çocuk gelişimi bölümünden öğrenciler; bu soruyu

'Evet, Facebook'tan görüşüyoruz. Genel konuşuyoruz. Mesela fenalaştım hoca beni doktora götürmüştü. Teşekkür etmiştim.'

'Evet, dersle ilgili bir sorun olduğunda, bayramlarda görüşürüz. Okul hocaları, staj hocalarıyla. Staj hocamın dersle ilgili Özel eğitim gönüllüleri diye bir sayfası var. Onu takip ediyoruz. Çok cıvıklığı sevmiyorum. Mesafe olması için hocalarla çok konuşmuyorum.'

'Evet görüşüyorum. Sınav var mı? Sınavdan kaç aldım? Sınavları okudunuz mu? gibi konularda konuşuyorum.' ifadeleriyle yanıtlamışlardır.

McLuhan'a göre elektronik teknolojisi, sosyal bağımlılığımızı ve özel hayatımızın her yönünü şekillendirerek her fikri, her hareketi yeniden değerlendirmemize sebep olmaktadır. Aile, komşu, eğitim ve ötekilerle ilişkimiz çarpıcı bir şekilde değişmektedir. (McLuhan, 2012: 8) Bu bağlamda öğretmenlerin sosyal ağlarda öğrencilerle iletişimi gelişen teknolojiyle beraber yeni bir boyut kazanmıştır. Sosyal ağlarla gelişen yeni iletişim biçimi, öğretmen ve öğrencilerin birbirlerine karşı olan tutum ve davranışlarına bağlı olarak yön değiştirmektedir.

3.1.3. Ders Esnasında Sosyal Medya Kullanımı

Sınıfta ders esnasında sosyal medyayı kullandınız mı ya da kullananlar var mı? sorusuna bir öğrenci *'cep telefonumda internet paketi var ama ders esnasında aşırı kullandığımdan internet paketinin kotası bitiyor. Bir defter bir öğretmen bir telefonla ilgileniyorum bu yüzden baş ağrısı çekiyorum. Derse konsantrasyonum bozuluyor,*

dersten geri kalıyorum, dersi ve öğretmeni anlayamıyorum. Öğretmen fark edince öğretmenin gözünden düşüyorum ama cep telefonuma el konulacağını bilsem de kendimi tutamayıp ders esnasında kullanıyorum.’ şeklindeki ifadesiyle ders esnasında öğretmenini dinlemeye ve not tutmaya çalışırken bir de cep telefonuna baktığını bu nedenle de başının ağrıdığını, dersi anlayamadığını ve derse adapte olamadığını açıklamıştır.

Sınıfta ders esnasında sosyal medyayı kullandınız mı sorusunu bir öğrenci ‘*Evet ders esnasında bir arkadaşımız fotoğrafını Facebook’ a atıp hocamıza da ‘fotoğrafımı Face’ e attım hocam beğenir misiniz?’* dediğini ve dersin işlenişini engel olduğunu ifade etti.

Başka bir öğrenci ise ‘*Şimdiye kadar derste hiç Face’ e girmedim. Ama hoca başka şeylerle ilgilenince Face’e girenler oluyor.*’ şeklinde yanıtlarken bir diğer öğrenci ise ‘*Evet, ama çok değil. Boş geçen derslerde. Ders işlenmiyorsa sosyal medyada görüşüyoruz. Facebook’ta bir şeyler paylaşıyorum. Mesaj geldiyse yanıtıyoruz.*’ ifadeleriyle ders ortamında sosyal medyaya girdiklerini açıklamışlardır. Ayrıca arkadaşlarının dersi dinliyormuş gibi görünüp, masanın altında Facebook’a girdiklerini, hatta yanındakilerle Facebook’tan mesajlaştıklarını dile getirdiler.

Öğrencilerin sosyal medyaya bağımlı hale gelmeleri, ders esnasında bile cep telefonlarından Facebook paketleri aracılığıyla sosyal medyayı takip etmeleri dersi dinlemelerine engel olmaktadır. Bu anlamda ders esnasında sosyal medya kullanımı öğrencilerin derse konsantrasyonunu engelleyen bir unsurdur.

3.1.4. Sosyal Medyada Fotoğrafların Yayınlanması

Mahremiyet, kişilerin yalnız başlarına kalabildikleri istedikleri gibi düşünüp davranabildikleri, başkalarıyla hangi yer ve zaman ve koşullarda ne ölçüde ilişki ve iletişim kuracaklarına bizzat karar verebildikleri bir alan va bu alan üzerinde sahip olunan hakkı ifade eder. (Büyükaslan ve Kırık, 2013: 193)

Ficher-Hubrer ise mahremiyet kavramının mekansal mahremiyet, kişi mahremiyeti ve bilgi mahremiyeti olmak üzere 3 özelliği olduğunu belirtir. Birincisi kişiyi çevreleyen yakın fiziksel alanı korumayı, ikincisi kişiyi haksız müdahalelere karşı

korumayı, üçüncüsü kişisel verilerin toplama saklama işleme ve dağıtımını kontrol etmeyi gerektirir. (Büyükaslan Kırık, 2013: 104)

Kişilerin statü arayışı nedeniyle paylaştığı güzel fotoğraflar ve videolar; iyi görünmek, zengin olmak ve narsizm üçlüsünün bir yansımasıdır ve mahremiyet ihlal etme halinde ünlü olma ve beğeniler imkanı sunmaktadır. Gençler, sosyal medya aracılığıyla ‘yeni’ bir toplumsallaşmayı deneyimlerken mahremiyetlerini ifşa etme ve koruyamama gerçeğiyle karşı karşıyadır. (Büyükaslan ve Kırık (Ed.), 2013: 126)

Sosyal medyada özel fotoğraflarınızı yayınlıyor musunuz sorusunu,

‘Evet, fotoğraf ve videolarımı paylaşıyorum. Fotoğraflarımı beni görmeleri, nasıl biri olduğumu anlamaları ve iltifat gelmesi için paylaşıyorum. Videolarımı ise, Facebook’ta arkadaşlarımın görmesi ve onların da dinlemesi için yayınlıyorum.’

‘Kesinlikle paylaşıyorum. Fotoğrafları görüp beğeniyorlar. Bu da benim hoşuma gidiyor doğrusu. Yani beğenilmek önemlidir bence.’

‘Fotoğraf paylaşıyorum. Herkes paylaşınca ben de paylaşmak istiyorum. Güzel çıktığımız fotoğrafları paylaşırım genelde. Arkadaşlarımın, çevremın beni tanınması için yayınlıyorum.’

‘Evet. Gıda bölümünde olduğumdan yaptığımız yemeklerin, özel günlerde arkadaşların doğum gününde yaptığımız yemeklerin fotoğraflarını paylaşırım. Güzel bir anımı bir ortama sunmak hoşuma gidiyor doğrusu. Beğeniyorlarsa güzel bir durumdur.’

‘Derlerle ilgili videolar paylaşmam ama kendi resimlerimi, videolarımı paylaşırım.’

‘Derlerle ilgili güzel fotoğraflar elimde olsa paylaşırım. Bir yere gitiğimde güzel bir şey varsa paylaşırım.’

‘Çok hoşuma giden ağır abi sözleri paylaşırım. Derlerle ilgili çözemediğim soruları paylaşırım. Arkadaşlarla çözeriz.’

‘Özel fotoğraflarımı paylaşıyorum. Video atıyorum. Babam ekli olduğu için fazla fotoğraf atamıyorum.’

‘Yayınlıyorum evet ama ne için yayınladığımı bilmiyorum.’ ifadeleriyle yanıtlamışlardır.

Sosyal medyada özel fotoğraflarınızı yayınlıyor musunuz sorusuna genelde mutlu oldukları ve güzel çıkmış olan fotoğrafları paylaştıklarını ve beğenilmesinden hoşlandıklarını ifade etmişlerdir. Beğenilmediği zaman bu durumdan çok rahatsız olduklarını bu nedenle de yakın arkadaşlarının sayfalarına girip kendi paylaşımlarını beğendiklerini açıklamışlardır. Ayrıca sürekli beğenilip beğenilmediğini öğrenebilmek amacıyla cep telefonlarından takip ettiklerini açıklamışlardır. Öğretmenlerinin sosyal ağ sitelerinde yayınlamış oldukları fotoğrafları da takip ettiklerini eklemişlerdir. İncelenen Facebook sayfalarında öğrencilerin çektikleri fotoğrafları Facebook’ta paylaştıkları gözlemlenmiştir.

Bir öğrenci sınıftaki kız arkadaşlarından birinin Facebook’taki fotoğraflarının değiştirilip ona şantaj yapıldığını ve kız arkadaşlarını sürekli ağlama krizleri geçirdiğini, derslerine adapte olamadığını ifade etmiştir. Başka bir öğrenci de *‘Facebook’tan fotoğraflarımı alıp mesaj attılar. Bizimle konuşmazsan fotoğraflarını kötü sitelere atacağız dediler. Ben de korkup Face’imi kapattım.’* şeklinde ifade etmiştir. Öğrencilerin Facebook hesaplarının şifrelerini kırarak sayfalarında paylaştıkları fotoğraflarındaki yüzü bırakıp, vücudunu photoshop ile değiştirip şantaj aracı olarak kullanabiliyorlar.

McLuhan’ın elektronik bilgi ortamında, azınlık grupların sınırlanamayacağı ya da yok sayılamayacağını, çok fazla insanın birbirleri hakkında fazla şey bildiğini ve bunun geri dönülemez olduğunu, ‘tanınırlık şoku’ ile tanımlamaktadır. (McLuhan, 2012: 24) Öğrencilerin tanınmak ve beğenilmek amacıyla, fotoğraflarını sosyal medyada paylaşmasını tanınırlık şokunun etkisi olarak değerlendirebiliriz.

3.1.5. Sosyal Medyanın Öğrencilerin Yaşamında Yarattığı Olumsuz Etkiler

Sosyal medyanın sizi ya da arkadaşlarınızı olumsuz etkilediğini düşündüğünüz bir olay yaşadınız mı? sorusuna Kayapınar Lisesi'nden bir öğrenci geçen sene sosyal medyaya bağımlı hale geldiğini, bilgisayarın başında çok fazla zaman geçirmiş olmasından dolayı derslerine zaman ayıramadığını, sınıfta kaldığını bu nedenle artık sosyal medya hesaplarını kapattığını ve evdeki internet bağlantısını da ailesinin kestiğini ifade etmiştir. Yenişehir Kız Meslek Lisesinden bir öğrenci ise '*Sürekli Moviestar Planet, Formulla ve Angry Birds oynuyorum.*' Başka bir öğrenci ise '*Bağımlılık yapıyor. Önceden çok kullanıyordum. Ders çalışmıyorum, evde iş bile yapamıyordum. Başında yemek yiyordum.*' ifadesiyle sosyal medyaya bağımlı olduğu dönemde ders çalışmadığını ve yemeğe bile zaman ayıramadığını açıklamıştır.

Sosyal medyanın yaşamınıza olumsuz etkileri nelerdir sorusunu öğrenciler;

'İnsanlarla gerçek yaşamda iletişim kuramıyoruz. Ama Facebook'ta arkadaşlarla görüşüyoruz.

'Aslında insanlara çok fazla bağımlılık yaratıyor. İnsan sürekli girmek istiyor. Ve hayattta kopukluk oluyor. Tam çıkacakken başka bir şey ortaya çıkıyor. Ve internet ortamında kalıyorum.'

'Bazen çok vakit alıyor. Bir kitap okurken aklımda o oluyor.'

'Mutfakta, yemek yerken, iş yerinde, TV izlerken, sinemada, misafirlikte sürekli Facebook'a giriyorum. Pet Rescue Saga oyununu oynarken, tehlikeleri patlatıp hayvanları kurtarıyoruz.' ifadeleriyle yanıtlanmıştır. Öğrenciler gerçek yaşamda iletişim kuramadıklarını, sürekli internete girmek istediklerini, sosyal medyaya çok vakit ayırdıklarını ve sosyal medyanın akıllarını sürekli meşgul ettiğini ifade etmişlerdir.

Fotoğraflar üzerinde olumsuz etiketleme yapılması, argo sözlerin kullanılması, fotoğrafların başka sayfalarda yayınlanması, hesabın çalınıp arkadaşlarına kötü söz kullanılması ya da başkasının adına borç para istenmesi ve bağımlılık dolayısıyla

sürekli sosyal medyayla ilgilenmelerinin derslere karşı olan motivasyonlarını olumsuz yönde etkilediğini ifade etmişlerdir

3.1.6. Sosyal Medyanın Öğrenciler Üzerinde Yaratmış Olduğu Fiziksel Ve Ruhsal Etkiler

Sosyal medyanın üzerinizde yarattığı fiziksel ve ruhsal etkiler nelerdir? sorusuna Yenişehir Kız Teknik ve Meslek Lisesinden bir öğrenci *‘Bilgisayar başında uzun süre oturup, atıştırıyorum. Bu nedenle çok fazla kilo alıyorum ve belim ağrıyor.’* şeklinde yanıtlayarak fiziksel olarak da kötü etkilendiğini ifade etmiştir. Başka bir öğrenci ise *‘cep telefonunda Facebook’ta mesaj yazmaktan dolayı iki baş parmağım mesaj yazacak şekilde tutuluyordu.’* diye yanıtlamıştır.

Ziya Gökalp Lisesinden bir öğrenci de sosyal medyadaki hesabını arkadaşlarının gezip eğlenirken çekip paylaştığı fotoğraflarını gördüğünde moralinin bozulduğunu, derse konsantrasyonun azaldığını ve bu nedenle Facebook hesabını kapattığını ileri sürmüştür.

Sürekli tableti açık ve Facebook’ta çevrimiçi olduğunu söyleyen öğrenciler

‘Göz yorgunluğu yapıyor. Ellerimde uyuma yapıyor.’

‘Telefon ışığı yüzüme vurduğu için hem rahatsızlık hem de uyku yapıyor. Hem beden hem de zihin yorgunluğu oluşuyor. Bel ağrısı da yapıyor.’

‘Uzanarak, yan yatarak, tv izlerken, yemek yerken hep Face’ e giriyorum. Sabah 5’e kadar oturuyorum.’

‘Fiziksel olarak omurgalarım ağrıyor, gözüm ağrıyor. Çok mesaj yazmaktan parmaklarım ağrıyor.’ ifadeleriyle fiziksel olarak sosyal medyadan olumsuz etkilendiklerini ileri sürmüşlerdir.

Yeni nesilin sosyal ağlara olan ilgisi uzun vadede göz, beyin ve omurilik rahatsızlıklarına sebep olacaktır.

3.2. ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIMINA DAİR GÖRÜŞLERİ

3.2.1. Sosyal Medyanın Eğitsel Süreçlere Olumlu Yöndeki Etkilerini Değerlendiren Öğretmenlerin Görüşleri

Bilgiye kolaylıkla ulaşma

Sosyal medyanın bilgiye hızlı ulaşma açısından olumlu olduğunu düşünen bir öğretmen, *'Yaşanan herhangi bir olayı çok kısa bir sürede öğrenebiliyorlar. Geçenlerde sınav notunu açıkladım. 15 dakika sonra öğrenci yanıma gelerek notuna itiraz etti. Ben bu kadar çabuk nasıl öğrendiğini sorunca arkadaşının Face'te sınav notlarının açıklandığını yazdığını belirtti. Sosyal medya şeffaflığı ve hızlı şekilde bilgiye ulaşmayı sağlamıştır.'* şeklinde sosyal medyanın olumlu yönünü ifade etmiştir.

Sosyal medyayı derslerinde aktif olarak kullanan bir tarih öğretmeni *'Tarih öğretmeni olarak tarih ile ilgili haberleri, yapılan araştırmaları, bibliyografyaları veriyorum. Öğrenciler bunlarla ilgili olarak proje hazırlıyorlar. Ayrıca öğrenciler tarihle ilgili yapılan yeni araştırmalarla ilgili çalışmayı Facebook sayfalarında yayınlayıp, o sayfanın çıktısını alıp sınıfa getiriyorlar. Sınıfta arkadaşlarına da gösteriyorlar. Bununla ilgili olarak okulda bir sergi açtım.'* şeklinde açıklamada bulunmuştur.

'Güncel olayları televizyon, gazete, dergi gibi kitle iletişim araçlarından daha önce öğrenebiliyoruz. Haber kanalları bile artık Twitter'ı kaynak olarak gösteriyor. Öğrencilerin güncel olayları takip edebilmesini, toplumsal olaylara uzak kalmamasını, toplumsal duyarlılık ve farkındalığının artmasını sağlaması yönünden öğrencileri olumlu yönde etkiliyor.' sözleriyle sosyal medyanın, öğrencilerin güncel bilgilere ulaşmasına aracı olması, nedeniyle olumlu etkisi olduğunu ileri sürmüştür.

Yenişehir Kız Meslek Lisesi Müdür Yardımcısı, Facebook hesabında öğrenci grubu olduğunu ve Facebook'u duyurularda kullandığını açıklamıştır. Genelde mezun olan öğrencilerle sosyal ağlar aracılığıyla görüşüğünü, yapılacak gezi, iş ve meslekle ilgili duyurularda kullandığını ifade etmiştir. Facebook'ta paylaştığı duyuruların, okul sitesine attığı duyurulardan çok daha hızlı yayıldığını belirtmiştir.

Bu çalışmada görüşme yaptığım öğretmenler; bilgi akışını sağlaması, bilgiye ulaşma, araştırma becerisini geliştirmesi, öğrencilerin bilgiye anında ulaşmalarını sağlayıp mesafeleri ortadan kaldırması, bilgiye ulaşmada kolaylık sağlaması açısından olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciye anında geridönüt sağlaması, öğrencilerin derste öğrendiği bilgileri evde sosyal medya üzerinden çeşitli videolar izleyerek konuyu pekiştirmesi, detaylı makaleler, ders notları vb. araştırabilmeleri açısından faydalı olduğunu belirtmişlerdir.

Dünyadan bihaber yaşamayarak genel kültürlerini arttırabilmeleri, gelişen değişen bilginin farkındalığını kazanmaları, teknolojik gelişmelerden haberdar olmaları, televizyon medyasında yer verilmeyen haberlere sosyal medya üzerinden ulaşabilmeleri gibi nedenlerle de sosyal medyanın öğrencileri olumlu yönde etkilemekte olduğunu ifade etmişlerdir.

Sosyalleşme

‘Öğrencilerin yeni insanlarla tanışmak için kullanması, farklı dil ve kültürdeki insanlarla tanışıp kültürlerini öğrenmesi açısından olumludur. Örneğin farklı bir şehirden biriyle tanıştığında onun yaşadığı yeri merak edip araştırması bile genel kültürünü arttırır.’ ifadesiyle sosyal ağların olumlu yönünü vurgulayan İngilizce öğretmeni sosyal ağları, öğrencilerin farklı kültürden insanlarla iletişim kurarak kültürlerini tanımasını sağlaması açısından önemli bulmuştur.

Önceleri öğrenciler mektup arkadaşları aracılığıyla farklı kültürleri tanımaya ve yabancı dillerini geliştirmeye çalışırken, günümüzde teknolojinin gelişmesiyle öğrencilerin kolaylıkla ulaşabileceği sosyal ağlar aracılığıyla bunu gerçekleştirebilmektedir.

Grup kurma

Bir öğretmene göre, öğrencilerin sosyal medyada grup kurarak derslerle ilgili soru cevap yapması, sınav tarihleri ile ilgili bilgi alıp, ders notlarını paylaşması bilgi alışverişini sağlaması açısından önemli katkı sağlamaktadır. Öğrencilerin sınıf grubu oluşturarak bu tür etkinlikler yapabilmesi onların sınıf içi iletişimi sağlaması açısından olumlu bir etkiye sahip olabilir. Fiziksel yakınlığın yerini elektronik yakınlığa

bırakmasıyla öğrenciler, fiziksel olarak aynı ortamda olmasalar da eğitsel faaliyetlerini gerçekleştirebilmektedir.

Mesleki bilgilendirme sistemi

Yenişehir Kız Teknik ve Meslek Lisesi Rehber Öğretmenine göre, sosyal medyada yer alan mesleki bilgilendirme sistemi ile öğrenci sisteme ilgi, yetenek ve değerlerini yazarak ona uygun olan mesleğin ne olduğunu bulabilme şansına sahip olabilmektedir. Eğitimin işlevlerinden biri olan mesleğe yöneltme açısından sosyal medya, öğrenciler için faydalı olmaktadır.

Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini sağlaması

‘Sosyal medya üzerinden edindikleri bilgileri okulda arkadaşlarıyla paylaşarak sohbet ortamı oluşturmaktadır.’

‘Gelişen değişen bilginin farkındalığını kazanırlar. Paylaştıkları yazı ve görsel nesnelere kendilerini ifade etme şansı buluyorlar.’

Öğretmenler, öğrencilerinin sosyal medya üzerinden edindikleri bilgileri okulda arkadaşlarıyla paylaşarak sohbet ortamı oluşturmaları, sosyal medya üzerinden iletişim kurarak başkalarının görüşlerini öğrenebilme imkanı bulmaları, paylaştıkları yazı ve görsel nesnelere kendilerini ifade etme şansına sahip olmaları açısından sosyal medyanın öğrencileri olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir.

3.2.2. Sosyal Medyanın Eğitsel Süreçlere Olumsuz Yöndeki Etkilerini Değerlendiren Öğretmenlerin Görüşleri

Bilgi kirliliği

‘Sosyal medyadaki paylaşımlar ve bilgiler pek doğru değil. Yanlış birçok haber ve paylaşımlar var. Bu da olumsuz durumlar oluşturuyor.’

‘Sosyal medyada denetimin olmaması nedeni ile bilgi kirliliği ortaya çıkmaktadır.’

‘Doğru-yanlış bilgiyi ayırt etmeden öğrenmeye çalışmaktadır.’

'Arabesk söylemlerin çokluğu, inandıkları için değil, yaşamak için değil, söylemek için söylenen, paylaşılan olay, olgu vb. durumların çokluğu öğrencileri olumsuz yönde etkilemektedir.'

Öğretmenler sosyal medyadaki paylaşımların ve bilgilerin pek doğru olmadığını, yanlış birçok haber ve paylaşımların bulunduğunu, bunun da olumsuz durumlar oluşturduğunu, sosyal medyada denetimin olmaması nedeniyle öğrencilerin doğru-yanlış bilgiyi ayırt etmeden öğrenmeye çalıştıklarını ve bu durumun bilgi kirliliğinin en büyük olumsuzluğu olduğunu ifade etmişlerdir. Arabesk söylemlerin, inandıkları ve yaşadıkları için değil söylemek için söylenen, paylaşılan olay, olgu vb. durumların fazla bulunmasının, bilgi kirliliğinin zararları olarak ifade etmişlerdir.

Hazır bilgi

Sosyal medya, öğrencilerin bilgiye kolaylıkla ulaşmasını sağlarken öğrenciyi tembelliğe yönelterek öğrencinin hazır bilgiyi kullanmasına sebep olmaktadır. Verilen bir ödevi öğrenci sosyal medyada arama motorundan bulup kes yapıştır yaparak öğretmene sunmaktadır. Örneğin öğretmen okuduğunuz kitabın özetini yazıp getirin dediğinde öğrenci özeti kolayca sosyal medyada bulup öğretmenine verebiliyor. Bu nedenle de öğretmenlerin ödev verirken sosyal medyada hazır bulamayacağı, düşünme faaliyetlerini geliştirici, kütüphane ya da başka kurumlarda bulabileceği, cevabı kesin olmayan yoruma açık araştırma gerektiren ödevler vermesi gerekmektedir. Örneğin, sinemaya git, kadının geri planda kaldığı sahneleri yaz ya da dünyanın dönmesinin sonuçları nelerdir yerine dünya dönmeseydi neler olurdu vb. konuları ödev olarak vermeleri öğrencilerin araştırma yapması, hazır bilgiyi kullanmaması için önemlidir.

İdeolojik etkisi

Öğrencilerin sosyal medyadan ideolojik yönde olumsuz etkilendiğini düşünen öğretmenler düşüncelerini;

'Öğrenciler ideolojik olarak sosyal medyada yer alan içeriklerden olumsuz etkilenebilir, bu nedenle de fikirleri değişebilir.'

‘İdeolojik söylem ve paylaşımların çokluğu, toplumu ve kamuoyunu yanlış bilgilendirme ve yönlendirme, gezi parkı olaylarında olduğu gibi sosyal medyanın istendiğinde bir tehdit, silah olarak kullanılabilmesi vb.’ sözleriyle ifade etmişlerdir.

İdeolojik paylaşımların fazla olması ve öğrencileri istedikleri yönde etkilemeye çalışmaları nedeniyle sosyal medyanın öğrenciler üzerindeki etkisi büyüktür. Bu bağlamda Gramsci’nin rıza kavramı akla gelmektedir. Sosyal medyanın hegemonik ilişki alanı olarak işlev görmesi öğrencilerin ideolojik anlamda etkilenmesine ve öğrenim hayatlarını olumsuz etkileyecek eylemlere yönelmesine sebep olmaktadır. (Güngör, 2011: 315-324) Özellikle Twitter’da öğrencinin dilediği lideri, grubu, partiyi veya parti mensubunu takip edebilmesi, o kişi ya da kurumun mesajlarının etkisi altına girmesine ve bağlanmasına sebep olmaktadır

Bağımlılık yaratması

‘Öğrenciler sosyal medyada oyun oynamaya başlayıp bırakamıyorlar. Sürekli oyun oynamalarından derslerine zaman ayıramıyorlar. Özellikle Criminal Case vb. oyunlar şiddet içerikli olması nedeniyle de ruhsal yönden de olumsuz etkiliyor.’ ifadesinde bulunan bir rehber öğretmen, öğrencilerin sosyal medyada oyun oynamaya çok fazla zaman ayırdıklarını ileri sürmüştür. Öğrenciler de görüşmeler esnasında Angry Birds, Movie Star Planet, Formulla, Bil ve Fethet gibi oyunlarda çok fazla zaman geçirdiklerini hatta sürekli oyun oynadıklarını, Farmwille gibi bazı oyunlarda hayvan beslediklerini bu nedenle de sürekli ilgilendiklerini, ilgilenmezse hayvanlarının öleceğini ileri sürmüşlerdir.

Kişinin belirli bir davranışı düzenli bir şekilde yapmasıyla psikolojik, bedensel ve toplumsal açıdan dengesini yitirmesi, düzeninin bozulması ve çevresinden kopmasına sebep olan davranışsal bağımlılık sonucunda, kişi, çevresi ve toplumla düzenli iletişim kuramamaktadır. Davranışsal bağımlılık kimyasal bir özelliğe sahip olmamakla birlikte kişi kendini kontrol edememekte ve sürekli olarak yoğun şekilde istediği eylemi gerçekleştirmek istemektedir. (Büyükaslan Kırık, 2013: 87)

İnternet bağımlılığı adıyla bilinen problemler internet kullanımı sosyal paylaşım ağlarının popüler hal almasıyla sosyal medya bağımlılığına dönüşmektedir. Kişilerin,

sosyal paylaşım ağlarında yer alma ve sürekli çevrimiçi olma arzularının altında gündelik hayattan kaçma, arkadaş edinme, sohbet etme, kimlik gizleme ve oyun oynama gibi etmenler yer almaktadır. Yapılan araştırmaların çoğu ergenlik çağında olanların sanal dünyaya daha bağımlı olduğu sonucunu çıkarmıştır. Kullanıcıların bağımlı hale gelmelerinin en önemli nedenlerinden biri de çevrimiçi oyunlardır. Facebook üzerinden oynanan popüler oyunlar arasında Candy Crush Saga, Farm Ville 2, Texas HoldEm Poker, Diamond Dash ve Coaster Ville gibi oyunlar bulunmaktadır. (Büyükaslan Kırık, 2013: 90-93)

Ekonomik problemler, psikolojik sorunlar ve fiziksel eksiklikler nedenleriyle sanal dünyaya sığınan gençler sosyal medyaya bağımlı hale gelmektedir. Bu anlamda medya, eğitim ve sağlık kurumları birlikte hareket ederek gençleri bilinçlendirmelidir. Yerel yönetimler tarafından eğitici seminer ve programların da sosyal medya bağımlılığın önlenmesine yönelik önemli bir katkı sağlaması mümkündür. (Büyükaslan Kırık, 2013: 97-98)

Öğrencilerin paylaştıkları fotoğraf, video ve sözlerin beğenilip beğenilmediğini öğrenmek amacıyla ya da oynadıkları oyunların sürekli olması nedeniyle, sosyal medyayı sık sık takip etmek zorunda hissetmeleri bir bağımlılık yaratmaktadır. Öğrencilerin sosyal medyaya bağımlı hale gelmesi sürekli sosyal medyayı kullanmalarına ve derslerine adapte olamamalarına sebep olmaktadır.

Aşırı zaman kaybı

Sosyal medya gençlerin eleştirilmediği, zaman ve mekan kaygısı olmadan daha rahat bir ortamda etkileşim sağlaması, kişiyi sosyal baskılardan, kaygı ve sıkıntılardan uzaklaştırması, eğlenmesine müsait bir ortam olması nedeniyle tercih edilen bir alana dönüşmüştür. Gençlerin, istek ve beklentilerini karşılamak, mutluluklarını artırmak kendilerini ispatlamak, vakit geçirmek ve başka şeyleri unutmak gibi pek çok nedenle sosyal medyayı kullandığını ve sosyal medyaya bağımlı hale geldiklerini ifade edebiliriz. (Kuşay, 2013: 115)

Öğretmenler,

'Evet, bazen öğrencilerimizin ders dışı konularda aşırı zaman kaybı yaşamalarına ve eğitime daha az önem vermelerine neden oluyor.'

'Öğrencilerin uzun süre bilgisayar başında kalmaları, zaman kaybına da sebep olmaktadır.' yanıtlarıyla öğrencilerin uzun süre bilgisayar başında olmalarının ders dışı konularda aşırı zaman kaybı yaşadıklarını ileri sürmüşlerdir. Sosyal medyayı kontrolsüz biçimde kullanmış olmalarından ve tüm zamanlarını gereksiz sohbetler yaparak geçirmelerinden ötürü, eğitime daha az zaman ayırmalarına ve önem vermelerine neden olduğunu belirtmişlerdir.

Sosyalleşmeyi olumsuz yönde etkilemesi

Sosyal medya ortamlarının zaman ve mekan sınırını ortadan kaldırmasıyla yüzyüze ilişkilerin güç kaybetmesi, gerçek dünyadaki sosyal aktiviteleri azaltırken psikolojik olarak da depresyon ve yalnızlık gibi duyguları tetiklemektedir. Bu nedenle kullanıcılar, aile ve arkadaşlarından izole bir hayat yaşamaya sürüklenmektedirler. (Kuşay, 2013: 116-117)

Burhannetin Yıldız Endüstri Meslek Lisesinden bir öğretmen *'Bilgisayar başında fazla zaman geçirmeleri öğrencileri daha fazla bireyselleştirmektedir. Sanal ortam hayatlarında daha fazla yer almaktadır.'* sözleriyle sosyal medyanın öğrencilerin sosyal yaşamlarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir.

Görüşme yaptığım öğretmenler genel olarak sanal ortamın öğrencilerin hayatlarında daha fazla yer almasının; öğrencilerin daha fazla bireyselleşerek gerçek yaşamdan soyutlanıp sanal aleme odaklanmasına, zamanının çoğunu bilgisayar başında geçirmesine ve bunun sonucunda sağlıklı beslenmeme, kendini ifade edememe, sosyal hayattan kopup asosyal davranışlar gösterme, akran gruplarıyla doğal sosyal paylaşımlar yaşamama, öğrenim yaşantısından sıkılma, aileye ve topluma karşı kayıtsız kalma gibi olumsuz durumların ortaya çıkmasına, bunun sonucunda da yüzyüze iletişimin giderek yok olmaya yüz tutmasına sebep olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Kişiliklerini etkilemesi

Sosyal medya kişileri hayattan soğutmakta özgüven kaybına sebep olmaktadır. Özellikle yüzyüze ilişkilerde başarılı olamayan stresli, doyumsuz, huzursuz kişiler için bir kaçış noktasıdır. Sosyal hayattan sıkılma, farklı kimliğe bürünme, oyun oynama nedenleriyle, kullanıcılar sosyal medya ortamlarına bağımlı hale gelmektedir. Sosyal ağlarda oynanan oyunlar kullanıcılara rekabet duygusu aşılama, arkadaşlarını geçme hırısı oluşmakta ve daha fazla oyun oynamaktadırlar. (Büyükaslan Kırık, 2013: 90-93)

Görüşme esnasında öğretmenler; sosyal medyanın öğrencilerin kişiliklerini bakımından olumsuz etkilediğini, sanal alemde olumsuz davranışlar edinebildiklerini, sosyal medya ile birlikte öğrencilerin özel hayatlarının afişe edilmekte olduğunu, asosyal tipler ve riyakarlık kültürünün oluşmakta olduğunu öne sürmüşlerdir.

Facebook, Twitter gibi sosyal ağ sitelerinin bağımlılık yaratarak, oyun ve kumar oynama alışkanlığı yaratabilmekte olduğunu, ayrıca öğrencilerin ahlaki açıdan olumsuz sitelere girebilmelerinin mümkün olabileceğini ileri sürmüşlerdir.

McLuhan, elektronik medyanın gelişmesiyle birlikte karakterimizi sadece iki uzman ebevyen yönlendirmediğini, tüm dünyanın bu konuda etkiye sahip olduğunu belirtmiş ve elektronik medyanın yarattığı bilgi rezervinin bugün ebevyenlerin yaratabileceği etkiden çok daha üstün bir konumda olduğunu ileri sürmüştür. (McLuhan, 2012: 14) Bu bağlamda sosyal medya, öğrencilerin karakteri üzerinde yoğun bir etkiye sahip olmakta olduğu söylenebilir.

Dile Etkisi

Sosyal medya öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri açısından olumlu olarak değerlendirilse de bazı öğretmenler tarafından, yazı yazma yeteneğinin gelişimini olumsuz yönde etkilediği yönünde yorumlanmıştır. Bunun nedeni olarak ise öğrencilerin sosyal medyada yazarken kelimeleri kısaltarak yazmaları, yazım ve noktalamaya önem vermemeleri ve kısa sözcüklerle kendilerini ifade etmeye alışmalarıdır.

McLuhan'a göre eski toplumlar yazısal alanda kendilerini çok geliştirmiş, olay örgülerini bir ihtiyaca dönüştürmüştür. Günümüzde ise tam aksine, bir olay sırasına ya da olay örgüsüne hiç ihtiyaç duyulmayarak, hikayenin konsantre bir özeti yeterli olmaktadır. (McLuhan, 2012: 92) Sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla beraber öğrencilerin merhaba yerine mrb, selam yerine slm, kendine iyi bak yerine kib gibi sözcükleri kullanmaları anlatımlarını olumsuz yönde etkilemiştir. Özellikle edebiyat öğretmenleri bu etki üzerinde durmuşlardır. Twitter'da yazı yazarken düşüncelerini 140 karaktere sığdırmak zorunda olmaları ya da çabuk yazabilmeleri için kelimelerdeki sesli harfleri yazmamaları nedeniyle günlük yaşamda da harfleri eksik kullanmaktadırlar. Bu konuda görüş bildiren bir öğretmen *'Bir öğrencim yazılı kağıdında harfleri eksik yazmıştı. Öğrenciyi yanıma çağırıp sorduğumda öğrenci 'hocam bilgisayarda böyle yazdığımdan almışım'* diye yanıtladı. Bu olay da sosyal medyanın dili olumsuz yönde etkilediğine bir örnek teşkil etmektedir.

Şiddete maruz kalma

Siber zorbalık sosyal medya ortamında birinin bir başkasına kasıtlı olarak ve tekrarlayan biçimde zarar vermesidir. Temel amaç tehdit, taciz ve utandırmadır. Başkasının hesabına girip oymuş gibi yazmak ve şantaj yapmaktır. Siber zorbalık, siber zorbalığa maruz kalan kullanıcı üzerinde ise depresyon, madde kullanımı ve suça eğilim gibi etkiler bırakmaktadır. (Kuşay, 2013: 113)

Siber zorbalık ve kötü amaçlı yazılımların kullanılması nedeniyle ergenlerin karşılaşabilecekleri riskleri engellemek amacıyla ailelerin, eğitimcilerin, internet servis sağlayıcılarının, toplum örgütlerinin ve devletin bir takım önlemler alarak gençleri bilinçlendirmesi gerekmektedir. Ayrıca ailelerin, gençlerin Facebook, Twitter hesaplarını takip etmesi önemlidir. Eğitimciler de bu anlamda destek vermelidir. (Kuşay, 2013: 120)

Görüşme yaptığım öğrenciler, cinsel içerikli ve milliyetçi paylaşımlar yapan hackerlar olduğunu, cinsel içerikli paylaşım yapan hackerların; hesabı çalıp cinsel içerikli videolar attıklarını ya da fotoğraflarını photoshopla değiştirip yayınladıklarını, milliyetçi paylaşım yapan Kürt savunucusu hackerların; Türk milliyetçiliği ile ilgili paylaşım yapanların hesabını çalıp Kürt milliyetçiliği ile ilgili paylaşım yaptığını ve

telefon açıp tehdit ettiğini, Türk savunucusu hackerların ise Kürt milliyetçiliği ile ilgili paylaşım yapanların hesabını çalıp, Türk milliyetçiliği ile ilgili paylaşım yaptıklarını açıklamışlardır. Sosyal ağ hesapları çalınan öğrenciler, hesapları çalındığında ve tehdit edildiklerinde çok korktuklarını ve derslere adapte olamadıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin, Facebook hesaplarını çalıp, hoş olmayan fotoğraf ve video paylaşımının yapılması veya özel fotoğraf ya da videolarını yayınlayacakları iddiasıyla tehdit edilmesi böylece de toplumsal şiddete maruz bırakılmaları psikolojik olarak etkilenmelerine sebep olmaktadır. Bu durum, öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerini olumsuz etkilemekte, öğrenciler okul derslerine adapta olamamaktadırlar

Ders Esnasında Facebookla İlgilenme

Öğrencilerin ders esnasında sosyal ağ siteleriyle ilgilenmelerini ‘Evet, öğrenciler daha çok sansasyon yaratacak, kısa zamanda kendilerini gösterebilecek davranışlara yönelerek kabul görmek istemeleri nedeniyle, olumsuz tavır ve davranışları olumlu davranışlara göre tercih etmektedirler. Sınıfta öğrenciler birbirleri ile mesajlaşmakta, online görüşmeler yapmaktadırlar. İzin verilmediğinde de fiziki olarak sınıfta olmalarına rağmen, zihinleri sosyal ağ hesaplarıyla meşgul olmaktadır. Dersteyken teneffüste sosyal ağ sitelerinde ne yapacağını düşünmekte, teneffüste ya da fırsat bulduğu anda derste isteğini gerçekleştirerek sosyal medyayı kullanmaktadırlar.’ şeklinde yorumlamıştır.

Başka bir öğretmen ise ‘Öğrenciler aile ve öğretmenleri tarafından iyi yönlendirilmezse, sosyal medyanın olumsuz yönünden daha fazla etkilenir. Öğretmen, öğrenciyi bilgi paylaşımında bulunması amacıyla yönlendirirse, öğrenci sosyal medyanın negatif yönünden çok fazla etkilenmez. Ancak yönlendirilmezse, bilginin gerekli olduğunu düşünemeyerek, şarkı, dizi vb. paylaşır. Bu da bizim sosyal medyanın istemediğimiz tarafıdır.’ şeklinde yorumlamıştır.

Yenişehir Kız Meslek Lisesi Müdür Yardımcısı ise, ders esnasında Facebook kullanımının fazla olduğunu, öğretmenlerin ders esnasında cep telefonunu kullanan öğrencilerin telefonlarını kendisine teslim ettiklerini ifade ederek telefonları göstermiştir. Kendi dersinde de geçen yıl bir öğrencinin kendisine boş gözlerle bakması

üzerine fark ettiğini ve yanına giderek neyle uğraştığına baktığında cep telefonunda mesajlaştığını anladığını, öğrencinin de sıranın altında harflerin yerini ezberlemiş olması nedeniyle cep telefonuna bakmadan mesaj yazabildiğini açıkladığını ifade etmiştir. Ayrıca kendisinin de Facebook kullanmaya başlamasının nedeni olarak öğrencilerin beğen, takip et gibi ifadeleri anlayamadığından ve öğrencilerle anlaşamadığını düşünmesi nedeni ile bilişim teknolojileri bölümü öğrencilerinden Facebook kullanımını öğrenerek kendisine de hesap açtığını belirtmiştir.

SONUÇ

Son zamanlarda gittikçe yaygınlaşan sosyal medya gençlerin yoğun olarak ilgilendiği bir alan haline gelmiştir. Kıl tablettan elektronik tablete, kamyş kalemlerden elektronik tablet kalemine, kara tahtadan akıllı tahtaya doğru evrilen insan yaşamı, teknolojik belirleyicilik kuramının önemli temsilcisi olan McLuhan'a göre, kullandığı teknolojik araçlara göre şekillenmektedir.

Teknolojik belirleyicilik kuramının diğerk öncüsü olan Harold İnnis, teknolojik yeniliklerin toplumsal örgütlenme biçimini değıştirip, dönüştürdüğünü ve yeni teknolojik yapıların, eski toplumsal düzeni ortadan kaldırdığını ileri sürmektedir. İnnis'e göre egemenlik iletişim araçlarının denetimi ile oluşmaktadır. Egemenlik iletişim araçlarının denetimi ile oluşarak, yeni iletişim araçlarının bulunmasıyla yeni toplumsal örgütlenmeler ortaya çıkmakta ve toplumsal değışim meydana gelmektedir. (Yüksel, 2013: 109)

Özellikle son yıllarda hızla ilerleyen teknoloji hızlı bir değışim sürecinde olan gençleri doğrudan etkilemektedir. Sosyal medya nedeniyle hayatında yeni kaygıları ortaya çıkan gençlik yaptığı ya da yaşadığı herşeyin fotoğrafını, videosunu çekerek veya yazarak insanlarla paylaşmakta ve kaç kişinin beğeneceğini düşünmektedir. Lise çağındaki gençlerin sosyal medyayla kurdukları ilişkilerin eğitim süreçlerini de olumsuz etkilediği düşünülebilir. Modayı bile sosyal medyada arkadaşlarının çektiği fotoğraflar üzerinde takip eden gençlik artık sosyal yaşamdan koparak sanal bir yaşama yönelmektedir.

Öğrenciler açısından sözlü notları istenen, yazılı kağıtlarına itiraz edilen bir ortama dönüşen sosyal medya gençleri özellikle de eğitsel ortamlarını etkilemektedir. Eğitimin ve iletişimin simüle edildiği bir alana dönüşen sosyal ağlar, öğrencileri ve sosyal etkinliklerini değıştirip, dönüştürmektedir Sanal ortamda hızlı bir şekilde geridönütün sağlanması ve görsellik ile işitselliğin birarada olması, gençleri uzun zaman alan ve sabır gerektiren derslerden alıkoymasına neden olabilmektedir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde doğrudan yer almayan ancak gençlerin bir ihtiyacı halini alan

sosyal ağlar, gençleri sürekli veri bombardımanına maruz bırakmaktadır. Öğrenciler derste öğretmenin görmesi halinde cezalandırılacağını bildiği halde sosyal ağ sitelerine girmeyi tercih edebilmektedir.

Twitter'da düşünceleri 140 karaktere sığdırarak yazma zorunluluğu; insanların düşüncelerini kısa cümlelerle özetlemesi dolayısıyla yazı yazma yeteneğinin gelişimini önlemesi, aynı zamanda karakter sayısını azaltmak amacıyla dilbilgisi kurallarının ihlaline sebep olması mümkün olabilmektedir. Bu nedenle sosyal ağ sitelerinde yüz ifadeleri, ünlü harflerin silinmesi ya da sadece baş harflerin yazılması şeklinde gerçekleşen iletişim biçimi, gündelik hayatta da öğrencilerin yüzyüze selamlaşmalarını bile baş harflerle yapmasına sebep olabilmektedir.

Bu çalışmanın ulaşmak istediği veri sosyal ağların öğrencilerin eğitsel süreçlerini hangi düzeyde etkilemiş olduğudur. 420 öğrenciye uygulanan anket sonuçları, 30 öğrenci ve 30 öğretmen ile yapmış olduğum görüşmeler, öğretmen-öğrencilere ait Facebook sayfalarının incelenmesi, ders esnasında yapmış olduğum gözlemler çerçevesinde araştırma sonuçları oluşturulmuştur.

Öğretmenlerle yapmış olduğum derinlemesine nitel görüşmeler sonucunda, öğretmenler; sosyal medyayı öğrencilerin bilgiye kolay ve hızlı şekilde ulaşmasına, kendilerini ifade edebilmelerine, sosyalleşmelerine, grup kurmalarına, mesleki bilgilenmelerine olanak tanınması nedeniyle olumlu değerlendirmişlerdir. Bilgi kirliliği, hazır bilgiye alışma, öğrencilerde bağımlılık yaratması, aşırı zaman kaybına sebep olması, sosyalleşmelerini ve kişiliklerini etkilemesi ile ders esnasında Facebook ile ilgilenmeleri açısından ise olumsuz olarak değerlendirmişlerdir.

Öğrencilerle yapmış olduğum derinlemesine nitel görüşmeler sonucunda ise, öğrenciler sosyal medya aracılığıyla derslerle ilgili araştırma yaptıklarını ancak kısa süre içerisinde dikkatlerinin dağılarak farklı sitelere girdiklerini fark ettiklerini, ders esnasında sınıf arkadaşlarının gizlice sosyal ağ siteleriyle ilgilendiklerini, özel fotoğraflarını paylaştıklarını fiziksel ve ruhsal olarak olumsuz etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir.

Sosyal medyanın Diyarbakır'daki lise öğrencilerinin eğitsel süreçlerine etkisi konulu çalışmanın anket sonuçlarında sosyal medyaya fazla zaman ayıran öğrencilerin, okul dışında daha kısa süre ders çalışmaya zaman ayırdığı, aynı şekilde sosyal medyada daha fazla süre zaman geçiren öğrencilerin; kültürel faaliyetlere, sportif aktivitelere daha az vakit harcadıkları görülmüştür. Sosyal ağ sitelerinin yaygınlaşmasıyla sosyal ağ sitelerine bağımlı hale gelen gençler, sportif faaliyetler ile gündelik aktivitelerden uzaklaştıkları için fiziksel yeteneklerini kullanamamakta böylece zihinsel, fiziksel ve ruhsal gelişimlerinde yaşıtlarına göre gerilik yaşamaktadırlar. Spor yapma ve kültürel anlamda gelişmeye ihtiyacı olan gençlerin, zamanlarının büyük bir kısmını sosyal medya araçlarıyla meşgul olarak geçirmesi geleceklerini olumsuz yönde etkileyebilecektir

Öğrencilerin sosyal medyanın derslerdeki başarılarını arttırdığı düşüncesine sahip olanlar ile derslerine yardımcı olması amacıyla sosyal medyayı kullanma davranışı arasında anlamlı bir bağ kurulmuştur. Derslerdeki başarılarını arttırdığını düşünenler, sosyal medyayı derslerine yardımcı olması amacıyla daha fazla kullanmaktadırlar. Sosyal medyada eğitsel ortamın simüle edilmesi sözkonusu olmaktadır.

Bilgi açığı yaklaşımına göre bilgi toplumda eşit olarak dağılmamıştır. Servette olduğu gibi bilgide de sahiplik vardır. Kitle iletişim araçlarıyla aktarılan bilgi, bu bilgiye daha fazla erişme olanağı olan bazı toplumsal kesimlerin diğerlerine oranla daha fazla bilgi sahibi olmasını sağladığını, bunun sonucu olarak toplumdaki bilgi artışı yüksek statü kesimlerinde alt kesimlere göre daha fazla olmaktadır. (Yüksel, 2013: 124) Anket sonuçlarına göre maddi geliri düşük öğrencilerin, sosyal medyaya ulaşmada sıkıntı yaşadığı ortaya çıkmıştır.

Anket sonuçlarına göre, Diyarbakır kent merkezindeki 4 ilçeye bağlı 4 liseden 206 erkek, 204 kız öğrenciyle yapmış olduğum görüşmelerde öğrencilerin % 82.7' si sosyal medya araçlarından birini kullanmakta, % 66'sının sosyal paylaşım sitelerinde hesabı bulunmakta, % 64'ü sosyal medyayı derslerine yardımcı olması amacıyla kullanmakta, %73'ü ödevlerini sosyal medyadan araştırmakta, % 33'ü ders esnasında sınıf arkadaşlarıyla sosyal ağ siteleri üzerinden mesajlaşmakta, % 32.1'i sosyal ağlarda 5 saatten fazla zaman geçirmektedir. Öğrencilerin sosyal ağlarda geçirdiği süre arttıkça;

okul dışında ders çalışmaya, arkadaşlarına, kültürel etkinliklere, sportif faaliyetlere ayırdıkları süre azalmaktadır.

Öğrencilerin proje ve dönem ödevlerini internetteki bir siteden alarak hazırladıkları, öğretmenlerinin istedikleri kitap özetlerini de kitabı okumadan, internetteki özetini el yazısıyla yazarak verdikleri gözlemlenmiştir. Bu durum öğrencilerin araştırma yapmadan, sorgulanmamış, hazır bilgi kullanmaya alışmasına sebep olmaktadır.

Sosyal medyanın öğrenciler üzerinde yaratmış olduğu olumsuz etkileri bertaraf edebilmek için ebevyenlerin ve öğretmenlerin, öğrencileri bilinçlendirmesi ve yönlendirmesi önemlidir. Sosyal ağlara bağımlı hale gelerek, yalnızlaşan, içine kapanan siber zorbalığa maruz kalan ve sabır gösteremeyen gençlerin yakından takip edilmesi ve gençler daha büyük problemler yaşamadan önlem alınması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, İ. (2012). *Sosyal Medyanın Müşteri Memnuniyetine Etkisi*. Işık Üniversitesi
- Ajan, H. and Hartshorne, R. (2008). "Investigating faculty decisions to adopt web 2.0 technologies: theory and empirical tests", *Internet and Higher Education*. 71–80.
- Albion, P. (2008). *Web 2.0. in teacher education: Two imperatives for action*. Computers in the Schools. (181-198).
- Aydın, M. (2000). *Kurumlar Sosyolojisi*. Ankara: Vadi yayınları.
- Baldini, M. (2000). *İletişim Tarihi*. G. Batuş (Çev). İstanbul: Avcıol Yayınları.
- Baltacıoğlu, İ.(1939) *Sosyoloji*. İstanbul: Sebat Basımevi
- Baran, B. (2010). *Facebook as a formal instructional environment*. British Journal of Educational Technology. (146-149).
- Barkan, M., Eroğlu, E. (2002) *Eğitim İletişiminde Çağdaş Ortamlar: "...İletişim bir sorun kaynağı mı yoksa çözüm seçeneği mi..."* The Turkish Online Journal of Educational Technology
- Baştan, S. (2000). *Yeni İletişim Teknolojilerine Örgüt Yapısı İçinde Uyum Sorunu*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı.
- Batuş, G., Alver, F., Arık, B., Çoban, B., Çığ, Ü., (2011). *Kadife Karanlık 2 Ayna Şövalyeleri*. (2.Baskı). İstanbul:Su yayınları.
- Baudrillard, J., (2011). *Simülakrlar ve Simülasyon*. O.Adanır(Çev). Ankara: Doğubatı Yayınları
- Boyd D. M. and Ellison N. B., (2007). *Social network sites: definition, history, and scholarship*, *Journal of Computer Mediated Communication*. Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2013, <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>
- Bruns, A. ve M.Bahnish (2009). *Socail Media: Tools for User-Generated Content Social drivers behind Growing Consumer Participation in User-Led Content Generation Vol 1, State of the Art, March*
- Bulut, M. (2006) *Kitle İletişim Aracı olarak Gazete ve İnternet*. Ankara: Tekağaç Eylül Yayınları

- Büyükaslan, A., Kırık A. (2013). “Sosyalleşen Birey” Sosyal Medya Araştırmaları 1. Çizgi Kitabevi.
- Capogna S. (2010). *Learning and social networks new forms of sociability*. ESA Research Network Sociology of Culture Midterm Conference: Culture and The Making of worlds. 1-15
- Crowley, D., Heyer, P. (2011). *İletişim Tarihi*, Ersöz B.(Çev) 2.Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara
- Dilmen, N.E. (2007). *Yeni Medya Kavramı Çerçevesinde İnternet Günlükleri Bloglar ve Gazeteciliğe Yansımaları*. Marmara İletişim Dergisi.
- Erdoğan, İ. (2002) *İletişimi Anlamak*. Ankara:Erk yayınları
- Erkan, R. (2010) *Kentleşme ve Sosyal Değişme*. (3.Baskı) Ankara: Bilimadamı Yayınları.
- Erkul, E.R. (2009). *Sosyal Medya Araçlarının (Web 2.0) Kamu Hizmetleri ve Uygulamalarında Kullanılabilirliği*. *Türkiye Bilişim Derneği*, Sayı:116 96-101 Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2013, <http://digitaldevlet.org/web2.0.pdf>
- Evans, D. (2008). *Social Media Marketing An Hour a Day*. Wiley Publishing, Indiana
- Fichter, J. (1992). *Sosyoloji nedir?*. Çelebi N. (Çev). Konya: S.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Fiske, J. (1996). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. İRVAN S. (Çev). (1.Baskı). Ankara:Ark Yayınları.
- Gerbner G. (2013). *Reclaiming Our Cultural Mythology*. Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2013, <http://www.context.org/iclib/ic38/gerbner/>
- Grant, N. (2008). *On the Usage of Social Networking Software Technologies in Distance Learning Education*. In K McFerrin et al. (eds), *Proceedings of Society for Information Technology and Teacher Education International Conference*. Chesapeake, 3755-3759.
- Güler, Ç. (2006). *Kitle İletişim Araçları ve Sağlık*. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Sayı:1, Cilt:25 1-4, Erişim Tarihi: 3 Mayıs 2013 http://www.thb.hacettepe.edu.tr/arsiv/2006/sayi_1/baslik1.pdf
- Güngör, N. (2011). *İletişim Kuramlar ve Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Yayınevi
- Güvenç, B. (1999). *İnsan ve Kültür*. (8.Baskı) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hargreaves, A. (2002). *Sustainability of educational change: The role of social geographies*, *Journal of Educational Change*. 3(3-4), pp. 189–214.

- Hatipoğlu, H. B. (2009). *Sosyal Medya ve Ticaret Hayatına Etkileri (1)*. CİO Club, ss.71- 74.
- Illich, I. (1990). *Tüketim Köleliği* Karşahan M. (Çev). İstanbul:Pınar Yayınları.
- İnan, E.. (2009). *Halkla ilişkilerde Medya Yönetimi*. (2.baskı). İstanbul: Referans Yayınları
- Kahraman, M. (2009), *Rakamlarla Sosyal Medya ve 2009*, <http://www.muratkahraman.net/>, Erişim Tarihi: 15.03.2010
- Karlı, İ. (2004) "*Medya Kuruluşları Sosyal Paylaşım Ağlarını Neden Kullanır?*", International Conference of New Media and interactivity Bildiri Kitabı. 202-207
- Köknel, Ö., (1987) *İnsanı Anlamak*, 3.Basım, İstanbul: Altın KitaplarYayınevi
- Kreitzberg, C.B. (2008). '*The Evolving Web*' Cognetics Corporation.
- Kuşay, Y. (2013). *Sosyal Medya Ortamında Çekicilik ve Bağımlılık*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Mangold, W.G. and D.J. Faulds (2009). *Social Media: The New Hybrid Element of The Promotion Mix*, Business Horizons 52.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. Akınhay O. ve Kömürcü D. (Çev). İstanbul: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Mayfield, A. (2010). *What is Social Media, iCrossing*, e-book. 6-7 Erişim Tarihi 10 Mayıs 2013, <http://www.slideshare.net/icrossing/social-in-2010-by-antony-mayfield>
- Mazman, S.G. (2009). *Sosyal Ağların Benimsenme Süreci Ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
- Mcloughlin C. and Lee M. J. W. (2007). *Social software and participatory learning: pedagogical choices with technology affordances in the web 2.0 era*. Singapore: Paper presented at the Ascilite. Erişim Tarihi: 2 Mayıs 2013 <http://www.ascilite.org.au/conferences/singapore07/procs/mcloughlin.pdf>
- Mcluhan, M. (2001). *Global Köy*. İstanbul: Scala Yayınları.
- Mcluhan, M. (2012). *Medya Mesajı, Medya Masajıdır*, İstanbul: Mediacat.
- Muijs D., West M. and Ainscow M. (2010). "*Why network? Theoretical perspectives on networking*" *School Effectiveness and School Improvement*. (5-26)
- N. Willard "*Schools and online social networking*", Education World, Erişim Tarihi: 10 Nisan 2013, http://www.educationworld.com/a_issues/issues/issues423.shtml

- Oskay, Ü. (2011). *İletişimin ABC'si*. (6.Baskı) İstanbul: Der Yayınları.
- Özmen, F., Aküzüm C., Sünkür M., Baysal N. (2011) “*Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel Ortamlardaki İşlevselliği*” *6th International Advanced Technologies Symposium*. Elazığ: Fırat Üniversitesi 42-45 Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2013, <http://web.firat.edu.tr/iats/cd/subjects/instructional/ite-9.pdf>
- Postman, N. (2012). *Televizyon Öldüren Eğlence*. İstanbul: Ayrıntı yayınları
- Regueras vd. (2008) *E-Learning 2.0: The Learning Community*
- Rigel, N., Batuş G., Yücedoğan G., Çoban B., (2003). *Kadife Karanlık*. (1.Baskı). İstanbul: Su Yayınevi.
- Sayimer, İ., (2008), *Sanal Ortamda Halkla İlişkiler*, 1, Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.
- Soytürk, T. (2010). *Türk Şirketlerinin Sosyal Medya Profili*. İstanbul: MediaCat Dergisi.
- Stephens, R. T. (2009). ‘*Traditional and New Media*’ Sage Publications. London.
- Stokes, R. (2009), *e Marketing the Essential guide to online marketing*.
- Tarcan, A. (Ed.). (2005). *İnternet ve Toplum*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Toprak, A., Yıldırım A., Aygül E., Binark M., Börekçi S. (2009). *Toplumsal Paylaşım Ağı: Facebook: 'Görülüyorum Öyleyse Varım'*. (1.Baskı). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Turgut, Ö.P. (2008) *İnternet Reklâmlarında Tasarım Sorunları: Banner Reklamlar Üzerine Bir İnceleme*, Erişim Tarihi: 27 Şubat 2013 <http://inettr.org.tr/inetconf10/bildiri/12.doc>
- Vural, Z. B. A. ve BAT, M. (2010). *Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma*, *Journal of Yasar University*, 20(5), 3348-3382
- Yapar, G. A. (2013). *İletişim Teknolojilerinin Medya Üzerindeki Etkileri*. İstanbul Üniversitesi.
- Yüksel, E. (Ed.). (2013). *İletişim Kuramları*. (1.Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Zillioğlu, M. (2010). *İletişim nedir?*. (4.Baskı). İstanbul: Cem Yayınevi.

EKLER

Bu çalışma ile lise öğrencilerinin sosyal medyaya yönelik düşünceleri ve sosyal medya kullanım alışkanlıklarının eğitime etkisinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Sorularımıza vermiş olduğunuz yanıtlar gizlilik prensibi içerisinde söz konusu çalışma dışında herhangi bir kişi, kurum ve kuruluşla paylaşılmayacaktır. İlginiz ve katılımınız için şimdiden çok teşekkür ederiz.

İnternette, kişilerin, sosyal gruplar kurarak, her türlü yazılı görsel paylaşım yapabildiği ortamlara **sosyal ağ** denir.

Sosyal medya araçları: Facebook, Twitter, Youtube, Wikipedia, Bloglar

GÖRÜŞME FORMU

Cinsiyetiniz:

1.Sosyal medyada derslerle ilgili araştırma yapıyor musunuz? Yapıyorsanız olumlu ya da olumsuz etkisi sizce nedir?

2.Öğretmenlerle sosyal medyadan görüşme yapıyor musunuz? Yapıyorsanız olumlu ya da olumsuz etkisi sizce nedir?

3.Ders esnasında sosyal medya kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız olumlu ya da olumsuz etkisi sizce nedir?

4.Sosyal medyada özel fotoğraflarınızı ya da videolarınızı paylaşıyor musunuz?

Niçin paylaşırsınız?

Olumlu ya da olumsuz etkisi sizce nedir?

5.Sosyal medyanın yaşamınızda yarattığı olumsuz etkiler nelerdir?

6.Sosyal medyanın üzerinizde yarattığı fiziksel ve ruhsal etki nedir?

Sayın ilgili;

Bu çalışma ile gençlerin sosyal medyaya yönelik düşünceleri ve sosyal medya kullanım alışkanlıklarının eğitime etkisinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Sorularımıza vermiş olduğunuz yanıtlar gizlilik prensibi içerisinde söz konusu çalışma dışında herhangi bir kişi, kurum, kuruluşla paylaşılmayacaktır. İlginiz ve katılımınız için şimdiden çok teşekkür ederiz.

Bu ifadelere katılma derecenizi, ifadelerin yanındaki parantezlere (X) işaret koyarak belirtiniz. Lütfen seçeneklerden bir tanesini işaretleyiniz.

İnternette, kişilerin, sosyal gruplar kurarak, her türlü yazılı görsel paylaşım yapabildiği ortamlara **sosyal ağ** denir.

Sosyal medya araçları: Facebook, Twitter, Youtube, Wikipedia, Bloglar

BİRİNCİ BÖLÜM

1.Cinsiyetiniz.

Bay Bayan

2.Yaşınız.

15 16 17 18
 Diğer.....

3. Ailenizin aylık geliri:

0–500 TL 501–1000 TL 1001–2000 TL 2001–3000 TL

Diğer (.....)

4. Annenizin eğitim durumu:

Okur-yazar değil Okur-yazar İlkokul Mezunu Ortaokul mezunu

Lise mezunu Lisans Mezunu Diğer.....

5. Babanızın eğitim durumu:

Okur-yazar değil Okur-yazar İlkokul Mezunu Ortaokul mezunu

Lise mezunu Lisans Mezunu Diğer.....

6. Ailenizin aylık geliri:

0–500 TL 501 TL–1000 TL 1001 TL–2000 TL

2001 TL–3000 TL 3001 TL ve daha fazlası

İKİNCİ BÖLÜM

1. Derslerinize yardımcı olması amacıyla sosyal medyayı kullanır mısınız?

Evet Hayır

2. Sosyal ağların derslerdeki başarınızı arttırdığını düşünüyor musunuz?

Evet Hayır

3. Proje ve dönem ödevlerinizi sosyal medyadan araştırıyor musunuz?

Evet Hayır

4. Herhangi bir sosyal paylaşım sitesinde hesabınız var mı?

Evet Hayır

5. Sosyal paylaşım sitelerinde herhangi bir grubunuz var mı?

Evet Hayır

6.Sosyal paylaşım sitelerinde sınıfınıza ait grubunuz var mı?

Evet Hayır

7. Sosyal paylaşım sitelerinde dersle ilgili bilgileri paylaşıyor musunuz?

Evet Hayır

8. Ders esnasında sınıf arkadaşlarınızla sosyal ağ siteleri üzerinden mesajlaşıyor musunuz?

Evet Hayır

9. Sosyal paylaşım sitelerinde öğretmenlerle dersler hakkında bilgi alışverişinde bulunuyor musunuz?

Evet Hayır

10. Sosyal ağlarda eğitsel konulardaki fotoğraflar ve videoları takip edermisiniz?

Evet Hayır

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. Okul dışında günde ortalama ne kadar süre ders çalışıyorsunuz?

Hiç zaman ayırmıyorum. 1 saatten az 1-3 saat
 3-5 saat 5 saat ve üzeri

2. Okul dışında günde ortalama ne kadar süre arkadaşlarınızla zaman geçirirsiniz?

- Hiç zaman ayırmıyorum. 1 saatten az 1–3 saat
 3–5 saat 5 saat ve üzeri

3. Okul dışında günde ortalama ne kadar süre sportif faaliyetlerde bulunursunuz?

- Hiç zaman ayırmıyorum. 1 saatten az 1–3 saat
 3–5 saat 5 saat ve üzeri

4. Kültürel etkinliklere (tiyatro, sinema, sergi vb) haftada ne kadar süre ayırırsınız?

- Hiç zaman ayırmıyorum. 1 saatten az 1–3 saat
 3–5 saat 5 saat ve üzeri

5. İnternet kullanır mısınız?

- Evet Hayır

(Yanıtınız evet ise lütfen aşağıdaki soruları cevaplayınız)

6. İnternete nasıl bağlanırsınız?

- Kişisel bilgisayardan İşyeri(Kurumsal) bilgisayardan
 Cep telefonundan Tablet(El bilgisayarı)
 İnternet cafe aracılığıyla

7. Sosyal ağlarda günde ortalama ne kadar süre geçirirsiniz?

- Hiç zaman ayırmıyorum. 1 saatten az 1–3 saat
 3–5 saat 5 saat ve üzeri

8. Sosyal paylaşım ağları en çok hangi amaçla kullanırsınız?

- Oyunlar oynamak Yeni arkadaşlar bulmak
 Online Sohbet etmek Derslerle ilgili araştırma yapmak
 Diğer, (lütfen belirtiniz)

9.Sosyal paylaşım ağlarını öğrenme amaı ne sıklıkla kullanırsınız?

- Her gün Haftada birkaç kez Ayda birkaç kez
 Nadiren Hiç